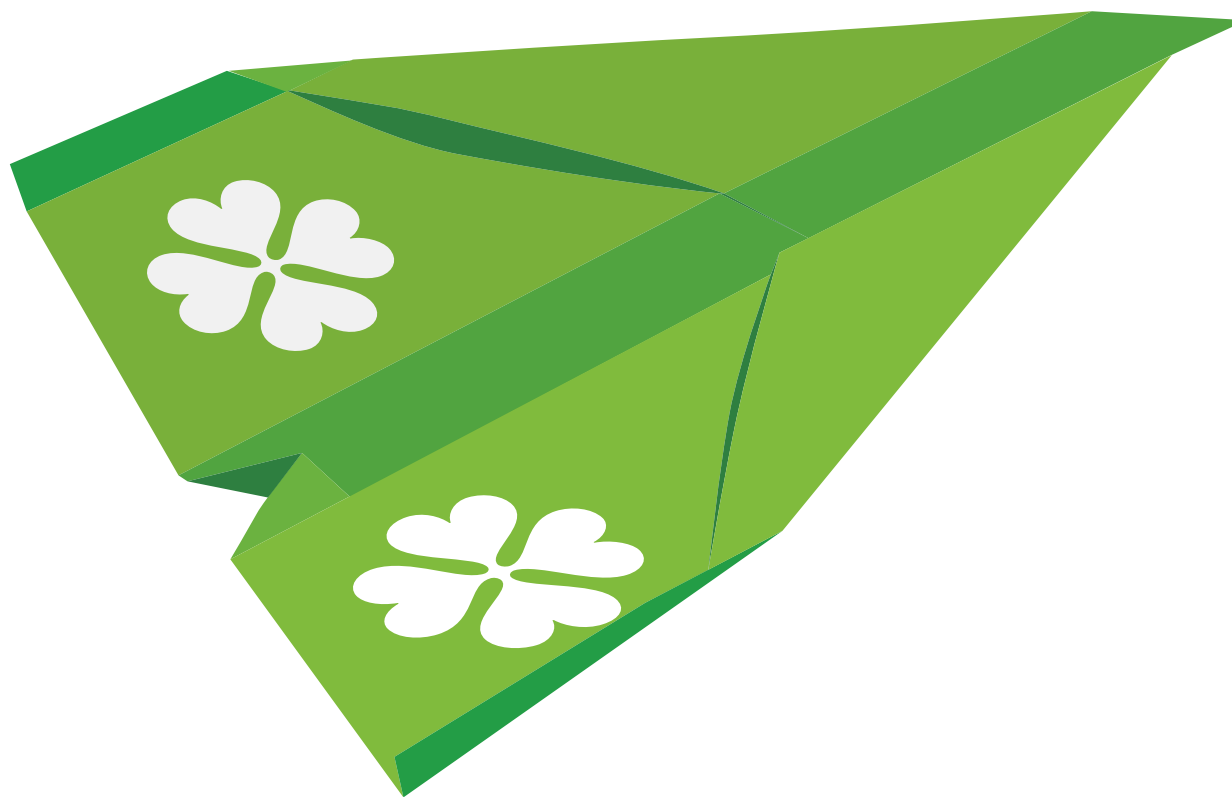

Volební program

Kvalita života

Strana zelených

OBSAH:

1. ÚVOD	7
2. MODERNIZACE ČESKÉ SPOLEČNOSTI	10
2.1. ZDRAVÁ EKONOMIKA – základ dlouhodobé prosperity	10
<i>Globální prostředí</i>	
<i>Podpora investic</i>	
<i>Stát a podnikání</i>	
<i>Daňový systém: Přehledný a efektivní</i>	
<i>Ekologická daňová reforma</i>	
<i>Veřejný dluh a fiskální disciplína</i>	
2.2 ODKLON OD ROPY - moderně, chytře, ekologicky	11
<i>Ropný zlom – musíme být připraveni</i>	
<i>Prosazujeme odklon od ropy</i>	
<i>Zelení nabízejí alternativy k benzínu a naftě / biopaliva</i>	
<i>Zelení nabízejí alternativy k benzínu a naftě</i>	
<i>/ stlačený zemní plyn CNG</i>	
<i>Zelení nabízejí alternativy k benzínu a naftě / hybridní pohony</i>	
<i>Zelení nabízejí alternativy k benzínu a naftě / vodíková ekonomika</i>	
2.3 EKOLOGICKÁ DAŇOVÁ REFORMA – impuls k modernizaci	13
<i>Vysoké náklady práce demotivují</i>	
<i>Základní princip ekologické daňové reformy</i>	
<i>Politici mají z ekologické daňové reformy strach,</i>	
<i>pro Zelené je prioritou</i>	
<i>Výnosy ze zdanění energií použijeme ke snížení odvodů zdravotního</i>	
<i>a sociálního pojištění</i>	
<i>Kombinace ekologické daňové reformy</i>	
<i>se zákazem topení uhlím od r. 2010</i>	
<i>Zvýhodnění ekobriket a pelet z biomasy pro vytápění -</i>	
<i>- snížení DPH z 19% na 5%</i>	
<i>Podnikům se nevyplatí vyrábět teplo z nekvalitního uhlí</i>	
<i>Elektrina bude mít různou cenu podle jejího původu</i>	
<i>Kompence sociálně slabým, dopady na průmysl</i>	
2.4 ENERGETIKA A OCHRANA KLIMATU	14
<i>Energetika – největší zdroj skleníkových plynů</i>	
<i>Odklon od uhlí / plyn jako most k obnovitelným zdrojům energie</i>	
<i>Odřízeme lobbistické vlivy od politického rozhodování</i>	
<i>Cílem je snížit emise skleníkových plynů o 50% do roku 2050</i>	

<i>Obchodování s emisemi musí sloužit ke snížení emisí, ne naopak</i>	
<i>Zelení jsou proti prolomení územně ekologických limitů těžby</i>	
<i>hnědého uhlí</i>	
<i>NE novým jaderným elektrárnám</i>	
<i>Proces vyhledávání úložiště vyhořelého jaderného paliva musí být</i>	
<i>transparentní.</i>	
<i>Obce mají o umístění takového zařízení spolurozhodovat</i>	
<i>Ceny elektřiny vzrostly kvůli selhání státu, správně měly poklesnout</i>	
<i>SuperČEZ nemá konkurenci a diktuje ceny</i>	
<i>Neopodstatněné zvýšení cen – cenová náhoda z Německa</i>	
<i>Řešení – privatizace ČEZu po částech a vytvoření</i>	
<i>konkurenčního prostředí</i>	
<i>Navrhujeme samostatný zákon na podporu výroby tepla</i>	
<i>z obnovitelných zdrojů energie – nová pracovní místa</i>	
<i>pro venkov & ochrana klimatu</i>	
<i>Strana zelených bude podporovat a propagovat pěstování konopí</i>	
<i>pro technické účely</i>	
<i>Moderní stavební předpisy pro energetickou efektivitu</i>	
<i>Nejekologičtější teplo je teplo ušetřené</i>	
<i>Budeme pracovat na zjednodušení administrativy při realizaci zařízení</i>	
<i>na obnovitelné zdroje energie</i>	
<i>Přepněte na dodavatele zelené elektřiny</i>	
2.5 OBRAT V DOPRAVĚ – pohodlně a ekologicky	18
<i>Silniční doprava ohrožuje životy a ničí prostředí</i>	
<i>Silnice pro lidi, ne pro kamiony</i>	
<i>Kamiony musí na železnici – prioritou výstavba veřejných překladišť</i>	
<i>O víkendů bez kamionů – od pátku 15:00 do neděle 24:00</i>	
<i>Spravedlivé mýtné</i>	
<i>Důslednější kontrola a větší bezpečnost</i>	
<i>Znečišťovatel platí</i>	
<i>Chceme dobré silnice</i>	
<i>Lepší moderní dvoupruhová silnice za 5 let, než dálnice za 50 let</i>	
<i>Rychlejší výstavba silnic</i>	
<i>Nové silnice k rozvoji nestačí</i>	
<i>Rozvoj regionů harmonicky a efektivně</i>	
<i>Živý venkov – veřejná doprava do co nejvíce obcí</i>	
<i>Zvýšíme efektivitu dotací do veřejné dopravy – více muziky</i>	
<i>za stejné peníze</i>	
<i>Efektivita železnice závisí i na její kvalitě</i>	

<i>Cyklistická a pěší doprava je rovnoprávná</i>		
2.6 ROZVOJ REGIONŮ: EVROPSKÉ FONDY	20	
<i>Méně byrokracie, více kvality</i>		
<i>Více informací, více kontroly</i>		
<i>Jedinečná šance pro regiony</i>		
<i>Peníze z EU fondů do modernizace</i>		
3. ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A OCHRANA SPOTŘEBITELE	21	
3.1 OCHRANA SPOTŘEBITELE	21	
<i>Nerovnoprávné postavení spotřebitele</i>		
<i>Informovaný a sebevědomý spotřebitel uplatňující spotřebitelskou volbu</i>		
<i>Stát nepochopil, co je ochrana spotřebitele a selhává</i>		
<i>Zelení předloží novelu zákona a zřídí Úřad pro ochranu spotřebitele</i>		
<i>Žaloby na všeobecné obchodní podmínky v zájmu spotřebitelů</i>		
<i>Prosadíme transparentnost a zveřejňování výsledků právních sporů</i>		
<i>Obrana proti manipulaci výrobců s označováním vlastností výrobků</i>		
<i>Ochrana před chemikáliemi ve zboží</i>		
3.2 ZDRAVÉ POTRAVINY	23	
<i>Co je dobré pro nás a naše děti, je dobré i pro přírodu</i>		
<i>Zelení podporují nový směr – ekologickou kvalitu potravin</i>		
<i>Biopotraviny nemusí být dražší</i>		
<i>Spotřebitel musí mít informace</i>		
<i>Biopotraviny do škol</i>		
3.3 ZDRAVÝ ŽIVOT	23	
<i>Stravování</i>		
<i>Zdraví</i>		
<i>Kouření</i>		
3.4 OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY	25	
<i>Ochrana přírody a krajiny je veřejný zájem</i>		
<i>Přirozené lesy – předmět podpory</i>		
<i>Zastoupení přirozených dřevin aspoň 50 %</i>		
<i>Zemědělství jako základ výživy i péče o půdu a krajinu</i>		
<i>Ekologické zemědělství – lepší potraviny</i>		
<i>Dotace na péči o krajinu, nikoliv na cukrovku</i>		
<i>Zemědělská politika začíná v Bruselu a u ekonomů</i>		
<i>Pozemkové úpravy do 20 let</i>		
<i>Co jsme to těm řečkám udělali?</i>		
<i>Voda ke koupání</i>		
<i>Protipovodňová opatření i pro sportovní rybáře</i>		
<i>Chráněná území: ano – i s náhradami za újmu</i>		
<i>Vlk, rys a medvěd a návrat dalších druhů do našich hor</i>		
<i>Změnit zákon o myslivosti</i>		
<i>Péče o krajinu i památky</i>		
<i>Investorům opuštěné areály – podpoříme jejich revitalizaci</i>		
<i>Krajinný plán, podpora venkova</i>		
<i>Omezení zástavby krajiny</i>		
<i>Elektrická vedení i těžba nerostů s ohledem na přírodu</i>		
<i>Kdo jiný, když ne my?</i>		
3.5 ZEMĚDĚLSTVÍ - ŠANCE PRO VENKOV	29	
<i>Šetrné zemědělství je nutností</i>		
<i>Zemědělství musí projít generační proměnou cílů</i>		
<i>Novou rolí zemědělství je produkce energetických plodin a přírodních surovin</i>		
<i>Efektivní využití státních podpor</i>		
3.6 ODPADY	30	
<i>Budoucnost je v recyklaci</i>		
<i>Jak zvýšit recyklaci odpadu</i>		
<i>Místo recyklace opětovné použití</i>		
<i>Zelení proti dovozům komunálního odpadu ze zahraničí</i>		
<i>Žádná podpora spalovna z veřejných zdrojů</i>		
<i>Bioodpady: vraťme půdě, co jsme si půjčili</i>		
3.7 ZVÍŘATA ZASLUHUJÍ LEPŠÍ OCHRANU	31	
<i>Zvíře je živá bytost</i>		
<i>Zákaz transportu zvířat nad 300 km</i>		
<i>Omezíme zbytečné pokusy na zvířatech</i>		
<i>Přísnější normy pro chovy hospodářských zvířat</i>		
4. OTEVŘENÁ SPOLEČNOST A DEMOKRATICKÁ ÚČAST - POSILME OCHRANU LIDSKÝCH PRÁV	32	
4.1 ÚČINNĚ PROTI KORUPCI	32	
<i>Prevence střetu zájmů a etické kodexy</i>		
<i>Skutečně nezávislé kontrolní orgány</i>		
<i>Výběrová řízení a vnitrostátní offset</i>		
4.2 OBČANSKÁ SPOLEČNOST	32	
<i>Občanská společnost – například referenda a neziskové organizace</i>		
<i>Chceme pestrou společnost a rovnost příležitostí</i>		
<i>Proti diskriminaci, a také za vyrovnávací postupy</i>		

<i>Podpora krajanů a českých občanů v zahraničí</i>	
4.3 SNÍŽENÍ VĚKOVÉ HRANICE PRO VOLEBNÍ PRÁVO NA 16 LET	34
4.4 OMEZENÍ POSLANECKÉ IMUNITY	34
4.5 ANO veřejné správě, NE byrokracii	34
<i>Silnější města a obce</i>	
<i>Referendum a přímá volba starostů, hejtmánů a prezidenta</i>	
<i>Hospodaření samospráv</i>	
<i>Samospráva i státní správa jako veřejná služba</i>	
<i>Zelení prosazují ochranu veřejných zařízení a služeb</i>	
4. 6 JUSTICE MÁ SLOUŽIT SPOLEČNOSTI A OBČANŮM	35
<i>Tři neduhy české justice</i>	
<i>Bezplatná právní pomoc a dostupnost práva</i>	
4. 7 BEZPEČNOST LIDÍ PATŘÍ K ZÁKLADŮM PRÁVNÍHO STÁTU	36
<i>Policie bude důsledná a bude si postupně získávat respekt občanů</i>	
<i>Komunitní policejní práce vyžaduje novou zákonnou úpravu</i>	
<i>Kontrola policejní činnosti musí být i občanská</i>	
<i>Trestně stíhat policisty nemá inspekce ministra, ale samostatný vyšetřovací orgán</i>	
5. PODPORA ŠKOLSTVÍ A VĚDY - KVALITNÍ ŽIVOT V BUDOUCNOSTI	38
5.1 Školství a věda – myslíme na zítřek	38
<i>Zvýšíme platy učitelům</i>	
<i>Základní školy</i>	
<i>Bez přijímacích zkoušek na střední školy</i>	
<i>Bez přijímacích zkoušek a bez školného na vysoké školy</i>	
<i>Prostor i pro alternativní školství</i>	
<i>Vzdělání - úkol na celý život</i>	
<i>Věda, výzkum a technologický rozvoj</i>	
5.2 JEDNO PROCENTO KULTUŘE	39
<i>Přísná ochrana památek</i>	
<i>NE podnikání státu v loteriích, podíl výnosu z privátních loterií na kulturu</i>	
<i>Více zdrojů financí pro český film</i>	
<i>Standardy v kultuře – každoroční jistota z rozpočtu</i>	
5.3 MÉDIA – ŠANCE PRO DEMOKRACII	40
<i>Média nejsou jen zbožím</i>	
<i>Regulace médií je obtížná</i>	
<i>Zpřísnit pravidla pro reklamu</i>	

Média veřejné služby bez politických a ekonomických tlaků
Radniční noviny

6. SOCIÁLNÍ POLITIKA: STEJNÁ PRÁVA – STEJNÉ ŠANCE	41
6.1 Sociální zabezpečení a politika zaměstnanosti	41
<i>Sociální zabezpečení musí vycházet ze skutečných potřeb občanů</i>	
<i>Reforma sociálního zabezpečení - decentralizace alokačních výdajů a poskytování služeb soukromým sektorem</i>	
<i>Veřejné služby může poskytovat soukromý sektor</i>	
<i>Reforma zdravotnictví</i>	
<i>Sociální pomoc musí být adresná</i>	
<i>Trh práce a nezaměstnanost</i>	
<i>Podpoříme práci na částečný úvazek</i>	
<i>Podpoříme malé a střední podnikání</i>	
<i>Prosazujeme ekologickou daňovou reformu a snížení sociálního a zdravotního pojištění</i>	
<i>Změníme konstrukci odvodů</i>	
<i>Prioritou SZ je aktivní politika zaměstnanosti, rozvoj mobility pracovní síly a pružnosti trhu práce</i>	
<i>Bonifikujeme začlenění nezaměstnaných do vzdělávacích a veřejně prospěšných aktivit</i>	
<i>Podpoříme absolventy vysokých škol</i>	
<i>Zaměříme se na znevýhodněné skupiny – ženy, mladistvé, starší občany</i>	
6.2 Moderní rodina	43
<i>Širší pojetí rodiny</i>	
<i>Rodina a děti</i>	
<i>Flexibilní rozdělení rodičovské dovolené mezi muže a ženu</i>	
<i>Rodiče a pracovní doba</i>	
<i>Rozšíření právního zakotvení rodiny</i>	
<i>Kompenzace „ušlých příležitostí“</i>	
<i>Společné zdanění pro domácnost</i>	
<i>Poskytování výhodných státních půjček</i>	
<i>Podpora placeného hlídání dětí</i>	
<i>Zrušení dětských domovů – náš cíl</i>	
6.3 ŽENY A MUŽI – NEMĚŘÍME DVOJÍM METREM	45
<i>Rovný přístup k mužům a ženám a nediskriminace na základě pohlaví</i>	
<i>Stejně mzdy žen a mužů za stejnou práci</i>	

<i>Efektivní a rovná podpora rodičovství</i>	
<i>Rovný přístup ke vzdělání</i>	
<i>Rodině přátelské prostředí</i>	
<i>Zelení: příklady táhnou – začali jsme u sebe</i>	
<i>Ochrana žen před násilím</i>	
<i>O antikoncepci a interrupci rozhoduje žena, ne politici</i>	
<i>Ochrana dětí před pornografií</i>	
<i>Registrované partnerství</i>	
6.4 BYTOVÁ POLITIKA	47
<i>Cíle bytové politiky z pohledu SZ</i>	
<i>Nájemní bydlení a jeho formy</i>	
<i>Sociální nájemní bydlení</i>	
<i>Právní rámec bydlení</i>	
<i>Ekonomika bydlení = ekologie bydlení</i>	
<i>Daně a bydlení</i>	
<i>Kde chceme bydlet</i>	
6.5 ZDRAVOTNICTVÍ	48
<i>Kvalita života, podpora zdraví a prevence</i>	
<i>Reforma zdravotnictví</i>	
<i>Peníze pro zdraví</i>	
<i>Posílení úlohy a práv pacienta</i>	
<i>Léková politika – paušál za recept bez příplatku na léky</i>	
<i>Péče o seniory a paliativní péče</i>	
6.6 DŮCHODOVÁ REFORMA	50
<i>Důchodové zabezpečení v sociálním systému společnosti</i>	
<i>První pilíř důchodového systému</i>	
<i>Druhý pilíř důchodového systému</i>	
<i>Třetí pilíř důchodového systému</i>	
<i>Zvýšení potřebných finančních zdrojů</i>	
<i>Zvyšování věku odchodu do důchodu</i>	
<i>Nestarobní důchody (invalidní, vdovské/vdovecké a pozůstalostní)</i>	
6. 7 PRACOVNÍ A SPOLEČENSKÁ INTEGRACE CIZINCŮ	52
6. 8 INTEGRACE PŘÍSLUŠNÍKŮ ROMSKÝCH KOMUNIT DO SPOLEČNOSTI	52
<i>Současný model integrace lze zlepšovat</i>	
<i>Zřízení koordinační agentury pro integraci Romů</i>	
<i>Dostupnost vzdělávání</i>	
<i>Sociální bydlení a oddlužení</i>	
<i>Podpora zaměstnanosti Romů</i>	

<i>Boj s rasismem</i>	
6.9. REGULACE PROSTITUCE SAMOSTATNÝM ZÁKONEM	53
<i>Výpověď Úmluvy o potlačování a zrušení obchodu s lidmi</i>	
<i>Zákon o regulaci prostituce</i>	
<i>Zákaz „pouliční“ prostituce</i>	
7. ŽIVOT V JEDNOM SVĚTĚ: Zahraniční politika zelených	54
<i>Zelení jsou evropští</i>	
<i>Smlouva o ústavě pro Evropu</i>	
<i>Chceme užší integraci EU</i>	
<i>Hranice Unie</i>	
<i>Bezpečnost a mír jsou víc než jenom klid zbraní</i>	
<i>Evropská bezpečnost</i>	
<i>Rozvojová pomoc: Pomáhejme více a lépe</i>	
<i>Česko dobrým sousedem</i>	

1. ÚVOD

Strana zelených prošla v posledním půlroce výraznými proměnami a politicky dozrála. Opřela se o politický proud „zelených“, který má zastoupení v patnácti evropských parlamentech a je zastoupen 33 poslanci v Europarlamentu. Přicházíme obsadit bílé místo na české politické mapě, které je zeleným dlouhodobě rezervováno. **Budeme důsledně a systematicky při politickém rozhodování dbát na kvalitu života dnešní i příštích generací.** Volební program Strany zelených nese proto název „KVALITA ŽIVOTA“.

Jsmo **univerzální politickou stranou**, která má **praktické návrhy řešení pro všechny klíčové oblasti politiky a ekonomiky**. Navíc (ve srovnání s našimi politickými partnery) **přinášíme do politiky zcela nová, typicky zelená témata**, která považujeme za závažná a která doposud nejsou součástí společenské diskuse ani politického rozhodování.

Postrádáme celospolečenskou debatu o tom, na jakých hodnotách chceme postavit budoucí roli a konkurenceschopnost České republiky. Postrádáme diskusi o tom, jakou si přejeme mít Českou republiku za deset či třicet let, **postrádáme debatu o budoucnosti České republiky**. Debatu o hodnotách, které budeme považovat za součást naší identity a které budeme chránit a rozvíjet. Je zřejmé, že naše současné výhody v podobě relativně levné pracovní síly a v průměru nižší ochraně životního prostředí dříve nebo později zmizí. Za klíč k silné pozici naší země v evropském a světovém společenství považujeme vzdělání.

V **ekonomické oblasti** je naším cílem snížení celkové daňové kvóty na úroveň 35 % HDP. Usilujeme o vytvoření transparentního a přátelského prostředí pro podnikání. Cílem státu není podnikat ani ekonomiku řídit. Chceme přeměrovat státní pobídky od velkých investic k malým a středním a k rozvoji služeb. Za důležité považujeme odstranění byro-

kratických překážek podnikání ze strany státu. Chceme zkrátit dobu nutnou k založení firmy na dva týdny. Zrušíme minimální daně živnostníků. Budeme vystupovat proti vyvlastňování soukromých pozemků za účelem prodeje soukromým investorům a proti pokusům státu sanovat z veřejných prostředků krachující soukromé podniky. Jako jediní máme recept na snížení povinných odvodů sociálního a zdravotního pojištění, což je současně naše aktivní politika zaměstnanosti. Tím receptem je naše koncepce výnosově neutrální ekologické daňové reformy.

Pro **snížení byrokracie** prosazujeme procesní a personální audity na všech státních úřadech.

V oblasti **dopravy** jsou naším cílem bezpečnější silnice a dálnice bez kamionů. Prosazujeme celoroční zákaz jízdy kamionů o víkendech od pátku 15:00 do neděle 24:00 hodin. Naší prioritou je efektivní a ekologická železniční doprava a převedení kamionů na železnici. Výstavba překladišť pro kamiony je pro nás důležitější než výstavba dálnic. Považujeme za rozumnější vystavět dvoupruhovou silnici za 5 let než dálnici za 50 let. Nejsme a priori proti dálnicím, ale máme koncepci, která dává přednost obchvatům obcí před čekáním na řešení, které nepřichází. Veřejná doprava je favoritem zelených. Nedovedeme si představit živý venkov bez fungující veřejné dopravy. Cyklistická a pěší doprava je pro nás rovnoprávná s ostatními druhy dopravy.

Prosazujeme **snížování závislosti na ropě** a postupný přechod k vodíkové ekonomice. Vytvoříme stabilní právní a ekonomicky atraktivní prostředí pro dynamický rozvoj všech typů biopaliv, stlačeného a zkapalněného zemního plynu, hybridních pohonů, vodíkových palivových článků a dalších.

Téma **energetika** spojujeme s **ochranou klimatu**. Prosazujeme postupný odklon od uhlí k obnovitelným zdrojům energie a energetickým úsporám. Mostem k obnovitelné energetice je pro nás zemní plyn. Prosazujeme

odpoutání státu od superČEZu a to jeho privatizací po částech s cílem vytvořit konkurenční prostředí na území České republiky. Dominantní postavení jedné energetické společnosti vede k diktování cen a je v neprospěch zákazníků. Se snížením vlivu státu odplavou představy státních úředníků o několika nových Temelínech. Zelení nepodpoří výstavbu nových jaderných zdrojů.

Novým tématem, které přinášíme, je **ochrana spotřebitele**. Naším cílem je informovaný spotřebitel, který uplatňuje spotřebitelskou volbu i s ohledem na původ a vlastnosti výrobků. Posílíme postavení spotřebitele ve vztahu k výrobcí a obchodníkovi. Zákazníci se nebudou muset domáhat svých práv např. při reklamaci zboží soudní cestou. Ochranu spotřebitele proti diskriminaci zajistí podobně jako v Rakousku či Německu Úřad pro ochranu spotřebitele. Ten bude v zastoupení spotřebitelů podávat žaloby a bude dbát, aby spotřebitelé nebyli diskriminováni například všeobecnými obchodními podmínkami. Není důvodu, aby se firmy chovaly v České republice jinak než v zemích původní evropské patnáctky.

Česká republika by mohla soutěžit o „patent“ na **korupci**. Korupce je přitom největší brzdou efektivity a modernizace naší ekonomiky. Ve zmanipulovaných a netransparentních výběrových řízeních vítězí průměrní a podprůměrní s nadsazenými cenami. V drtivé většině jde o výdaje nás všech, tj. z veřejných rozpočtů. Předložíme sadu protikorupčních zákonů a opatření. Nezbytným předpokladem boje proti korupci je transparentnost. Prosazujeme povinná majetková přiznání pro politiky, úředníky a manažery obecních a státních firem. Budou se vztahovat i na jejich blízké. Všichni naši kandidáti mají povinnost podepsat etický kodex a řídit se jím již nyní. Nesmí přijmout odměny za účasti v dozorčích a správních radách firem, kam jsou vysláni.

Prosazujeme **přímou volbu starostů, hejtmanů a prezidenta**. Zrušíme podmínku minimální účasti 50 % občanů při konání referend, která je dis-

kriminující. Nestátní neziskové organizace jsou partnery státu. Prosadíme zákon o veřejné prospěšnosti. Prosazujeme snížení věkové hranice pro volební právo na 16 let, tedy pro věk, kdy jsou mladí lidé již dostatečně zralí na rozhodování o budoucnosti.

Rozsah **poslanecké a senátorské imunity** je ostudou naší demokracie. Prosazujeme novelu Ústavy tak, aby se imunita vztahovala pouze na svobodu slova po dobu výkonu funkce poslance či senátora.

Ve **školství** chceme odstranit bariéry, které brání dostupnosti vzdělání co nejširšímu podílu naší populace. Prosazujeme zrušení přijímacích zkoušek na střední a vysoké školy. Prosazujeme vysoké školy bez školného. Prosazujeme zvýšení platů učitelů. Financování takto otevřeného systému je jen otázkou priorit. Snížení korupce ve veřejných zakázkách, snížení byrokracie a zrušení škodlivého záměru dálnice D3 přes unikátní Posázaví poskytne zdroje pro financování tohoto ambiciózního záměru.

Chceme zdvojnásobit rozpočtové výdaje **na kulturu** na celkem 1 % státního rozpočtu. Kulturní úroveň a vzdělanost vytváří atmosféru ve společnosti a je předpokladem pro kvalitní život v naší zemi.

Prosazujeme **rovná práva mužů a žen** v zaměstnání, v přístupu ke vzdělání, v rodinném životě. Podporujeme přijetí antidiskriminačního zákona. Přivádíme do veřejného života novou generaci političek.

Podporujeme přijetí **zákona o registrovaném partnerství**, který odstraňuje diskriminaci stejnopohlavních párů, tedy napravuje stav, kdy partneři nemohou po sobě dědit, nemají právo na informace o zdravotním stavu partnera, nemají právo přechodu nájmu v případě úmrtí jednoho z nich, nemají právo odepřít svědeckou výpověď. Právní stabilizace partnerských vztahů osob stejného pohlaví posílí jejich lidská a občanská práva.

Náš koncept **důchodové reformy** se opírá o tři pilíře. Pojištěnec bude mít právo přesměrovat 3 % pojistného z povinného pojistného 28 % pro první státem garantovaný systém důchodů do druhého fondového pilíře.

Možnost dobrovolného převedení (opt-out) těchto tří procentních bodů a dodání dalších 3 % povede pojištěnce ke druhému, výnosově zajímavějšímu fondovému pilíři důchodového systému. Třetím pilířem bude dobrovolné připojištění. Navrhovaný systém motivuje pojištěnce k přechodu od dnešního systému průběžného financování k dalším dvěma tržně konformnějším systémům. Povede k většímu rozdílu důchodů dle uspořené plátek a k menšímu propadu příjmů při přechodu do důchodu.

Aby naše **zdravotnictví** bylo moderní, efektivní a dostupné pro každého obyvatele republiky bez výjimky, potřebuje několik reformních kroků.

Prosazujeme, aby byla definována standardní zdravotní péče a ta hrazena z prostředků zdravotního pojištění. Tuto základní péči budou poskytovat zdravotnická zařízení, která vyhrají veřejnou soutěž v jednotlivých krajích, a to bez ohledu na charakter vlastnictví těchto zařízení. Zachování tohoto odborně definovaného rozsahu péče bude podmínkou veřejné soutěže, a to proto, aby se zamezilo poklesu stávající péče. Prosazujeme rakouský model lékové politiky bez příplatků, avšak s paušálními poplatky za lék na receptu a úlevami pro chronicky nemocné.

Budeme prosazovat **regulaci prostituce** samostatným zákonem. Prvním krokem bude vypovězení Úmluvy o potlačování a zrušení obchodu s lidmi, která přijetí tohoto zákona brání. Prostituce bude jako druh podnikání přísně regulována. Regulace zmírní negativní zdravotní, bezpečnostní a sociální dopady prostituce na společnost. Nabízení sexuálních služeb na veřejných prostranstvích bude zakázáno. Zákon vrátí do normálních kolejí život v příhraničních obcích a pomůže samosprávám čelit tlaku mafiánských struktur.

Bez rozmanité a ekologicky zdravé **krajiny** není možný kvalitní život člověka. Podpoříme ekologické zemědělství, které je základem péče o krajinu s ohledem na budoucí generace. Budeme prosazovat přednostní využití opuštěných průmyslových areálů či zemědělských staveb namísto staveb

na „zelené louce“. Budeme chránit biologickou rozmanitost a podpoříme záchranné programy ohrožených druhů živočichů a rostlin.

I malá země může mít autoritu ve světě. Prosazujeme aktivnější **zahraniční politiku** při vytváření společné zahraniční politiky Evropské unie. Spolu se Zelenými v Evropském parlamentu budeme prosazovat samostatné křeslo pro EU v Radě bezpečnosti OSN. Vidíme nezbytnost změn na globální úrovni, především v OSN a Světové obchodní organizaci. Česká republika sice hlásá ochranu lidských práv, ve skutečnosti však mimo dohled veřejnosti podporuje vývoz zbraní do zemí, která lidská práva hrubě porušují. To je pro nás principiálně nepřijatelné. Lidská práva jsou pro nás nedělitelná a budeme systematicky vystupovat proti jejich porušování nezávisle na zemi, kde k tomu dochází. Konzistentní demokratické postoje a čitelná zahraniční politika jsou největší devizou zemí našeho formátu. Pro volby do poslanecké sněmovny 2006 jsme postavili kandidátky, na kterých najdete novou generaci političek a politiků. Jsou to lidé lidsky, profesně i politicky zralí na vykonávání mandátu poslankyně a poslance jako veřejné služby. Na kandidátních listinách najdete více než jednu třetinu žen.

Zelení představují v těchto volbách reálnou šanci na změnu. Váš hlas pro Stranu zelených bude současně hlasem pro kvalitu života, hlasem pro změnu politiky a pro postupnou proměnu atmosféry v naší společnosti. Děkuje.

Dr. Martin Bursík, předseda Strany zelených

2. MODERNIZACE ČESKÉ SPOLEČNOSTI

2.1. ZDRAVÁ EKONOMIKA – ZÁKLAD DLOUHODOBÉ PROSPERITY

Globální prostředí

Globalizace zasahuje do všech oblastí našeho života a nelze jí uniknout. Projevu se například zvyšující se rychlostí kapitálových toků nebo čím dál tím větším podílem levného spotřebního zboží z dovozu na trzích vyspělejších zemí. Globalizace je nejen příležitostí, ale také hrozbou.

Konkurenceschopnost asijských ekonomik se opírá o ekologický a sociální dumping. Na mezinárodním poli budeme proto usilovat o postupné prosazování minimálních sociálních a ekologických standardů kombinovaných s promyšlenou (tzv. kvalifikovanou) ochranou evropského trhu.

Podpora investic

Díky výhodné geografické poloze na hranici „staré“ části EU, stabilnímu makroekonomickému prostředí a relativně dobrému stavu infrastruktury získala česká ekonomika v posledních letech mnoho významných investorů, a to především ve zpracovatelských odvětvích. Investice výrazně podpořily exportní výkonnost a tím i růst ekonomiky jako celku. Tento vývoj však s sebou nese i negativa. Těmi jsou nápor na infrastrukturu a ekologická zátěž, ale také značná závislost výkonu ekonomiky na prosperitě velkých firem působících v několika málo odvětvích.

Dosavadní politiku podpory velkých investorů v průmyslu vnímáme jako prostředek, jak rychle dohnat dřívější technologickou zaostalost české ekonomiky. Do budoucna se ale tato politika musí změnit. Chceme přesměrovat podporu od velkých investorů k malým a středním podnikům se zvláštním zřetelem na rozvoj regionů. Chceme podporovat rozvoj služeb. Za efektivní způsob podpory nepovažujeme udílení mnohaletých daňových prázdnin vybraným investorům. Namísto staveb na zelené louce budeme dominantně podporovat revitalizaci starých průmyslových areálů, na něž jsou mj. určeny prostředky z evropských fondů. Nejeefektivnější podporou je vytvoření transparentního a přátelského prostředí pro celkový rozvoj podnikání.

Stát a podnikání

Úlohou státu není podnikat ani ekonomiku řídit, ale nastartovat podmínky pro efektivní alokaci zdrojů. Pro zdraví ekonomiky je nebytně nutná právní jistota podnikatelských subjektů, dále kvalitní fungování státní správy a co možná nejmeně byrokratických překážek ze strany státu.

Podpoříme procesní audit ve státních úřadech s cílem redukovat byrokratické požadavky státu na živnostníky a malé podniky. Zasadíme se o zjednodušení zakládání živností. Zrušíme povinnost platby minimální daně živnostníků a povinnost registračních pokladen. Budeme usilovat o zkrácení doby nutné k založení firmy na dva týdny. Budeme hledat cesty k dalšímu zefektivnění zákona o konkursu a vyrovnání, aby bylo možné využívat konkursů jako rychlého očištného procesu podniků. Jsme proti vyvlastňování soukromých pozemků za účelem jejich prodeje soukromým investorům. Budeme vystupovat proti pokusům státu sanovat z veřejných prostředků krachující soukromé podniky.

Daňový systém: Přehledný a efektivní

Daňovým systémem dokáže stát do značné míry ovlivňovat chování ekonomických subjektů, tedy motivaci obyvatelstva pracovat, utrácet a spořit, či ochotu podniků investovat. Nízká míra celkového zdanění není sama o sobě zárukou stabilního ekonomického růstu. Vysoké daně v kombinaci s neefektivní státní správou jsou ale demotivující a podporují únik ekonomických subjektů do šedé ekonomiky. Český daňový systém se navíc vyznačuje evropsky nadprůměrným zdaněním práce.

Naším cílem je snížení celkové daňové kvóty na úroveň 35 % HDP a zjednodušení daňové soustavy. Podpoříme nahrazení stávajícího zákona o dani z příjmu novým, výrazně jednodušším. U daně z příjmu fyzických osob budeme prosazovat valorizaci daňových pásem podle růstu průměrné mzdy a pravidelnou valorizaci odečitatelných položek ze základu daně. Zasadíme se o snížení odvodů pojistného a o přesun části zdanění od přímých k nepřímým daním.

Ekologická daňová reforma

Stát zdaňuje lidskou práci nepřiměřeně vysokými sazbami a podporuje tak daňové úniky. Povinné příspěvky na zdravotní pojištění a sociální zabezpečení zvyšují výdaje za zaměstnance o celkem 47,5 % příjmu fyzických osob.

Prosazujeme ekologickou daňovou reformu (EDR) s cílem přesunout zátěž ze zdanění lidské práce ke zdanění energií a perspektivně i užití motorových vozidel. Dodatečný výnos ze zdanění elektřiny, tepla, uhlí, zemního plynu a leteckého benzínu bude využit ke snížení odvodů sociálního a zdravotního pojištění. Reforma bude fiskálně neutrální. Celková daňová zátěž se nezvýší, ale přesune se z přímých daní k daním nepřímým.

Hlavním cílem našeho konceptu ekologické daňové reformy je vytvořit dlouhodobý a trvalý tlak na snížení škodlivých emisí a snížení poptávky po energiích a fosilních palivech. Reforma vytvoří silné ekonomické impulsy pro vývoj a aplikaci nových environmentálně šetrnějších technologií např. obnovitelných zdrojů energií při výrobě elektřiny a tepla, perspektivně využití biopaliv, zemního plynu, vodíku a hybridních pohonů v automobilové dopravě.

Veřejný dluh a fiskální disciplína

Podobně jako rodina v určité fázi života dluhy akumuluje a poté je splácí, měl by stát v období ekonomické prosperity své zadlužení snižovat. To se často nedaří, protože čtyřletý volební cyklus vede politiky k upřednostňování krátkodobých cílů. Fiskální disciplína českého státu nepatří v mezinárodním srovnání k nejhorším, přesto má k uspokojivému stavu daleko. Běžnou praxí je nadhodnocování skutečných potřeb jednotlivými resorty během přípravy rozpočtů. 17% všech veřejných výdajů směřuje ve formě dotací podnikové sféře, což je mimořádně vysoký podíl.

Budeme prosazovat úspornost a kvalitu ve veřejných výdajích, s dlouhodobým cílem dosáhnout vyrovnané bilance veřejných rozpočtů během ekonomického cyklu. Procesní audit ve státních úřadech doplníme personálním auditem, který po snížení byrokratických požadavků odhalí nadbytečnost některých státních úředníků.

2.2 ODKLON OD ROPY - MODERNĚ, CHYTŘE, EKOLOGICKY

Ropný zlom – musíme být připraveni

Ropný zlom je moment, kdy nastane vrchol světové těžby ropy. Většina analytiků předpokládá, že k němu dojde mezi lety 2006 a 2010. Od ropného zlomu začne klesat těžba ropy, zatímco poptávka po ní bude nadále stoupat. K vyčerpání ropy nedojde v horizontu několika let, ale v příštích letech můžeme očekávat opakování cenových skoků v důsledku tuhé zimy, teroristických útoků, poruch rafinérií, stoupající spotřebě ropy v rozvíjejících se ekonomikách a dalších faktorů. Nejzranitelnější z ekonomik je trh Spojených států, kde je napětí mezi nabídkou a poptávkou nejvyšší. Zvýšení cen ropy ve Spojených státech se u nás projeví dalším zvýšením cen benzínu a nafty a zemního plynu tak, jak jsme to mohli pozorovat při hurikánu Katrina. Existují dva politické přístupy. Jeden, který tento problém bagatelizuje s vírou, že trh vždy najde nějaké řešení. Na konci tohoto přístupu mohou být prázdné nádrže čerpacích stanic, deficit zahraničního obchodu, finanční prostředky odčerpané do zahraničí, přerušení letecké dopravy a vážná ekonomická krize. Druhým řešením je politika zelených, tj. schopnost politicky předvídat a aktivně vytvářet předpoklady pro včasný přechod na alternativní paliva a alternativní technologie, které ropu perspektivně nahradí.

Prosazujeme odklon od ropy

Prosazujeme snižování závislosti na ropě a postupné vystoupení z ropné ekonomiky. Proto budeme prosazovat současně dva politické přístupy. Jednak budeme využitím ekonomických nástrojů vytvářet poptávku po automobilech s významně nižší spotřebou pohonných hmot. Prosazujeme co nejspravedlivější systém, ve kterém automobilista uhradí v ceně používání vozidla reálné náklady škod na životním prostředí a zdraví, které způsobuje. Používání např. terénního auta, které spotřebuje tři až čtyřikrát více paliva než nejúčinnější spalovací motory a vytvoří několikanásobně více emisí, bude v budoucnosti zatíženo odpovídající daní z motorového vozidla. Cílem našeho přístupu je radikální zvýšení efektivity využívání paliva ve stávajících spalovacích motorech. Ruku v ruce se snižováním průměrné spotřeby půjde i snižování emisí znečišťujících látek, zejména rizikových organických látek, oxidu uhličitého, oxidů dusíku, těžkých kovů a jemného polévatého prachu. Připojíme se k celoevropskému dialogu, které vedou strany zelených s automobilovým průmyslem, s cílem snížit hmotnost emisí oxidu uhličitého na ujetý km a snížit hmotnost vozidel 2

až 3 krát a v důsledku toho snížit výkony motorů o polovinu a více. Naším druhým pilířem politiky odklonu od ropy je postupné nahrazování ropy alternativními palivy.

Zelení nabízejí alternativy k benzínu a naftě / biopaliva

Naším cílem je do roku 2020 nahradit minimálně 25 % benzínu a nafty alternativními palivy. Odstraníme legislativní bariéry pro využívání čistých stoprocentních biopaliv. Zařadíme biopaliva mezi certifikovaná paliva. Vytvoříme dlouhodobě stabilní a transparentní podnikatelské prostředí pro trh s biopalivy. Budeme střežit ponechání nulové spotřební daně z biopaliv v zákonu o spotřebních daních. Budeme jednat s pojišťovacími ústavy o podmínkách udržení záruky nového vozu v případě jeho úpravy na využívání čistých biopaliv. V podmínkách ČR považujeme za velmi perspektivní náhradu nafty za studenou lisovaným řepkovým nebo slunečnicovým olejem. Vytvoříme dotační titul Státního fondu životního prostředí pro projekty energeticky soběstačných obcí, které vybudují kapacity a čerpací stanice pro své občany. Náhradou za benzin je též bioethanol. Vládou neúspěšně připravovaný model povinného přimíchávání bioethanolu do benzínu budeme korigovat tak, aby byla vyloučena možnost klientelismu. Prosadíme, aby motoristé měli u všech čerpacích stanic možnost uplatnit spotřebitelskou volbu a čerpat palivo s vyšším obsahem biosložky než je povinných 5,75 % v roce 2010.

Zelení nabízejí alternativy k benzínu a naftě / stlačený zemní plyn CNG

Zelení považují stlačený zemní plyn CNG a zkapalněný zemní plyn LNG za most k vodíkové ekonomice opřené o obnovitelné zdroje energie. Perspektiva plynu je dlouhodobější než ropy a to jednak s ohledem na objem zásob a také vzhledem k výrazně lepším emisním parametrům ovlivňujícím zdraví (nulové emise aromatických uhlovodíků, nulové emise pevných částic, dvoutřetinové emise oxidů dusíku a oxidu uhličitého).

Strana zelených bude prosazovat využívání zemního plynu ve veřejné dopravě (městské a příměstské, autobusové i železniční). Budeme prosazovat kritérium alternativního pohonu při zadávání veřejných zakázek pro zajištění dopravní obslužnosti v závazku veřejné služby. V současnosti jsou to právě a pouze autobusy na CNG, které dokáží splnit emisní normu 5. Provoz těchto autobusů je pro městské a vesnické aglomerace ekologicky a zdravotně nejšetrnější. Budeme prosazovat povinné kvóty automobilů na alternativní paliva ve vozových

parcích organizací státní a veřejné správy. Povedeme jednání s plynárenským průmyslem o rychlejším tempu výstavby sítě čerpacích stanic na zemní plyn paralelně s nárůstem poptávky po těchto automobilech. Budeme jednat s koncernem Škoda – VW o okrajových podmínkách zařazení modelu na CNG do výrobního programu, mj. s dalším cílem nabídnout cca 125 000 uživatelům přestaveb na propan-butan (LPG) plnohodnotnou a ekonomickou alternativu.

Zelení nabízejí alternativy k benzínu a naftě / hybridní pohony

Kombinace spalovacího motoru a elektromobilu je v současnosti energeticky nejefektivnější způsob využití paliva v dopravě. Hybridní vozy využívají energii při brzdění k dobíjení akumulátorů. Optimální je kombinace spalovacího motoru na alternativní paliva s hybridním pohonem. Budeme prosazovat daňové zvýhodnění při nákupu a provozu hybridních automobilů.

Zelení nabízejí alternativy k benzínu a naftě / vodíková ekonomika

Budoucnost vodíku jako pohonné hmoty je úzce závislá na dynamice rozvoje obnovitelných zdrojů energie (až budou tvořit takový podíl na výrobě elektřiny, že podstatným dílem zajistí elektrolytické štěpení vody). Vodík není energickým zdrojem, ale pouze nosičem energie. Výhody vodíku jako paliva (bezpečnost zásobování a nulová tvorba skleníkových plynů a dalších nebezpečných emisí) souvisí s původem elektřiny, která je použita pro jeho výrobu. Je-li vodík vyráběn např. pomocí elektřiny z uhlí (hnědý vodík), výrazně se zvýší emise CO₂. Je-li vyráběn z elektřiny pocházející z jaderné elektrárny (žlutý vodík), dojde ke snížení emisí CO₂, ale přidává se nedořešená otázka uložení jaderného odpadu. Pro výrobu jedné energetické jednotky vodíku je potřeba tří energetických jednotek elektřiny pro elektrolytické štěpení vody. Vodík lze spalovat buď v kapalném nebo stlačeném stavu přímo jako palivo nebo v palivových článcích. Nejperspektivněji se jeví kombinace palivových článků s hybridním pohonem, tzn. energie brzdění se využívá pro dobíjení akumulátorů s nízkou kapacitou. V podmínkách ČR v současnosti nejsou pro využití vodíku podmínky a to především proto, že pouze necelých pět procent elektřiny je vyráběno z obnovitelných zdrojů energie. Zelení prosazují co nejrychlejší rozvoj využívání technologií výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie jako podmínku pro vstup do vodíkové ekonomiky. Přebytky vodíku z petrochemie budou využity pro pilotní rozvoj autobusů na palivové vodíkové články.

2.3 EKOLOGICKÁ DAŇOVÁ REFORMA – IMPULS K MODERNIZACI

Vysoké náklady práce demotivují

Současný daňový systém má daleko k optimálnímu modelu. Stát zdaňuje lidskou práci nepřiměřeně vysokými sazbami a podporuje tak daňové úniky. Povinné příspěvky na zdravotní pojištění a sociální zabezpečení zvyšují náklady práce o celkem 47,5 %. Přitom ani takto vysoké odvody do fondů sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění nedokáží zabezpečit efektivní důchodový systém a systém zdravotní péče. Dosavadní politici - namísto toho, aby práci zlevnili a tím přispěli k vyšší zaměstnanosti - hledají způsob, jak příjmy na financování důchodů a zdravotnictví zvýšit a práci zatížit ještě více. Snížení povinných zdravotních a sociálních příspěvků, které by přirozeně podpořilo zaměstnanost, není na pořadu dne vůbec. Debata je ve slepé uličce protože architekti penzijní a zdravotní reformy neznají principy ekologické daňové reformy.

Základní princip ekologické daňové reformy

Ekologickou daňovou reformu (EDR) charakterizuje přesun zdanění od zdanění lidské práce ke zdanění surovin a energií a užití motorových vozidel. Ekologickou daňovou reformu chápeme v širších ekonomických a sociálních souvislostech. Reforma bude mít dvě vzájemně propojené části. První částí bude zdanění elektřiny, tepla, uhlí, zemního plynu, leteckého benzínu. Druhou částí využití dodatečného daňového výnosu ze zdanění energií ke snížení odvodů sociálního a zdravotního pojištění.

Prosazujeme princip fiskální neutrality - celková daňová zátěž se nezvýší! Přesune se pouze z přímých daní k daním nepřímým.

Spotřebitel i výrobce bude mít možnost vlastní spotřebitelskou volbou rozhodnout o tom, zda bude „vítězem“ ekologické daňové reformy a vydělá na ni nebo ne.

Hlavní cíl ekologické daňové reformy vidíme ve vytvoření dlouhodobého a trvalého tlaku na snížení poptávky po energiích a fosilních palivech. Reforma současně vytvoří silné ekonomické impulsy pro vývoj a aplikaci nových environmentálně šetrnějších technologií (např. obnovitelných zdrojů energií při výrobě elektřiny a tepla, využití biopaliv, zemního plynu, vodíku a hybridních pohonů v automobilové dopravě).

Ekologická daňová reforma přináší trojí zisk – chrání efektivně životní prostředí a zdraví, zlevňuje práci a díky tlaku na efektivitu podporuje moderní technologie.

Politici mají z ekologické daňové reformy strach, pro Zelené je prioritou

Česká republika musí zavést nejpozději k 1.1.2008 novou spotřební daň z elektřiny, uhlí, zemního plynu a centrálního tepla a dodržet minimální sazby spotřebních daní z benzínu a nafty. Česká vláda stačila za jedno volební období zopakovat závazek zavedení výnosově neutrální ekologické daňové reformy hned třikrát (3 premiéry, 3 programová prohlášení během jednoho volebního období), ale reformu nepřijala. Chybí odvaha reformu projednat a obhájit před veřejností a to i přesto, že její pozitivní efekty v sousedních zemích EU byly konkrétně vyčísleny. Neodpovědní politici vnímají reformu jako ohrožení, my jako příležitost.

Výnosy ze zdanění energií použijeme ke snížení odvodů zdravotního a sociálního pojištění

Navrhujeme postupný náběh sazby spotřebních daní z hnědého uhlí, černého uhlí, zemního plynu, jádra, elektřiny a leteckého benzínu v pěti krocích tak, aby do roku 2012 byly v cenách těchto energií zahrnuty veškeré škody způsobené emisemi skleníkových plynů, pevných částic, oxidů dusíku a poškození zdraví, úmrtí, degradace půdy a koroze budov. Výnosy z ekologických spotřebních daní budou použity ke snížení povinných příspěvků na zdravotní a sociální pojištění.

Kombinace ekologické daňové reformy se zákazem topení uhlím od r. 2010

V oblasti vytápění domácností lokálními topeništi a blokovými výtopnami navrhujeme zákon, který zakáže používat pro vytápění veškerá pevná uhlovodíková paliva (hnědé uhlí, lignit, černé uhlí). Přechodná doba pro změnu způsobu vytápění bude dva roky s tím, že vytvoříme speciální státní podporu, která ve spolupráci s bankou vybranou na základě výběrového řízení nabídne kombinaci dotace a zvýhodněného úvěru pro investice do změny způsobu vytápění.

Zvýhodnění ekobriket a pelet z biomasy pro vytápění – snížení DPH z 19% na 5%

Navrhujeme přeřazení briket a pelet z biomasy pro vytápění z 19% do snížené sazby DPH 5%. Tím se dostaneme na úroveň Německa a Rakouska, kam je z důvodů vysoké DPH v ČR téměř veškerá česká produkce biopelet vyvážena. Od 1.1.2010 nebude možné v ČR topit pevnými uhlovodíkovými palivy, což se zásadně pozitivně projeví na stavu ovzduší v jednotlivých obcích.

Podnikům se nevyplatí vyrábět teplo z nekvalitního uhlí

O škodlivosti emisí (organických látek, oxidů síry, arzenu, oxidu uhličitého, polévatelného prachu a dalších znečišťujících látek) ze spalování uhlí není pochyb. Pálení uhlí je u nás největším zdrojem emisí skleníkových plynů, které způsobují globální změny klimatu. Využívání uhlí jako primárního zdroje energie v průmyslu navrhujeme proto ošetřit diferencovaným náběhem sazeb pro hnědé uhlí a koks v pěti krocích do roku 2012. Spotřební daň na 1 m³ zemního plynu bude naopak fixována na úrovni minimální sazby. To povede k přechodu výroben tepelné energie na ušlechtlejší paliva a především biomasu, kterou od spotřební daně osvobozujeme (biomasa má uzavřený cyklus uhlíku a nepřispívá ke globálním změnám klimatu).

Elektrina bude mít různou cenu podle jejího původu

Výrobci a obchodníci jsou podle novely energetického zákona povinni od roku 2005 označovat původ elektřiny a poskytnout tuto informaci spotřebitelům. Tento princip umožňuje diferencované zdanění elektřiny podle toho, jak je při její výrobě poškozováno životní prostředí. Navrhujeme proto opřít ekologickou daňovou reformu o princip ekologické spravedlnosti. Každý musí nést odpovědnost a platit za vlastní míru poškozování životního prostředí a klimatu. Škody na životním prostředí a kvalitě života nejsou v současné době do cen elektřiny zahrnuty. Náklady neseme nespravedlivě všichni formou poškození zdraví, ničení klimatu a výdajů z veřejných zdrojů na nápravu poškození životního prostředí. Jestliže hnědouhelná elektrárna prodává dnes 1 kWh elektřiny obchodníkovi za cca jednu korunu, po započtení poškození životního prostředí při její výrobě je reálná cena 2,20 Kč/kWh. Jestliže výroba elektřiny z hnědého uhlí způsobuje např. dvojnásobné emise oxidu uhličitého než výroba elektřiny ze zemního plynu, musí se i tento fakt projevit v ceně. Po zavedení reformy začne platit - „Chcete doopravdy udělat něco pro životní prostředí? Přepněte na zelenou elektřinu!“.

Kompenzace sociálně slabým, dopady na průmysl

Naše koncepce počítá s využitím nezbytného podílu výnosů reformy na kompenzaci negativních sociálních dopadů vyvolaných zvýšením daní na energie u domácností důchodců (kteří nebudou profitovat na snížení odvodů zdravotního a sociálního zabezpečení). Sociální dopady budou kompenzovány úpravou stávajícího systému sociálních dávek nebo podpor.

Kvantifikovaný dopad na průmyslové podniky je s ohledem na to, že tyto vydávají na elektřinu v průměru 2% z celkových nákladů a po plném zavedení EDR se tento podíl zvýší na 2,6%, nevýznamný. Reforma přispěje k modernizaci průmyslu a důrazu na větší energetickou efektivitu výroby a využívání potenciálu úspor. Reforma vytvoří nezbytný ekonomický tlak na zvýšení konkurenceschopnosti českého průmyslu.

2.4 ENERGETIKA A OCHRANA KLIMATU

Energetika – největší zdroj skleníkových plynů

Česká energetika se stále potýká s dědictvím minulosti, opírá se o velké centrální zdroje, převažují neekologické uhelné elektrárny s nízkou účinností. Přebytek výroby elektřiny v základním výkonu vede k masivním vývozům elektřiny, tedy i životního prostředí. Energetika v ČR je největším původcem změn klimatu (42% emisí CO₂). Podíl obnovitelných zdrojů energií na domácí spotřebě elektřiny činí pouze cca 4,5%. Energetická náročnost výroby jednotky HDP je při použití přepočtu parity kupní síly cca 1,8x vyšší než v EU15. Česká republika je šestým největším vývozcem elektřiny na světě! Energetická politika nebere ohled na potřeby zvýšené ochrany klimatu, nedoceňuje bezpečnostní aspekty a podceňuje energetickou efektivitu.

Odklon od uhlí / plyn jako most k obnovitelným zdrojům energie

Ceny energií budou v důsledku rostoucí poptávky a klesající těžbě paliv stále vyšší. Tuna emisí CO₂ bude také stále dražší. Považujeme za nezpochybnitelné, že jedinými perspektivními zdroji na Zemi jsou obnovitelné zdroje energie, protože jsou jediné nevyčerpatelné. Jsme si současně vědomi, že přechod na obnovitelné zdroje energie je proces, který nelze provést skokově. Přechodnou roli k energetické budoucnosti obnovitelných zdrojů bude hrát zemní plyn. Jeho

hlavní předností jsou významně lepší parametry emisí znečišťujících látek než u uhlí a ropy. Proto je v energetických a klimatických strategiích EU považován za palivo přechodu k energetické budoucnosti bez fosilních paliv.

Odřízneme lobbistické vlivy od politického rozhodování

Energetická politika je na jedné straně významně ovlivňována silnou skupinou společností těžících uhlí a na straně druhé společností ČEZ, v jejímž elektrárenském parku dominují uhelné elektrárny. Tlak na další rozvoj uhelné energetiky je schováván za princip tzv. nezávislosti, a to bez ohledu na to, že prodloužení fáze útlumu především hnědouhelného hornictví je v rozporu s vládními cíli v oblasti ochrany klimatu a ochrany ovzduší. Druhým dominantním hráčem silně ovlivňujícím státní energetickou politiku je skupina prosazující renesanci jaderné energetiky. Za řešení neracionální politiky ovlivňované silnými skupinami považujeme privatizaci a.s. ČEZ takovou formou, aby v České republice vznikl konkurenční, diverzifikovaný trh, ze kterého bude profitovat v první řadě spotřebitel a který povede ke snižování emisí skleníkových plynů.

Cílem je snížit emise skleníkových plynů o 50 % do roku 2050

Prosazujeme definování maximálního globálního růstu průměrné teploty ovzduší o + 2°C ve srovnání s předindustriální úrovní. Prosazujeme zahrnutí emisí z mezinárodních letů a plaveb do cílů snižování emisí skleníkových plynů. Spolu s evropskými zelenými a v souladu se společným prohlášením ministrů životního prostředí EU25 prosazujeme snížení emisí skleníkových plynů o 50 % do roku 2050 ve srovnání s rokem 2000.

Obchodování s emisemi musí sloužit ke snížení emisí, ne naopak

Českým podnikům zapojeným do systému emisního obchodování je rozhodnutím vlády z r. 2005 umožněno zvýšit emise oxidu uhličitého v průměru o téměř 10 %. Vláda na papíře lehkou rukou formuluje závazky zlepšování klimatu, ale v reálu umožňuje podnikům zvýšit emise oxidu uhličitého a ještě profitovat z prodeje emisních povolenek. Emisní obchodování a národní alokační plán chápeme jako flexibilní mechanismus sloužící ke snížení emisí skleníkových plynů. Budeme principiálně prosazovat takovou alokaci povolených emisí, která povede k celkovému snižování emisí skleníkových plynů u nás.

Zelení jsou proti prolomení územně ekologických limitů těžby hnědého uhlí

Snaha Ministerstva průmyslu a obchodu a dalších subjektů o prolomení limitů hnědého uhlí je pro nás nepřijatelná. Prolomením limitů by došlo k likvidaci obcí Horní Jiřetín a Černice, kde žije zhruba 2 000 obyvatel. Došlo by k další nenávratné likvidaci krajiny, ohrožování lidského zdraví, ničení klimatu. Potřebná rekultivace mezi Mostem a Litvínovem by byla odložena na neurčito. Neexistují důvody pro opuštění dosavadní vládní strategie útlumu povrchové lomové těžby přijaté v roce 1991. Snaha prodloužit éru uhelné energetiky je v zásadním rozporu s evropskou politikou ochrany klimatu. Prodloužení závislosti české energetiky na palivech s vysokým obsahem uhlíku povede v budoucnosti ke strmému nárůstu cen elektřiny v důsledku růstu ceny emisních povolenek na CO₂. Postoje Ministerstva průmyslu a obchodu jsou v rozporu se zájmy spotřebitelů. Podle našeho názoru je právě pokračování v orientaci regionu na těžbu uhlí a jeho pálení v hnědouhelných elektrárnách limitujícím faktorem, který odrazuje vstup kapitálu do regionu.

NE novým jaderným elektrárnám

Zelení odmítají snahy o pokračování v programu další výstavby jaderných elektráren na území České republiky. Důvodem je rozpor s principy udržitelného rozvoje. Výroba elektřiny v jaderných elektrárnách nese tři rizika. Za prvé vytváří vysoce radioaktivní odpad, který musí být bezpečně skladován po dobu mnoha stovek tisíc let. To doposud nikdo v průmyslovém měřítku neumí, stejně tak jako nikdo nemůže převzít odpovědnost za bezpečné skladování po dobu stovek tisíc generací. Vytváříme tak neodmítnutelné dědictví budoucím generacím. Za druhé, není možné se vyhnout riziku havárií s velkým rozsahem následků, přičemž tento aspekt nabývá na významu v kontextu aktuálního rizika teroristických akcí. A nakonec existuje riziko zneužití jaderného paliva nebo odpadu s nedozírnými důsledky.

Odmítavé stanovisko k jaderné energetice konkrétně v ČR je kromě výše uvedených aspektů dáno skutečností, že česká jaderná energetika se potýká s chronickým problémem nedodržování zajištění kvality na svých zařízeních a bezpečnostní kultury při jejich provozování.

Zelení budou systematicky odmítat návrhy na výstavbu dalších bloků jaderných elektráren a budou nadále sledovat jako střednědobý cíl vystoupení ČR z jaderné energetiky.

Proces vyhledávání úložiště vyhořelého jaderného paliva musí být transparentní. Obce mají o umístění takového zařízení spolurozhodovat

Provoz jaderných elektráren Dukovany a Temelín byl zahájen, ačkoli nebyla vyřešena otázka ukládání vyhořelého jaderného paliva z těchto elektráren.

V České republice nemají obce, v jejichž katastrálním území má být umístěno jaderné zařízení (např. úložiště vyhořelého jaderného odpadu), možnost o takových záměrech účinně rozhodovat. Účast veřejnosti v rozhodovacích procesech je velmi omezená a na rozdíl od některých zemí EU se oficiální souhlas obce nepovažuje za nezbytný zákonný předpoklad pro umístění jaderného zařízení.

Vyhledávání úložiště neprobíhá v současné době dostatečně průhledně, obce nejsou pro stát partnery a Správa úložišť radioaktivních odpadů jedná často v rozporu se sliby danými starostům v jednotlivých lokalitách.

Výstavba dalších jaderných bloků, se kterou počítá energetická politika navrhovaná Ministerstvem průmyslu a obchodu, by znamenala další zásadní zhoršení již tak velmi obtížně řešitelné situace s existujícími radioaktivními odpady.

Je třeba s okamžitou platností přehodnotit přístup k vyhledávání úložiště vyhořelého jaderného paliva. Proces vyhledávání musí být transparentní, demokratický a hlavní zodpovědnost za vyhledávání musí převzít ČEZ nikoli stát. Obce musí mít právo rozhodovat o své budoucnosti. Je třeba změnit tzv. atomový zákon a umožnit obcím účast v povolovacích řízeních u jaderných zařízení, včetně práva na odmítnutí takového zařízení. Do doby vyřešení problému vyhořelého jaderného paliva nelze uvažovat o stavbě dalších jaderných reaktorů. Naopak, je nutné co nejrychleji zastavit produkci dalšího vyhořelého jaderného paliva.

Ceny elektřiny vzrostly kvůli selhání státu, správně měly poklesnout

Od 1. ledna 2006 zdražila elektřina pro domácnosti v průměru o devět procent, velkoobchodní cena elektřiny pro podnikatele dokonce o deset až dvacet procent. Jsme jedinou zemí v Evropě, ve které vedlo vytvoření „konkurence“ ve výrobě a obchodování s elektřinou nikoli k poklesu cen, ale k jejich růstu. Jeden z hlavních cílů liberalizace trhu s elektřinou, totiž vytvoření konkurenčního pro-

středí a pokles cen, se v České republice nezdařil. Obětí jsou koneční zákazníci - jak domácnosti, tak podniky.

SuperČEZ nemá konkurenci a diktuje ceny

Odpovědnost za růst cen nese Ministerstvo průmyslu a obchodu, které prosadilo model superČEZu, který de facto nemá v oblasti výroby elektřiny konkurenci. ČEZ vyrábí sedmdesát tři procenta elektřiny v České republice. Kontroluje většinu distribuce (pět z osmi distribučních společností), většinu výroby i obchodu. Je většinovým prodávajícím a současně většinovým nakupujícím. Diktuje ceny elektřiny i dvěma německým energetickým společnostem na českém trhu, jejichž je dominantním dodavatelem. Například Pražská energetika, vlastněná RWE, nakupuje téměř devadesát procent elektřiny od elektráren ČEZu. Stěží pak může dělat odlišnou cenovou politiku.

Neopodstatněné zvýšení cen – cenová nákaza z Německa

ČEZ zdůvodňuje růst cen vývojem evropských cen, specificky na německém trhu. Jenže ani jeden z důvodů růstu cen v Německu neplatí pro Českou republiku. ČEZ nemá nedostatek elektráren, ale přebytek. Růst cen zemního plynu jej nezajímá, protože z plynu nevyrábí ani kilowathodinu. A růst cen obchodovatelných emisních povolenek nebude ČEZ stát ani korunu, protože ČEZ dostal od vlády povolenek nadbytek. Ve výsledku nebude muset nakoupit ani jednu, naopak bude profitovat z prodeje emisních povolenek.

Řešení – privatizace ČEZu po částech a vytvoření konkurenčního prostředí

Stát, který si stále drží 67% akciový podíl v ČEZu, usiluje o co nejvyšší dividendy a těší se na výnos z privatizace ČEZu. Zcela tak selhává v obhajobě zájmů spotřebitelů – občanů a vytvoření konkurenčního prostředí, které povede ke zvýšení kvality služeb a snížení cen. Řešením je privatizace ČEZu po částech s cílem vytvoření konkurenčního prostředí ve výrobě elektřiny.

Navrhujeme samostatný zákon na podporu výroby tepla z obnovitelných zdrojů energie – nová pracovní místa pro venkov & ochrana klimatu

Česká republika má nový zákon na podporu výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie. Ten garantuje povinný výkup vyrobené elektřiny za pevnou cenu, stanovenou Energetickým regulačním úřadem po dobu životnosti zaří-

zení. Poslanci vypustili ze zákona principy podporující využívání obnovitelných zdrojů pro výrobu tepelné energie (biomasa, solární kolektory, energie prostředí /tepelná čerpadla/, geotermální energie apod.). V součinnosti s evropskými poslanci za stranu zelených, kteří prosazují směrnici na podporu výroby tepelné energie z obnovitelných zdrojů, navrhne samostatný zákon. Největší perspektiva obnovitelných zdrojů je totiž ve výrobě tepelné energie z biomasy. Biomasa má uzavřený cyklus uhlíku. To znamená, že všechny uhlík emitovaný během produkce energie, byl předtím rostlinami vázán prostřednictvím fotosyntézy. Z toho vyplývá, že bioenergie - na rozdíl od fosilní energie - nepřispívá k zesilování klimatických změn. Pěstování biomasy vytváří nová pracovní místa a je alternativou pro venkov.

Strana zelených bude podporovat a propagovat pěstování konopí pro technické účely

Konopí je rostlina, která vzhledem ke svým mimořádným vlastnostem, poskytuje více než 20 000 produktů, využitelných např. v kosmetice, stavebnictví, potravinářství, průmyslu a dalších oblastech lidské činnosti. Pěstování konopí může být přínosem pro naše zemědělce a současně přispěje ke kultivaci krajiny. Konopí lze velmi dobře využít i jako zdroj biomasy - obnovitelného zdroje energie.

Strana zelených bude v oblasti pěstování a užívání konopí podporovat osvětu, která napomůže odbourání předsudků. Současně zajistíme systematické zapojení odborných subjektů, státní správy a výzkumných ústavů do vznikajících projektů, které napomohou vytvořit novou oblast konopného hospodářství.

Moderní stavební předpisy pro energetickou efektivitu

Potenciál úspor energií v oblasti bydlení je obrovský, státní program úspor energií uvádí v letech 2006 až 2009 cíl uspořit polovinu všech předpokládaných úspor v české ekonomice. Přitom tento cíl je stanoven velmi konzervativně a vhodnou politikou státu by mohlo být dosaženo mnohem větších úspor.

Česká republika však stojí před nutností implementovat novou směrnici EU o energetické efektivnosti a energetických službách, která předepisuje členským státům uspořit nejméně 9% energie za devět let od vstupu směrnice v platnost. To si vyžádá buď zcela nový zákon nebo novelizaci existujícího zákona o hospodaření energií (č. 406/2000 Sb.) včetně vyhlášek. Česká republika si s ohledem

na svůj potenciál úspor může stanovit ambicióznější cíl. Na to budeme pamatovat při implementaci uvedené směrnice.

Stavebně technické legislativní předpisy a normy uzpůsobíme tak, aby předepisovaly standardy energetické efektivity podle aktuálního stavu vědy a techniky a upřednostňovaly nasazení obnovitelných zdrojů energie a využívání odpadního tepla (rekuperaci u ventilace). Energeticky efektivní a energeticky pasivní dům se stane u novostaveb standardem. Všechny dotace a jiné podpory z veřejných prostředků pro novostavby a sanace starých budov budou vázány na ambiciózní energetická kritéria směřující k razantní ochraně klimatu. Žádné podpory bytové výstavby pro fosilní zdroje energie !

Nejekologičtější teplo je teplo ušetřené

Náš program tepelné sanace stávajících budov je určen soukromým osobám, bytovým družstvům, obcím, krajům a dalším subjektům veřejného práva. Podpoříme zateplení obvodového pláště budov, výměnu oken, topného systému nebo záměnu paliva. Kritériem pro přidělení podpory ve formě zvýhodněné půjčky až do 100% investičních nákladů bude úspora emisí CO₂ ve výši 40 kg/m² užitné plochy budovy za rok. Půjčka se poskytne na dobu až 20 let s odloženou první splátkou až o 3 roky.

Program ekologické výstavby zahrnuje výstavbu nebo první koupi nízkoenergetického nebo pasivního domu (roční spotřeba primárních energetických zdrojů max. 40 kWh/m² užitné plochy budovy za rok a spotřeba tepla max. 15 kWh/m² obytné plochy za rok). Program podpoří též zabudování topného systému na bázi obnovitelných zdrojů nebo kombinované výroby elektřiny a tepla. Podpora formou půjčky bude přidělena s dobou splatnosti 10 až 30 let v závislosti na délce odkladu první splátky (1 – 5 let). Předčasné splacení půjčky je možné bez dodatečných nákladů.

Budeme pracovat na zjednodušení administrativy při realizaci zařízení na obnovitelné zdroje energie

Státní úředníci nemají s technologiemi obnovitelných zdrojů zkušenosti, často vznášejí nesmyslné požadavky nebo definují okrajové podmínky tak, že de facto zamezují výstavbě toho kterého zdroje. Jsme připraveni se jako partneři podílet na vypracování metodických pokynů a sekundární legislativě, která zjednoduší administrativní náročnost procesu povolování instalací obnovitelných zdrojů

energie. Majitelům a stavebníkům rodinných domů zajistíme nárokovou podporu instalací využívajících obnovitelné zdroje energie na jejich domech.

Přepněte na dodavatele zelené elektřiny

Od 1.1.2006 mají všichni zákazníci v ČR právo svobodné volby dodavatele elektřiny. Standardně existuje na trzích v Evropské unii nabídka spektra dodavatelů zelené elektřiny, tj. elektřiny z obnovitelných zdrojů energie. Spotřebitelé pak svoji volbou podpoří fond, ze kterého obchodník financuje rozvoj dalších výroben elektřiny z obnovitelných zdrojů energie. Budeme informovat veřejnost o výhodách nákupu zelené elektřiny a tím přispějeme ke zvýšení poptávky, která povede k širší nabídce obchodníků nabízejících produkt „zelená elektřina“.

2.5 OBRAT V DOPRAVĚ – POHODLNĚ A EKOLOGICKY

Silniční doprava ohrožuje životy a ničí prostředí

Všechny dosavadní vlády téma dopravy podcenily. Silniční doprava ohrožuje naše životy, exhalace překračují normy, trpíme nadměrným hlukem, zhoršuje se spojení veřejnou dopravou na venkov a její kvalita neodpovídá potřebám doby, cyklisté a chodci jsou ohroženi druhy. Prudký růst kamionové dopravy po vstupu do Evropské unie zastihl Českou republiku nepřipravenou. Česká republika nemá dobudovanou základní silniční síť, odpovídající současným potřebám, a silniční nákladní dopravu ponechává téměř bez regulace. Jen na frekventovaných mezinárodních silnicích chybí na 330 obchvatů obcí a měst. Tyto obce právem očekávají rychlé řešení.

Vlivem špatně nastavených ekonomických podmínek nelze využít volnou kapacitu železnice. Silniční doprava totiž, na rozdíl od železniční, neplatí plné náklady spojené s využitím dopravní cesty. Zavedení mytného v ČR má zpoždění. Obdobně nevyrovnané podmínky má doprava letecká, která je, na rozdíl od dopravy silniční a železniční, zvýhodněna tím, že její pohonné hmoty jsou osvobozeny od daně.

Silnice pro lidi, ne pro kamiony

Jen během 6 měsíců po vstupu ČR do EU stoupla intenzita tranzitní kamionové dopravy o 50 % a očekává se nárůst až o dalších 30 % během příštího volební-

ho období. Řidiči nákladních automobilů měli v roce 2005 na svědomí 136 mrtvých. Za posledních 12 let extrémně vzrostly emise z nákladní dopravy (emise hlavního skleníkového plynu CO₂ vzrostly o 250 %, pevné částice o 200 %), potenciál kombinované kontejnerové dopravy je zatím nevyužit.

Kamiony musí na železnici – prioritou výstavba veřejných překladišť

Máme 50 % volné kapacity železnice, zatímco dálnice jsou ucpány kolonami kamionů. Pro rozvoz zboží chceme nabídnout kvalitní alternativu – železniční a kombinovanou dopravu.

Absolutní prioritou naší dopravní politiky je výstavba veřejných překladišť (logistických center) pro převedení kamionů na železnici. Jejich finanční podpora napomůže tomu, aby se náklad co nejdříve část své cesty vezl vlakem. „Kamiony na železnici“ budou mít povoleno jezdit i během víkendů.

Kombinovaná doprava musí být ekonomicky výhodnější než silniční nákladní doprava (změna ve struktuře silniční daně, využijeme Evropské fondy na podporu kombinované dopravy).

O víkendu bez kamionů – od pátku 15:00 do neděle 24:00

Českým specifíkem je víkendový odjezd mnoha lidí z měst na venkov. Na víkendové nehody připadá 50 % všech obětí. Během víkendů dochází pravidelně k zácpám.

Pro lidi, kteří se jedou rekreovat, chceme zvýšit bezpečnost provozu a uvolnit kapacitu přetížených silnic tím, že rozšíříme zákaz jízdy kamionů na dobu od pátku 15 hodin do neděle 24 hodin po celý rok. Dojde ke snížení počtu smrtelných nehod.

Nyní je na dálnicích a silnicích I. třídy zakázána jízda nákladním automobilům nad 7,5 tuny a nákladním automobilům nad 3,5 tuny s přívěsem pouze v neděli a ve svátek od 13 do 22 hodin a v červenci a v srpnu v pátek od 17 do 21 hodin a v sobotu od 7 do 13. Tento zákaz neplatí pro vozidla užitá při kombinované přepravě k nejbližšímu překladišti kombinované dopravy, při přepravě zboží podléhajícího rychlé zkáze a živých zvířat, při zásobování čerpacích stanic, nakládky a vykládky letadel, lodí nebo železničních vagónů na vzdálenost do 100 km, přepravě poštovních zásilek a přepravě chemických látek podléhajících teplotním změnám nebo krystalizaci.

Spravedlivé mýtné

Mýtné pro nákladní dopravu může omezit znečištění, hluk a přetížení silnic. Postupně je zavedeme pro všechny nákladní automobily a na celou silniční síť, protože mýtné pouze na vybraných úsecích přeneseme problémy na silnice bez mýtného. Sazby mýtného se budou lišit podle čtyř faktorů – místa, času, množství emisí z daného vozidla a hmotnosti vozidla. Zvýšený příjem chceme použít na financování železniční a kombinované dopravy, tedy k podpoře přesunu nákladní dopravy ze silnic na železnici.

Připravujeme koalici evropských zelených na regulaci kamionové dopravy a změnu směrnice o zpoplatnění kamionů = využití výnosů z mýta by mělo být v režii členských států a výše mýta by měla odpovídat škodám na životním prostředí.

Důslednější kontrola a větší bezpečnost

Chceme častější a důslednější kontrolu přetěžování vozidel. Přetížený kamion snižuje bezpečnost provozu, více poškozuje komunikace, má zvýšenou spotřebu pohonných hmot a vyšší emise znečišťujících látek. Budeme trvat na důslednějších kontrolách dodržování povinných přestávek řidičů a pravidel pro přepravu živých zvířat a nebezpečných látek.

Znečišťovatel platí

Další etapa ekologické daňové reformy nám v kombinaci s mýtným umožní spravedlivé započítání škod, které jednotlivá vozidla způsobují na životním prostředí. Prosazujeme princip environmentální spravedlosti - každý má platit podle výše škody na životním prostředí, kterou způsobí. Nevidíme důvod, proč by měl majitel vozidla na 100% biopalivo přispívat na škody, které způsobí jiný majitel neekologickým vozidlem s vysokou spotřebou a emisemi.

Chceme dobré silnice

Změníme poměr investic do silnic ve prospěch rekonstrukcí a modernizací těch stávajících. Podaří-li se přesunout co nejvíce nákladní dopravy na železnici, mnohé přetížené silnice se uvolní pro plynulejší osobní dopravu. Při výběrových řízeních budeme zásadně podporovat hledisko kvality a dlouhodobých záruk na dílo.

Lepší moderní dvoupruhová silnice za 5 let, než dálnice za 50 let

Nejsme apriori proti všem dálnicím. Máme koncepci, která upřednostňuje zajištění obchvatů všech obcí na frekventovaných silnicích.

Posuzujeme silniční trasy případ od případu, protože ne každá silniční trasa je tak frekventovaná, že skutečně potřebuje více než 2 pruhy. Důležité jsou pro nás také celkové náklady „oficiální“ silniční a dálniční sítě, které jsou mimo reálné možnosti veřejných rozpočtů. Chceme také, aby rozvoj silnic byl rovnoměrný s rozvojem železnic.

Rychlejší výstavba silnic

Výstavbu silnic urychlíme omezením výstavby zbytných dálnic. Obchvaty obcí mohou občanům i řidičům pomoci 10x dříve, protože je lze postavit mnohem levněji než dálniční trasy (za 1/4 až 1/3 nákladů na kilometr a stačí jen krátké úseky). Řada těchto obchvatů se přitom dá postavit v takové trase, aby se postupně propojily v souvislou moderní silnici, která by se v případě nárůstu dopravy dala rozšířit na čtyřpruhovou.

Nové silnice k rozvoji nestačí

Hospodářská prosperita prý není možná bez kapacitních dálnic. Nikdo ale zatím nepředložil jediný důkaz, který by tuto víru potvrdil. Studie dokonce uvádějí případy, kdy výstavba dálnic v ekonomicky slabých regionech (Itálie, Španělsko) vedla či velmi pravděpodobně povede (východ SRN) k jejich dalšímu oslabení a k vyšší závislosti na vnějších trzích. Pro rozvoj jsou přinejmenším stejně důležité investice do celoživotního vzdělání a zvyšování kvalifikace pracovníků, inovace v technologiích a orientace na různá odvětví hospodářství.

Rozvoj regionů harmonicky a efektivně

Chceme jen takovou dopravní infrastrukturu, která regionu umožní vyváženě svoje produkty a dovážet potřebné, umožní dobrou plošnou dostupnost a neohrozí slabé regiony jejich zpřístupněním pro levnou nekvalitní konkurenci. Mnohem více se zaměříme na využití jedinečných regionálních podmínek a podporu místní produkce. Budeme prosazovat údržbu a zkvalitňování existující infrastruktury namísto výstavby nové, podporovat budeme dopravní propojení uvnitř regionů a výstavbu environmentálních dopravních staveb. Při přípravě

jakékoli nové dopravní cesty budeme brát vážně připomínky všech dotčených skupin obyvatel.

Živý venkov – veřejná doprava do co nejvíce obcí

Po roce 1990 došlo ke značnému omezení veřejné dopravy, především v oblastech s malými obcemi a v ekonomicky méně rozvinutých regionech. Transformace ekonomiky způsobila, že se začátky a konce pracovních dob rozrůznily. V obcích, kam jezdí jen několik spojů veřejné dopravy denně, mnoha lidem jízdní řád nevyhovuje. Pro občany s nižšími platy je často výhodnější zůstat doma nezaměstnaný než draze dojíždět do zaměstnání automobilem. Na veřejné dopravě jsou závislá velká města i venkov. Fungující veřejná doprava umožní cestovat rychle a pohodlně za rozumnou cenu. Chceme zajistit nabídku regionálních spojů časově i finančně přijatelných, s dobrými návaznostmi železničních a autobusových spojení. Veřejná doprava by zásadně měla jezdit v pravidelných intervalech, přehledných pro všechny cestující. Spoj na páteřní síti musí jezdit alespoň jednou za hodinu.

Zvýšíme efektivitu dotací do veřejné dopravy – více muziky za stejné peníze

Veřejná doprava potřebuje lepší zákony. Hustotu sítě a četnost spojů, koordinaci jízdních řádů a standardy pro dopravní svazy lze výrazně zlepšit právě pomocí legislativy, mimo jiné posílením pravomocí samosprávy při objednávání dopravních služeb. Chceme podporovat veřejnou dopravu také ze státního rozpočtu. Prostředky půjdou jak na nákup služeb veřejné dopravy od různých dopravců, tak na dotace nákupu nových vozidel, která svým komfortem odpovídají 21. století.

Efektivita železnice závisí i na její kvalitě

Železnice je v současné době jediným druhem dopravy, který ve svých cenách zahrnuje veškeré náklady jako zdanění energií či úhradu veškerých nákladů na dopravní cestu. To však neznamená, že není zapotřebí zvyšovat tlak na její efektivitu a kvalitu. Ukazuje se, že jednou z účinných cest je konkurence různých přepravců. Dosavadní železniční monolit je nezbytné otevřít menším přepravcům, kteří mívají pružnějšího podnikatelského ducha a bývají schopni své služby poskytovat efektivněji a kvalitněji.

Cyklistická a pěší doprava je rovnoprávná

Pěší a cyklistická doprava je přinejmenším stejně důležitá jako doprava motorová. Může být i důležitým ekonomickým faktorem v rozvoji malého a středního podnikání. Podporujeme proto vybudování a rozvoj co nejhustší sítě cyklostezek pro každodenní využití i pěších cest v obydlených oblastech, v obou případech bezpečně oddělených od motorové dopravy. Budeme prosazovat výdaje ve výši 1 až 3% ze Státního fondu dopravní infrastruktury na rozvoj cyklodopravy.

2.6 ROZVOJ REGIONŮ: EVROPSKÉ FONDY

Méně byrokracie, více kvality

Vláda a ministerstva neumějí evropské fondy pro regionální rozvoj získat ani dobře použít. Česká republika z nich nedokázala v minulých letech plně čerpat, protože nepřipravila dostatek kvalitních projektů. Řada financovaných projektů má navíc negativní vliv na životní prostředí, projekty jsou nevhodné, provádí je podezření z korupce, kvůli špatné nebo zfalšované přípravě nepřináší očekávaný ekonomický či sociální efekt. Projekty podporující životní prostředí jsou velkým potenciálem pro rozvoj zaměstnanosti a podnikání v regionech.

Více informací, více kontroly

Starostové, obce, podnikatelé i nevládní organizace mnohdy nevědí, jak prostředky z fondů EU získat. Častým problémem jsou i překážky, které jim kladou čeští úředníci. Žadatelům nezbyvá než se obracet na komerční agentury, které žádosti za úplatu zpracují. Peníze od daňových poplatníků tak zbytečně končí v kapse zprostředkovatelských firem, namísto, aby sloužily lidem ve veřejném zájmu.

Zelení prosadí do rozpočtu položku pro komplementaci prostředků čerpaných z EU. Malé obce a občanská sdružení často nemohou čerpat z Evropských fondů jen kvůli nemožnosti získat komplementační finance.

Zelení budou prosazovat to, aby vláda a ministerstva zjednodušila přístup žadatelů k evropským fondům a poskytovala zdarma poradenský servis pro všechny zájemce. Strana zelených bude také požadovat zavedení přísnějších kontrolních mechanismů při využívání evropských fondů, které zamezí podvo-

dům, spekulacím a korupci. Strana zelených bude hájit co nejširší účast občanů, obcí, zájmových i nevládních organizací na plánování, využívání i kontrole fondů EU, a to na všech úrovních.

Jedinečná šance pro regiony

V období 2007-2013 bude ČR moci čerpat až 93 miliard korun ročně. Pokud se použijí vhodně, mohou se stát klíčovou investicí, která pomůže udělat velký krok vpřed při smazávání sociálních, ekonomických a environmentálních rozdílů mezi regiony, při smysluplném rozvoji společenského i přírodního potenciálu České republiky i zvýšení kvality života ve městech i na venkově. Pro kraje jsou tyto prostředky šancí jak znásobit svůj jedinečný potenciál, soběstačnost a kvalitu života svých obyvatel.

Peníze z EU fondů do modernizace

Prosazujeme, aby finance byly přednostně využity ke zlepšování kvality života občanů, na výstavbu environmentální infrastruktury (Operační program ŽP), k zásadní změně směrem k udržitelné dopravě (železnice, příměstská a městská veřejná doprava), a zacházení s odpady (prevence a recyklace namísto pálení a skládkování), k dlouhodobému rozvoji regionů (diverzifikace ekonomiky, cestovní ruch), zkvalitnění veřejných služeb, tvorbě pracovních míst, podpoře technologických inovací, vědy a výzkumu, energetickým úsporám, rozvoji ekologického zemědělství a boji proti sociálnímu vyloučení. Strana zelených bude požadovat i využití fondů tak, aby přinášely prosperitu regionům, šetrnou moderní infrastrukturu, pracovní příležitosti a rovné šance pro každého.

3. ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A OCHRANA SPOTŘEBITELE

3.1 OCHRANA SPOTŘEBITELE

Nerovnoprávné postavení spotřebitele

Vztah spotřebitele a prodejce (poskytovatele služeb) je v České republice upraven převážně občanským zákoníkem, který předpokládá, že spolu jednají dva rovnoprávné subjekty. To je však teorie. V realitě tahá spotřebitel většinou za kratší konec provazu. Každodenně se spotřebitel setkává s nepřehlednou nabídkou, nedostatečným označením výrobků co se týče kvality, složení či původu zboží, matoucím (zavádějícím) uváděním vlastností (které nejsou prokázány), manipulativní reklamou či prakticky monopolním postavením některých dodavatelů. Dále spotřebitel naráží na všeobecné obchodní podmínky obsahující nesrozumitelná a matoucí ustanovení nebo ustanovení jednostranně zvýhodňující prodejce (poskytovatele služeb) a diskriminující spotřebitele. To vše znemožňuje spotřebiteli svobodné a sebevědomé rozhodování.

Informovaný a sebevědomý spotřebitel uplatňující spotřebitelskou volbu

I sebekvalitnější zákony nepomohou, pokud neexistuje dobře informovaný spotřebitel a efektivní vymahatelnost práva. Např. odpovědnost za vady je upravena v Občanském zákoníku stejně dobře jako v jiných evropských zemích. Neochota až arogance prodávajících vychází často z předpokladu, že spotřebitel se nevyzná ve svých právech nebo nebude kvůli většinou malým částkám riskovat soudní proces s nejistým výsledkem.

Česká republika je součástí EU. Není žádný důvod, proč by měl být spotřebitel u nás ve slabším postavení než v okolních vyspělých státech.

Stát nepochopil, co je ochrana spotřebitele a selhává

Stát v oblasti ochrany spotřebitele selhává a nahrává tím výrobcům a obchodníkům, kteří mohou ve vztahu ke spotřebitelům uplatňovat významně výhodnější podmínky než ve vyspělých státech EU. Existuje sice zákon na ochranu spotřebitele, ten však ponechává ochranu spotřebitele na občanskoprávním sporu poškozeného jednotlivce s výrobcem či obchodníkem. Na trhu působí Sdružení obrany spotřebitelů – SOS a dalších zhruba deset nezávislých neziskových občanských sdružení hájících zájmy spotřebitelů. Jediná kompetence,

kteřá je jim dána, je zastupovat spotřebitele v právním sporu. Doposud byly podány dvě (slovy dvě) žaloby. Tato sdružení ve skutečnosti nejsou partnery ani státu ani podnikům, proti kterým jednotlivci uplatňují svá spotřebitelská práva.

Standardní situací u nás je např. neuznání reklamace spotřebitele obchodníkem. SOS pak radí zákazníkům, aby si pořídili vyjádření soudního znalce a v případě, že pro ně vyjde kladně, řešili spor občansko-právní cestou, tedy soudně. Ve výsledku téměř každý od tohoto postupu upustí, protože procesní náklady soudního řízení s nepředvídatelným výsledkem ve většině případů mnohonásobně převyšují hodnotu předmětu reklamace.

V ČR vykonává dozor nad ochranou spotřebitele Česká obchodní inspekce, Česká zemědělská a potravinářská inspekce, orgány ochrany veřejného zdraví, orgány veterinární správy a živnostenské úřady. To dokládá naprosté nepochopení vlády a zákonodárců, co je to ochrana spotřebitele. Jediný § 6 Občanského zákoníku se týká zákazu diskriminace spotřebitele. Zahrnuje však jedinou větu: „Prodávající se nesmí při prodeji výrobků a poskytování služeb chovat v rozporu s dobrými mravy, zejména nesmí žádným způsobem spotřebitele diskriminovat“. Žádnému orgánu přitom není uloženo tento paragraf dozorovat.

Zelení předloží novelu zákona a zřídí Úřad pro ochranu spotřebitele

Předložíme komplexní novelu zákona o ochraně spotřebitele, kterým bude zřízen Úřad pro ochranu spotřebitele (ÚOS). Úřad bude zastupovat zájmy spotřebitelů s cílem informovat, radit, podporovat a poskytovat právní ochranu spotřebitelům. Bude pokrývat oblasti práv kupujícího, práv zaměstnance, obchodního zákoníku, poradny dlužníkům, oblast bank a ukládání peněz, práv pacientů, oblast pojištění, financování bydlení, liberalizovaného trhu s elektřinou a plynem, životní prostředí, výživu, práva související s cestováním, důchodové připojištění, volný čas a telekomunikace.

Úřad pro ochranu spotřebitele (ÚOS) bude poskytovat právní pomoc a bude zastupovat spotřebitele v individuálních právních sporech nebo při společné žalobě v jedné konkrétní věci nebo při žalobě spolku týkající se zájmu jeho členů. Kompetencí bude i odstraňování vad prodaných výrobků (reklamace).

Žaloby na všeobecné obchodní podmínky v zájmu spotřebitelů

Kompetencí ÚOS budou i žaloby na všeobecné obchodní podmínky, u nichž bude existovat podezření, že jsou formulovány v rozporu se zákonem nebo v rozporu s dobrými mravy. Významnou činností ÚOS bude příprava návrhů zákonů a prováděcích předpisů. Důraz bude kladen na klamavou reklamu a právní úpravu vymýcení nekalé reklamy (nekalé výherní hry).

Prosadíme transparentnost a zveřejňování výsledků právních sporů

Důležitým preventivním nástrojem, který kultivuje vztah obchodníků a výrobců ke spotřebiteli je poskytování informací o výsledcích právních sporů vedených proti konkrétním obchodníkům, výrobcům a poskytovatelům služeb. Navrhne-me i možnost postoupení nároků spotřebitelů Národní spotřebitelské centrále, která pak sloučí nároky shodné povahy a bude postupovat v právním sporu proti jednomu obchodníkovi, výrobcovi či poskytovateli služeb se sdruženými nároky spotřebitelů.

Poradenská činnost bude probíhat elektronicky, telefonicky a ve výjimečných případech formou osobního pohovoru. Nezávisle na státěm institucionálně zřízené ochraně spotřebitele budeme podporovat existenci rozličných občanských organizací působící v této oblasti.

Obrana proti manipulaci výrobců s označováním vlastností výrobků

Chceme vytvořit pravidla pro používání termínů „snížená energetická hodnota“, „vysoký obsah vláknin“, „light“, „pomáhá dobrému zažívání“ atd. Tam, kde bude uváděno, že má výrobek pozitivní vliv na zdraví prosadíme povolovací řízení, které skutečně prokáže daný typ vlastností (typická klamavá reklama na přípravky pro hubnutí).

Ochrana před chemikáliemi ve zboží

Zelení chtějí, aby česká vláda v radě ministrů EU podporovala nová pravidla používání chemických látek v každodenním spotřebním zboží. Pro 86 % velkotonážních chemikálií nejsou nyní veřejně k dispozici ani základní bezpečnostní a zdravotní údaje. Lékaři ale občas dodatečně zjišťují, že některé z nich jsou toxické. Potom nezbyvá, než je narychlo zakazovat. Musely tak vzniknout speciální zákony na polychlorované bifenyly, ftaláty v plastových hračkách, vzhledem

k ochraně ozonové vrstvy freony ve sprejích a další. Strana zelených podporuje návrh nové evropské legislativy, který požaduje plošné otestování chemikálií a povinné používání zdravějších náhrad, pokud jsou na trhu dostupné. Ochrání tak zdraví především malých dětí.

3.2 ZDRAVÉ POTRAVINY

Co je dobré pro nás a naše děti, je dobré i pro přírodu

Nákupem potravin ovlivňujeme životní prostředí více, než si uvědomujeme. Nákupem potravin vyrobených intenzivním zemědělstvím připouštíme masivní používání chemických látek v přírodě a zvýšení rizika pronikání škodlivin do potravního řetězce. Mezi základní kameny našeho zdraví a spokojeného života patří ekologicky produkované potraviny. Proto Strana zelených jednoznačně podporuje produkci biopotravin. Plně se zde uplatní pravidlo, že co je dobré pro nás a naše děti, je dobré i pro přírodu. Kvalita znamená více než kvantita.

Zelení podporují nový směr – ekologickou kvalitu potravin

Ačkoli většina potravin určitě splňuje základní kvalitativní a hygienické požadavky, jejich ekologická kvalita je často diskutabilní. Zemědělci dnes požívají běžně stovky různých chemikálií. Potřebná kontrola obsahu jejich reziduí v potravinách není z ekonomických důvodů možná. Problematická je i chuťová kvalita. Rajčata ze supermarketu oproti těm z ekologicky vedené zahrady chutnají nijak. Strana zelených bude usilovat o výrazné zvýšení objemu spotřeby biopotravin, jako běžného standardu zdravého životního stylu pro každého.

Biopotraviny nemusí být dražší

Při produkci potravin bez použití drahých chemikálií může být výsledný produkt levnější, než u intenzivního, konvenčního zemědělství. Ukazuje se, že ekologické postupy jsou úsporné a výhodné z mnoha hledisek. Současná vyšší cena biopotravin je z velké části způsobena vysokou poptávkou a nedostatečnou nabídkou na evropském trhu. Podporou širšího rozvoje ekologického zemědělství a především zpracování biopotravin můžeme ovlivnit jejich nabídku na trhu a jejich konečnou cenu. Snahou zelených je nabídnout biopotraviny všem.

Budeme podporovat sdružování producentů a zpracovatelů, jejich koordinaci,

dále zavedení systému finančních podpor pro společné investice a propagaci biopotravin. Pro ulehčení činnosti ekozemědělců budeme usilovat o usnadnění prodeje „ze dvora“.

Přejeme si, aby lidé více uvažovali o zdravějším stravování a omezování nadměrné spotřeby masa.

Spotřebitel musí mít informace

Běžným jevem vývoje konzumní společnosti je v posledních desetiletích i vysoké procento prodeje trvanlivých potravin. Ve snaze snížit ceny zpracování potravin používá potravinářský průmysl stále více umělých látek, konzervantů, barviv a potravinových doplňků, které mají prokazatelně škodlivý vliv na naše zdraví. Běžný spotřebitel o těchto skutečnostech není informován, zčásti je informace o obsahu rizikových látek v potravinách záměrně potlačována. Zelení prosazují povinnost informovat spotřebitele o obsahu všech aditiv (přídavků) do potravin a také o původu použitých surovin. Nutné je další zpřísnění zákonů na ochranu spotřebitele. Součástí našeho programu je i vzdělávání spotřebitelů v této oblasti. Za důležité považujeme používat tradiční, po staletí vyzkoušené metody zpracování potravin a jejich konzervace sušením, nakládáním, kvašením a podobně. Prosazujeme snižování podílu umělých chemických látek při zpracování potravin.

Biopotraviny do škol

Budeme prosazovat zvýhodnění nákupu a užití biopotravin ve veřejném nekomerčním stravování, tedy především ve školách a školkách. Je pro nás nepřijatelné, aby děti jedly nekvalitní, často chemicky konzervované, konvenční potraviny. Zelení navrhnou Program podpory biopotravin pro stravování dětí ve školách

3.3 ZDRAVÝ ŽIVOT

Zdraví je nejdůležitější součástí spokojeného a kvalitního života. Mnoho faktorů, které nás poškozují nebo naopak nám prospívají, může každý z nás ovlivnit. To lze tehdy, pokud má jedinec dostatek informací o tom, jak žít zdravý a spokojený život.

Stravování

Chceme aby se zemědělství více zaměřilo na bioprodukcí potravin (bez chemických látek), chceme upřednostnit zemědělské produkty vypěstované a vyrobené u nás bez genetických úprav. Do nabídky obchodů bychom chtěli dostat bio tuzemské potraviny cenově schopné konkurovat dotovaným dovezeným potravinám.

Není třeba kvůli co nejdelší záruční lhůtě a co „nejlepší“ chuti využívat v takovém měřítku různé přísady v potravinách (barviva, konzervační látky, okyselující prostředky, antioxidanty, emulgátory, umělá sladidla atd.). Mnoho těchto přísad může postupným a dlouhodobým účinkem poškodit naše zdraví. Čerstvé, chemicky neupravené jídlo, by mělo být standardem. Mělo by se dostat do širšího povědomí, že koupí tuzemského potravinářského produktu podporujeme naše zemědělce efektivněji a demokratičtěji, než neprůhledným systémem ministerských dotací.

Velmi podstatnou část našeho jídelníčku tvoří maso a masné výrobky. Naši prioritou je zajistit zvířatům tzv. pohodový chov (welfare) a postupně omezit přepravu jatečního dobytka do velké vzdálenosti. Zkvalitnění chovu zvířat přinese méně stresu, který zvířata prožívají, i zlepšení kvality masa a výrobků z něj. Budeme usilovat o nabídku vegetariánských jídel pro strážníky ve školních a veřejných jídelnách, nemocnicích, v ústavech sociální péče.

Zdraví

Významná je především prevence nemocí a proto je rozhodující přístup lékařů k pacientům - informování, jak různým onemocněním předcházet, rozšíření preventivních prohlídek, dostupná lékařská péče (např. pohotovost, odborná péče).

Víme, že k udržení zdraví je potřeba pohybu na čerstvém vzduchu, a to ve volné krajině i na sportovištích. Sportovní areály by měly být dostupné veřejnosti (i finančně), především pak mládeži (prevence patologických jevů této věkové skupiny). Nemyslíme si, že je třeba tolik investovat do sportovních areálů, které jsou určeny jen pro úzkou klientelu nebo pro tzv. vrcholový sport.

Pohyb se však musí dít na čerstvém vzduchu. Mít kolem sebe čisté ovzduší je právo každého z nás. Budeme toto právo prosazovat bez ohledu na to, zda

bydlíme v lesích nebo ve městě. Možnou cestu ke zkvalitnění ovzduší vidíme v dodržování stanovených limitů znečištění, popřípadě potrestání viníků znečištění, ve větší kontrole u malých znečišťovatelů, osvětě obyvatel (mnozí z nás si ani nejsou vědomi, kolik škodlivin vypouštějí ze svých komínů pálením nevhodných předmětů).

Chceme podporovat využívání místních zdrojů pitné vody a naopak už nezvyšovat využívání velkých centralizovaných zdrojů. Plnění „evropských“ závazků v čištění odpadních vod v obcích nad 2000 obyvatel je pro nás samozřejmostí, ale chceme pomáhat i menším sídlům, zejména při budování čistíren s přírodním způsobem čištění (kořenové čistírny, zemní filtry, biologické rybníky). Levnější a účinnější je ovšem prevence, tedy jednak omezování splachů z polí a také výroba, propagace a používání bezfosfátových pracích a mycích prostředků (v osvětě mají výjimečné postavení občanské iniciativy). Samočišící schopnost vodních toků je potřeba podpořit revitalizačními opatřeními.

U různých méně prozkoumaných a známých zdravotních rizik (elektromagnetický smog, mikrovlnné záření mobilních telefonů, apod.) podpoříme podrobnější aplikovaný výzkum a také osvětlu ve smyslu zdrženlivosti a předběžné opatrnosti, zejména ve vztahu k dětem.

Ke zdravému životu patří harmonické životní prostředí. Naším zájmem je nejen ve městech zkvalitnit okolní prostředí, které s sebou nese pozitivní myšlení a přístup k životu. Možné cesty vidíme ve snížení prašnosti a škodlivých imisí, osvětlení ulic zelení, výstavbě kašen, fontánek, parků a biokoridorů, pitek, pěších zón, snížení hluku (prioritní cyklistická a veřejná doprava ve městech, výměna nekvalitních povrchů silnic, striktní dodržování norem pro dopravu, zklidňování dopravy), snížení především v noci světelného a hlukového znečištění, zdravý a klidný spánek je totiž nad všechny medikamenty.

Kouření

Kouření tabáku patří k nejvýznamnější příčině onemocnění a předčasného úmrtí v České republice. Zabíjí ročně 18 000 občanů – tedy přes 50 osob denně. Kouření je příčinou srdečně cévních a nádorových onemocnění (u nádorových onemocnění se kouření podílí na jejich vzniku cca. třetinou). Kouření může způsobit chronická onemocnění, snižuje potenci a narušuje kvalitu spermií, snižuje plodnost žen atd. I pasivní kouření – vdechování tabákového kouře z prostředí je škodlivé – i při malé a krátkodobé expozici může způsobit onemocnění. Velké

riziko představuje pasivní kouření zejména pro děti, jejichž rodiče doma kouří.

Náklady na léčbu nemocí z kouření jsou vysoké, ročně dosahují kolem 20 miliard Kč.

Obliba kouření v České republice vrcholila v 60. a 70. letech, od té doby počet kuřáků klesá. Přibývá však mladistvých kuřáků a žen-kuřaček. V porovnání s jinými státy je podíl kuřáků v České republice stále vysoký a roční spotřebou cigaret na osobu se řadíme mezi prvních pět států v Evropě.

Česká republika se připojila v roce 2003 k Rámcové úmluvě o kontrole tabáku. Úmluva shrnuje hlavní kroky, které je nutné přijmout k zastavení tabákové epidemie. Obsahuje také řadu doporučení, např. začlenění diagnostiky a léčby závislosti na tabáku do systému zdravotní péče. Strana zelených bude podporovat ratifikaci Úmluvy.

Současný zákon O opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami není dostatečně účinný při ochraně nekuřáků v hostinských zařízeních. Zavádí pouze povinnost označit „prostor vyhrazený pro kuřáky“ a povinnost zajistit větrání, což je zcela nedostačující.

Prosazujeme zákaz kouření v restauracích a zařízeních společného stravování. Obecně budeme podporovat veškerá opatření, která povedou ke snížení užívání tabáku. Omezení kouření je základní podmínkou snížení počtu předčasných úmrtí v ČR a je také zásadní pro obecné zlepšení zdraví.

3.4 OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY

Ochrana přírody a krajiny je veřejný zájem

Ochranu přírody a krajiny považujeme za veřejný zájem a naléhavé společenské téma. Příroda a krajina jsou součástí národního bohatství a na jejich stavu přímo či nepřímo závisí naše ekonomická i kulturní úroveň. Strana zelených považuje za životně důležité hodnoty jako je přirozená druhová skladba lesů, trvalá úrodnost půd, příznivé uspořádání vodních poměrů, udržení a obnova rozmanitosti forem života či zachování zbytků divočiny. Chceme se podílet na zajištění podmínek pro fyzicky a duševně zdravý a kvalitní život člo-

věka. Považujeme za nezbytné udržovat, chránit a vytvářet pestrou, esteticky vyváženou, ekologicky stabilní a trvale využitelnou kulturní krajinu. Naše „ekologická stopa“ v krajině je zatím moc velká.

Přirozené lesy – předmět podpory

Lesy jsou naším národním bohatstvím i jedním z nejvýznamnějších nositelů ekologické stability celé krajiny také proto, že zabírají celou třetinu rozlohy našeho území. Hlavním problémem je převaha porostů s nevhodnou, přírodě vzdálenou druhovou, věkovou i prostorovou skladbou a nízkou ekologickou stabilitou, projevující se mj. malou odolností vůči různým nepříznivým vlivům (vítr, hmyz, kyselá deště, imise). Stabilita lesů byla oslabena holosečným obnovním postupem s následnou většinou výsadbou smrku. To vše mělo špatný vliv i na stav lesních půd a odtokové poměry. Situaci navíc zhoršují stále příliš vysoké stavy spárkaté zvěře.

Chceme zvýšit podíl přirozené druhové skladby lesů i jejich prostorové rozrůzněnosti, a podíl přírodě blízkých obnovních a pěstebních postupů, zachovat a stabilizovat drobné přírodní a historické prvky v lesích (přírodní toky, prameniště a studánky, luční enklávy, doupné stromy, smírčí či hraniční kameny apod.) a podporovat další mimoprodukční funkce lesů, včetně udržitelných forem turismu.

Zastoupení přirozených dřevin aspoň 50 %

Budeme prosazovat trvale udržitelné hospodaření v lesích zapojením státních lesů do prestižního systému certifikace lesů a produkce dříví. Lesy ve zvlášť chráněných územích (v případě chráněných krajinných oblastí jejich I. a II. zóny) mají být zařazeny do kategorie lesů zvláštního určení s režimem zapracovaným do oblastních plánů rozvoje lesů a závazných ustanovení lesních hospodářských plánů a osnov. Budeme podporovat výraznější odstupňování míry finančních podpor podle míry omezení klasického hospodaření v lesích a prosazovat obnovu lesa pomocí přirozených melioračních a zpevňujících dřevin tak, aby v roce 2010 dosáhlo v obnovovaných lesních porostech jejich zastoupení alespoň 50 %. Navrhujeme program přírodě blízkých lesů a luk v nivách řek a potoků pro jejich mimořádný ekologický a protipovodňový význam.

Podpoříme přeřazení palivových produktů z biomasy (ekobrikety, pelety) do snížené sazby DPH. Chceme také snížit toleranci k nezákonným velkým holosečím a zvýšit kontrolu hospodaření všech vlastníků v lesích i postihů různých

těžeb a poškození, nezpůsobovaných vlastníky. Rovněž budeme podporovat změnu mysliveckého zákona a jeho prováděcích vyhlášek ve prospěch postupného zajišťování rovnováhy mezi lesními ekosystémy a stavy zvěře v přírodě.

Zemědělství jako základ výživy i péče o půdu a krajinu

Zemědělská půda je živý organismus a jen obtížně obnovitelný zdroj. Zemědělství je nejen základem výživy lidstva, ale i péče o krajinu. Nesmí být jen jedním z odvětví českého hospodářství. Zemědělská půda představuje nejrozšířenější typ prostředí (54,3% plochy státu). Za posledních 60 let prošla překotným vývojem daným kolektivizací zemědělství v 50. letech a přechodem na průmyslovou velkovýrobu v 70. letech. Dodnes je postižena nadměrným zorněním, likvidací vodotečí zatrubněním a kanalizováním, likvidací drobných ekostabilizačních prvků v krajině, obrovskou mírou vodní eroze a všeobecného znehodnocení půd a jejich znečištěním cizorodými látkami z hnojiv a pesticidů a kyselých dešťů. V důsledku toho dochází ke ztrátě přirozené úrodnosti, snížení schopnosti retence vod, biologické rozmanitosti a početnosti populací původních druhů. Například eroze je dnes středně a silně ohroženo přibližně 40% výměry zemědělské půdy, a to přestože někde došlo k žádoucímu zvýšení podílu travnatých ploch. Mimoprodukční funkce zemědělských ploch je nezpochybnitelná, jejich podobu ale dodnes určují téměř výhradně technologické požadavky.

Ekologické zemědělství – lepší potraviny

Potýkáme se s nadprodukcí potravin diskutabilní kvality a s přílišnou závislostí zemědělství na dotacích. Chceme zemědělství prospěšné lidem i krajině. Chceme zastavit znehodnocování zemědělské půdy. Dále chceme, aby bylo ekologickým zemědělstvím v roce 2010 obhospodařováno alespoň 10% zemědělské půdy, čímž chceme zároveň několikanásobně zvýšit produkci biopotravin. Osvětu a informovanost o biopotravinách chceme podporovat alespoň ve stejné míře, jako klasickou produkci. Podpoříme ekologické zemědělství i řadou dalších opatření. Mimo jiné navrhuje doporučené kvóty podílu biopotravin ve veřejném nekomerčním stravování (školy, nemocnice, úřady, zdravotnická a sociální zařízení). Výrazně zjednodušíme administrativní systém ekologického zemědělství a jeho kontroly.

Dotace na péči o krajinu, nikoliv na cukrovku

Chceme podporovat dotace na péči o kulturní krajinu, nikoliv dotace na pro-

dukci plodin, jejichž výkup nebo vývoz musí být znovu dotován z veřejných rozpočtů. Budeme prosazovat zatravnění ploch výrazně narušených vodní erozí, ochranných pásem v údolních nivách či obdobná protierozní opatření i návrat ekostabilizačních prvků do zemědělské krajiny (biokoridory, větrolamy, remízky, meze, solitární stromy, mokřady). Podpoříme financování těchto prvků z krajinotvorných programů. Podporu zemědělců z veřejných zdrojů nasměrujeme více na péči o krajinu a na zemědělské systémy šetrné k životnímu prostředí. To znamená například: zahrnout do dotačních podmínek povinný minimální podíl ekologicky stabilních ploch typu travnatých ploch, biokoridorů a biocenter, maximální velikost jednotlivě obhospodařovaného pozemku, prosadit využití bioindikátorů či stavu půdy jako podmínky pro přidělení dotace. Podpoříme též pěstování rostlin, pařezin a výmladkových porostů pro energetické a surovinové využití jako přínosný alternativní program pro naše zemědělce.

Zemědělská politika začíná v Bruselu a u ekonomů

Je nezbytné naše požadavky prosazovat především v rámci mezinárodní spolupráce na úrovni Evropské Unie. Ta v současnosti zásadně určuje vývoj zemědělské politiky ve všech 25 zemích EU. Právě v Bruselu leží peníze na většinu navrhovaných opatření. Chceme hledat způsoby, jak všechny náklady na produkci včetně náprav škod na životním prostředí (voda, půda, ekosystémy) započítat do ekonomického cyklu.

Pozemkové úpravy do 20 let

Chceme urychlit řešení vlastnických vztahů k půdě. K tomu je zapotřebí zkalitnit a urychlit komplexní pozemkové úpravy (KPÚ). Chceme, aby proběhly přibližně během 20 let všude tam, kde je to účelné. Jde nám o to, aby bylo možno zřídit tzv. společná zařízení (polní cesty, protierozní opatření, biokoridory a biocentra, ostatní zeleň, vodní plochy a mokřady i revitalizace toků) a seskupit vlastníků jejich pozemky ke snadnějšímu obhospodařování. Dále chceme okamžitě zastavit rozprodej a rozdávání státní půdy a prověřit její potřebu pro krajinotvorné a obdobné účely a osázet Územní systémy ekologické stability.

Co jsme to těm řekám udělali?

Výraznou součástí české krajiny jsou řeky, potoky a rybníky. I jejich stav doznal výrazných, převážně nevhodných změn, a to zejména ve 20. století: napřimování toků a opevnování jejich břehů, výstavba příčných překážek na tocích (zejm-

na jezů a přehradních hrází), znečištění vod, velkoplošné odvodnění pozemků (čtvrtina zemědělské půdy) a intenzifikace chovu ryb. Celková délka toků na území ČR se v minulém století zkrátila o jednu třetinu. V mnoha krajích je stále nedostatek drobných nádrží, které mimořádně zvyšují biologickou rozmanitost a zlepšují zadržení vody v krajině.

Na našem území prakticky vymizel losos obecný, hlavatka podunajská a celá řada dalších druhů živočichů. Provedené úpravy měly i další nežádoucí účinky: narušení režimu odtoku vody z krajiny, jeho zrychlení a zvýšení ničivosti povodní. V řekách a nádržích se často nedá koupat kvůli řasám a sinicím, a to přesto, že se jakost vod v některých parametrech výrazně zlepšila. Mnohé řeky a potoky nedávají sportovním rybářům šance k vyžití a mnohé sedimenty jsou kontaminovány rizikovými látkami.

Voda ke koupání

Chceme vodu k rekreaci a ke koupání. Navrhujeme zpřísnění legislativních podmínek ochrany vod před splachy z polí, podpoříme masivní financování staveb čistíren odpadních vod, či jejich zlepšování a rozšiřování o tzv. třetí stupeň čištění i osvětlu k používání bezfosfátových pracích a čistících prostředků. Iniciujeme vydání vyhlášky k zákazu těch fosfátových. Pokud průmyslové provozy nebudou dodržovat stanovené limity a budou vypouštět nebezpečné látky do vod, nebudou vyrábět vůbec. Omezíme pravidla pro udělování výjimek na hnojení rybníků kejdou a budeme prosazovat omezení přerybnění.

Protipovodňová opatření i pro sportovní rybáře

I přes velmi špatné a drazé zaplacené zkušenosti z povodní v letech 1997 a 2002 pokračuje nevhodné zastavování údolních niv i snaha o řešení protipovodňové ochrany převážně pomocí velkých nádrží a nevhodných způsobů úprav toků. Chybí podmínky pro účinnější řešení vlastnických vztahů při naplňování vládního programu Revitalizace říčních systémů. Opatření, která prováděly předcházející vlády, nejsou dostatečně účinná.

Chceme napravit toto nechtěné dědictví minulosti. Prosazujeme účinnější protipovodňovou ochranu revitalizací a tím i lepší podmínky pro sportovní rybáře. K tomu je nutné především zvyšovat retenční schopnost krajiny jako celku, napravit negativní důsledky nevhodně provedených pozemkových úprav a nevhodných způsobů zemědělského obhospodařování půdy, obnovit mimo-produkční funkce drobných vodních toků, nádrží a mokřadů, včetně přiroze-

né protipovodňové ochrany. Tím rozumíme zejména odsazování hrází dále od toků, využití nezastavěných niv k rozlivům povodní a zmírňování či odstraňování technického charakteru koryt a jejich přiblížení původnímu geomorfologickému typu. Budeme prosazovat stavby rybích přechodů. Podpoříme řádové zvýšení prostředků na výše uvedená opatření, a to omezením výdajů na investice do megalomanských staveb a vodních cest, zejména jezů na Labi.

Výše uvedená opatření budeme prosazovat při přípravě plánů pro oblasti povodí a programů opatření, která se připravují podle rámcové vodohospodářské směrnice EU (2000/60/ES) s dosažením stanovených cílů do roku 2015. Zastaralé představy o výstavbě kanálu Dunaj-Odra-Labe nebudou naplněny.

Chráněná území: ano – i s náhradami za újmu

I přes celkově neuspokojivý stav přírodního prostředí v ČR je u nás převážná část přírodně hodnotných území chráněna. Chybí vyhlásit některé chráněné krajinné oblasti (CHKO) a zajistit vytváření soustavy evropsky významných chráněných území Natura 2000. Chceme rozšířit počet chráněných krajinných oblastí. Ten by se měl zvýšit ze současných 25 na nejméně 30, a to vyhlášením CHKO Novohradské hory, Brdy, Střední Poohří – Doupovské hory, Západní Krušné hory, Dolní Poohří a Dolní Pomoraví (oblast soutoku Moravy a Dyje). Lepší územní ochranu si zaslouží také Česká Kanada (Kunžacko a Javořícká vrchovina) a Chřiby. Stejně tak je důležité dokončit v České republice evropskou síť lokalit Natura 2000. Součástí programu pro všechna chráněná území je i podpora citlivé péče o ně. Zavedeme transparentní a efektivní systém vyplacení náhrad za újmu způsobenou z titulu ochrany přírody.

Vlk, rys a medvěd a návrat dalších druhů do našich hor

SZ bude prosazovat zachování biologické rozmanitosti. Z hlediska ochrany vybraných druhů živočichů a rostlin je problémem především ubývání jejich přirozených stanovišť a likvidace velkých šelem (zejména rys, vlk, medvěd) pod záminkou jejich škodlivosti.

Podpoříme systém záchranných programů ohrožených volně žijících živočichů a rostlin. K jejich ochraně přispějí i opatření navrhovaná v oblasti lesů, vod a zemědělství. Chceme vytvořit podmínky pro to, aby se velké šelmy, které přirozeným způsobem regulují stavy zvěře, natrvalo vrátily do většiny našich hor. Pomůžeme připravit a realizovat program výstavby oplocení vybraných silničních i dálničních úseků a migračních přechodů pro volně žijící živočichy v mís-

tech jejich migrace. Budeme prosazovat ochranu stožárů elektrického vedení tak, aby nezabíjely ptáky.

Změnit zákon o myslivosti

Strana zelených chce změnit myslivecký zákon tak, aby zajistil spravedlivou rovnováhu mezi různými uživateli krajiny a ochranu přírody. Prosazujeme zásadní obrát v pojetí myslivosti – místo takzvaného chovu zvěře šetrné využívání přírodních zdrojů, které umožní účinnou přirozenou regulaci přemnožených druhů, aby nadměrné stavy nepoškozovaly lesy spásáním stromků. Majitelé lesů musí dostat možnost účinně se bránit proti škodám.

Péče o krajinu i památky

Naše krajina prodělává největší změny od dob baroka, tedy za posledních přibližně 300 let. Nejdříve totální rozvrácení venkovské krajiny „socialistickým zemědělstvím“, necitlivou těžbou uhlí, rud, kameniva a štěrkopísků a nyní opuštěním od hospodaření, zarůstáním plevelem, opuštěné budovy a průmyslové areály, nebo naopak pohlcováním rozsáhlou živelnou urbanizací - zástavbou rodinnými domky, supermarkety, halami a sklady. To znamená značný úbytek nezastavěného prostoru jako jedné z významných kvalit volné krajiny. Zmizela řada drobných prvků v krajině i přechodových ploch (ekotonů). Zhoršila se prostupnost krajiny s negativními dopady pro člověka i volně žijící druhy živočichů a zprostředkovaně i rostlin. Na mnoha místech naší země byly vážně narušeny estetické hodnoty krajiny a krajinný ráz.

Chceme zdravou a harmonicky se vyvíjející krajinu, která je předpokladem i pro kvalitu života jejích obyvatel. Krajina by se proto měla stát předmětem naší péče stejně jako kulturní památky. Pěkná krajina je zdrojem stabilního příjmu, především z udržitelného rekreačního využití.

Investorům opuštěné areály – podpoříme jejich revitalizaci

V současnosti je faktická podpora využívání opuštěných areálů továren, bývalých kasáren či zemědělských staveb (brownfields) nedostatečná. Dosavadní vládní politika naopak bohužel podporuje novou investiční výstavbu na „zelené louce“ např. ve formě dotací na výstavbu nových průmyslových zón, často v blízkosti opuštěných areálů. ČR je nyní velmi atraktivním cílem pro zahraniční investory, jde tedy o častý problém (Nemak, TPCA, Hyundai...). Opuštěné areály, často s vybudovanou infrastrukturou, přitom chátrají a jsou to právě vředy naší krajiny i měst.

Podpoříme využití opuštěných průmyslových a zemědělských areálů, kasáren, dolů a obdobných objektů. Dotace na podnikatelské záměry a tvorbu pracovních míst nasměrujeme k likvidaci starých ekologických zátěží a řešení obdobných problémů, které brání využití těchto areálů.

Krajinný plán, podpora venkova

Prosazujeme zavedení krajinného plánu jako povinné součásti územního plánu a zdroje informací o hodnotě krajiny. Navrhujeme přesunout převážnou část zemědělských dotací na péči o krajinu a zlepšení jejího stavu a značné posílení krajinoformních programů i ekologizaci komplexních pozemkových úprav. Podpoříme život na venkově a navrhujeme podstatné zvýšení příspěvků na opravy kulturních památek na venkově. Podpoříme výstavbu potřebné technické infrastruktury, ale budeme bránit vzniku drahých megalomanských staveb, devastujících naši krajinu. Budeme prosazovat omezení legálních billboardů v krajině, u komunikací a likvidaci nelegálních v obcích.

Omezení zástavby krajiny

Jako nástroj k ochraně krajiny před zbytečným zastavováním chceme použít významnějšího zdanění nebo zpoplatnění změny využití pozemků (převodu na stavební pozemky nebo stavby). K tomu mohou být využity stávající instituty ochrany zemědělské a lesní půdy, jakož i nové nástroje typu zpoplatnění zastavení biotopů dle upravené Hesenské metody.

Elektrická vedení i těžba nerostů s ohledem na přírodu

Řada vážných a často nevratných poškození přírody a krajiny je způsobována těžbou nerostů a necitlivým umístěním tras vedení elektrického proudu. Budeme proto usilovat o změnu horního a elektrizačního zákona tak, aby podmínkou povolení těžby nerostů a výstavby rozvodných a přenosových sítí elektrického proudu bylo respektování zájmů ochrany přírody a krajiny, osídlení a dalších stávajících společensky prospěšných a šetrných způsobů využívání území.

Kdo jiný, když ne my?

I přes některé nesporné úspěchy ve zlepšování stavu přírody a krajiny přetrvává řada legislativních, správních, ekonomických, informačních a osvětově-výchovných problémů a překážek. Hlavním problémem dosavadních vládních (někdy

i poměrně kvalitních) dokumentů je, že nejsou v reálné politice naplňovány. Zájmy ochrany přírody a krajiny jsou někdy demagogicky označovány za bariéry podnikání. Klíčový zákon 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, potřebuje zlepšení, přitom je ale pro některé politiky terčem tvrdých útoků a snah o eliminaci jeho účinků.

Principy zakotvené v zákoně o ochraně přírody a krajiny chceme hájit a budeme bránit jeho oslabování a oklešťování. Naše představy o ochraně přírody a krajiny budeme uplatňovat a koordinovat i s politikou EU. Mnoho návrhů a úkolů obsažených ve Státním programu ochrany přírody a krajiny ČR z roku 1998 nebylo splněno. Strana zelených dokáže lépe než kterákoliv jiná zajistit nejen jeho aktualizaci, ale také praktickou realizaci.

3.5 ZEMĚDĚLSTVÍ - ŠANCE PRO VENKOV

Šetrné zemědělství je nutností

Půda je to nejcennější co máme. Je to tenká, životodárná vrstva. Současné, konvenční zemědělské způsoby péče o půdu se vyznačují velmi nízkou biodiverzitou, ničením půdních ekosystémů používáním nešetrných technologií a biocidů což vede k rozsáhlé degradaci půd. Zemědělství často negativně ovlivňuje krajinný ráz. Následná degradace půdy prohlubuje problémy s udržením vody v krajině, přispívá ke vzniku povodní.

Chceme zemědělství prospěšné lidem i krajině. Přestože podpora multifunkčního zemědělství, zejména ekologického, je písemným závazkem všech zemí EU včetně České republiky, velká většina našich zemědělců stále setrvává u konvenčního způsobu hospodaření. Rozvojem a podporou správně cíleného poradenství pomůžeme venkovu a zemědělcům čerpat finanční zdroje z Evropské unie, které jsou zaměřeny právě na oblast multifunkčního zemědělství. Jedno z dalších dlouhodobých řešení problémů s ochranou životního prostředí i nadprodukcí potravin vidí Strana zelených v rozvoji ekologického zemědělství, které zajistí nejen ekologickou kvalitu potravin, ale také může výrazně přispět k rozvoji života na venkově a ochraně zemědělců před konkurencí levných potravin dovážených z třetích zemí (někdy s nejasným obsahem rizikových látek).

Zemědělství musí projít generační proměnou cílů

V současnosti je z celkového zemědělského půdního fondu ekologicky obhospodařováno jen 6,16% půdy. Většina zemědělců cítí jako svůj hlavní úkol produkci co největšího množství potravin. Moderní společnost však klade zemědělcům zcela jiné úkoly, které se jen velmi pomalu a postupně začleňují do každodenních aktivit zemědělců. Je to péče o krajinu, poskytování služeb pro využití volného času, ochrana přirozených ekosystémů, a produkce kvalitních potravin. Budeme podporovat výzkum v oblasti ekologického zemědělství, usilovat o dořešení vlastnických vztahů k půdě, podpoříme propagaci zdravého životního stylu a biopotravin a budeme podporovat jejich zpracovatele. Změna stylu hospodaření na půdě musí být postupná a především v souladu s vývojem celospolečenské poptávky a ekonomickými možnostmi společnosti.

Novou rolí zemědělství je produkce energetických plodin a přírodních surovin

Zvyšující se ceny konvenční energie jasně naznačují, že musíme hledat jiné cesty rozvoje. Kromě základního strategického postupu, spočívajícího v úsporách energie, je zemědělství jediným průmyslovým odvětvím, které dokáže masivně využít sluneční energie. Rozvoj a podpora využití biomasy k energetickým účelům je prioritou Strany zelených. Také další využití zemědělských surovin, zejména úzká spolupráce zemědělství s naším vyspělým průmyslem, může přinést nečekané ekonomické efekty v oblasti obalových materiálů, izolačních hmot, stavebních materiálů, mazacích olejů a podobně. Nutná je podpora meziresortní spolupráce a výzkumu v této oblasti.

Efektivní využití státních podpor

Strana zelených bude usilovat, aby prostředky, které do zemědělství plynou ze státního a evropského rozpočtu, byly využity daleko efektivněji, než tomu bylo doposud. Jsme si vědomi toho, že zemědělská politika je jednou ze strategických politik Evropské unie, nicméně existuje prostor pro efektivnější využití evropských i národních fondů pro zemědělství a venkov. Chceme zaměřit veškeré podpory tak, aby stimulovaly snížení zatížení všech složek životního prostředí z intenzivní zemědělské produkce (především půdy a vody).

Budeme prosazovat zvýšení právní jistoty zemědělců - hospodářů a zjednodušení administrativy spojené se zemědělskými podporami. Naším cílem je úzká

spolupráce mezi rezorty a kraji v širším zaměření podpor na rozvoj venkova.

Potravinářství, lesnictví, vodní hospodářství a rozvoj venkova musí být nedílnou součástí podpůrných státních programů tak, aby spolu se zemědělstvím přispívaly k ekonomické i ekologické stabilitě území. Prioritou Strany zelených tedy není maximalizace produkce, ale rozvoj spolupráce s cílem ekonomické stabilizace venkovského prostoru.

3.6 ODPADY

Budoucnost je v recyklaci

Pouze 12 - 15% komunálního odpadu je u nás recyklováno, ostatní končí na skládkách či ve spalovnách. Přitom Německo nebo Rakousko využívají asi polovinu odpadu. Zbytečně tak vyhazujeme cenné suroviny, které potom musíme dovážet z ciziny. Z odpadu se dá udělat řada výrobků, z papíru nový papír, z kovů nové kovy, ze skla nové sklo, z buničiny v krabicích na nápoje nový papír, z PET lahví se vyrábí textilní stříž a stavební izolace. Recyklace je šancí pro rozvinutí pokrokových technologií a vytvoření nových pracovních míst. Efektivnější nakládání s materiály posílí také konkurenceschopnost průmyslu. Naším cílem je dosáhnout minimálně 50% využití komunálního odpadu v roce 2012.

Jak zvýšit recyklaci odpadu

Stát musí občany motivovat: usnadnit jim třídění odpadu ekonomickým zvýhodněním recyklace a lepšími recyklačními službami. Chceme zákonem zrušit paušální poplatky, které nezávisí na tom, kolik odpadu se vytřídí a kolik nasype do popelnice. Vzdálenost nádob na separovaný odpad určený k recyklaci by neměla být větší než vzdálenost k popelnici na směsný odpad: chceme toho v každé domácnosti dosáhnout do roku 2012. Pro zvýšení využívání odpadů navrhujeme zavést v obcích též pytlový sběr odpadů. Každý bude moci dávat komunální odpad pouze do určených pytlů, které budou zpoplatněny. Každý pak zaplatí za nevytříděný odpad jen tolik, kolik ho sám vyprodukuje. Budeme více propagovat a ekonomicky zvýhodňovat firmy zabývající se separací, recyklací či širokým využíváním recyklatů odpadů tak, aby se mohly zvýšit i výkupní ceny druhotných surovin například ve sběrnách.

Místo recyklace opětovné použití

Každý den v České republice vyhodíme 5,5 milionu plastových lahví na jedno použití. Po vzoru Německa nebo Slovenska chceme zavést povinné zálohování i jednorázových lahví, které bude průmysl motivovat k vyšší recyklaci. Ale to nestačí. Místo recyklace je nejlepší lahve znovu použít. Tím ušetříme nejen suroviny a energii ale i náklady na výrobu nové PET lahve, které hradí spotřebitel. Zavedeme 80% nápojů ve vratných zálohovaných lahvích do roku 2010. Dosáhneme toho nejen zákonem, ale i vytvořením lepších podmínek pro používání vratných lahví. Nejde o to, nahradit PET obaly skleněnými, nýbrž jednorázové lahve, třeba z lehkého plastu, zálohovat. Vratná zálohovaná láhev se stane výhodnější jak pro spotřebitele, tak pro výrobce.

Zelení proti dovozům komunálního odpadu ze zahraničí

Odpad by měl být zpracováván co nejbližší místu svého původu. Vývozem odpadu původce přenáší odpovědnost za jeho likvidaci na někoho dalšího. Zanechávání odpadu v krajině a neřízené odkládání na území státu je nepřípustné. Provozovatelům spaloven v České republice i odpadářským firmám v Německu a Rakousku se vyplatí likvidovat odpad u nás, protože je to levnější. Masivní dovozy odpadu jsou reálnou hrozbou. Spalovny v Liberci a v Praze - Malešicích již podaly žádosti na dovoz cca 100 tis. tun komunálního odpadu z Německa. Znamenalo by to další kamiony na silnicích a další nebezpečné látky ze spaloven, například dioxiny v popelu. Nechceme se stát popelnicí Evropy, kde za nízké náklady firmy likvidují odpad na náš úkor. Společně se zelenými poslanci v Evropském parlamentu budeme také postupovat proti návrhu nové směrnice, která by legalizovala vývoz odpadu za hranice za účelem jeho pálení.

Žádná podpora spalovněm z veřejných zdrojů

Nepodporujeme výstavbu spaloven z veřejných zdrojů. Zastaralé spalovny jsou významným zdrojem emisí do ovzduší. V kouřových plynech vědci identifikovali více než 200 toxických nebo potenciálně toxických látek. Způsobují rakovinu, poškozují imunitu a snižují plodnost mužů a žen i v nízkých dávkách. Spalování odpadů představuje plýtvání surovinami. Místo vytřídění a recyklace je odpad neefektivně pálen. Výstavba a provoz spaloven jsou ekonomicky nevhodné. Investice do spalovny o kapacitě 100 tisíc tun jsou v současnosti asi dvě miliardy korun. Aby se investice vrátila, je třeba, aby spalovna pracovala na plný výkon. Potom tedy není žádoucí, aby se ve svozové oblasti příštích 20 let třídil odpad a investovalo se do průmyslových inovací.

Bioodpady: vraťme půdě, co jsme si půjčili

Nejméně jednu třetinu toho, co vyhazujeme do popelnice, tvoří kuchyňské zbytky a odpady ze zahrad. Všechny bioodpady vyrostly z půdy. Bioodpady lze od občanů sbírat (podobně jako papír nebo plasty) a vyrábět z nich kvalitní organická hnojiva, například kompost. Kompost půdě vrací živiny, obohacuje jí o organickou hmotu (humus) a půdním živočichům dodává energii k životu. Strana zelených prosazuje zavedení separovaného sběru bioodpadů. Požadujeme nápravu současného stavu, kdy jsou bioodpady ukládány na skládky nebo jsou spalovány za produkce nebezpečných látek a toxického popílku.

3.7 ZVÍŘATA ZASLUHUJÍ LEPŠÍ OCHRANU

Zvíře je živá bytost

Strana zelených považuje ochranu zvířat za velmi důležitou. Ve všech případech chceme zavádět zákonná i praktická opatření, aby byla z života zvířat, která jsou v lidské péči, odstraňována bolest, strach, hlad, žízeň a nepohodlí.

Zákaz transportu zvířat nad 300 km

Prosadíme zákaz transportu jatečných zvířat na porážku na větší vzdálenost než 300 km od hospodářství a zákaz jejich převážení přes území ČR. Chceme omezit držení zvířat v pojízdných zvěřincích a cirkusech a podpořit jejich stálou kontrolu.

Omezíme zbytečné pokusy na zvířatech

Zasadíme se o zavádění alternativ těchto pokusů a odstranění vícenásobného testování jedné látky více výrobci. Zasadíme se o to, aby se v ČR uplatňovala evropská legislativa REACH, která chce zavést společný registr chemických látek a sdílení výsledků pokusů na zvířatech: Chceme také, aby se lépe využívalo Evropské centrum pro validaci alternativních metod, více podporoval výzkum těchto metod a aby se zaváděly do praxe.

Přísnější normy pro chovy hospodářských zvířat

Za důležité považujeme praktické uvádění výrobků na běžný trh tak, aby měl spotřebitel možnost vybrat si produkty, které pocházejí nejen ze zdravějšího prostředí, ale při jejich výrobě je také brán ohled na kvalitu života zvířat.

Budeme se zasazovat o zavedení mnohem přísnějších norem pro chov hospodářských zvířat a výrazné zlepšení jejich životních podmínek. Strana zelených se zasadí o trvalé zlepšování podmínek chovu takzvaných kožešinových zvířat a zvířat chovaných ve velkochovech. Považujeme za žádoucí, aby se postupně měnil poměr mezi počtem zvířat chovaných intenzivním způsobem ve velkochovech a počtem zvířat chovaných na ekologických farmách, a to ve prospěch ekofarem. Tam, kde je to pro zvířata vhodné, budeme podporovat jejich volné ustájení. Budeme usilovat o radikální změnu státní dotační politiky, která bude vyšší dotací odměňovat také podle způsobu zacházení s chovanými zvířaty...

4. OTEVŘENÁ SPOLEČNOST A DEMOKRATICKÁ ÚČAST - - POSILME OCHRANU LIDSKÝCH PRÁV

4.1 ÚČINNĚ PROTI KORUPCI

Česká společnost trpí malou průhledností rozhodování a hospodaření veřejné správy. Placená členství volených politiků v orgánech státních nebo obecních podniků je rozšířeným nešvarem. Česká republika v žebříčcích vnímání korupce pravidelně stojí daleko za většinou států EU i OECD (zhruba na úrovni Kolumbie nebo Malajsie). Strana zelených považuje za jednu ze svých hlavních priorit vytvoření kvalitních protikorupčních zákonů a opatření. Spolu s nimi je nejúčinnějším lékem na korupci vysoká míra otevřenosti a průhlednosti veřejného sektoru.

Prevence střetu zájmů a etické kodexy

Zelení prosadí zákonné podmínky pro přijímání závazných etických kodexů pro zastupitele, starosty i úředníky, jakož i manažery a zaměstnance obecních a městských podniků. Starostové, zastupitelé i úředníci a management obecních a krajských podniků budou každoročně podávat oznámení o činnostech, příjmech a nemovitém majetku. Tato oznámení budou přístupná veřejnosti, aby občané mohli vykonávat účinnou kontrolu. Zelení předloží nový zákon o střetu zájmů závazný pro všechny veřejné funkcionáře – volené i jmenované. Členové Strany zelených kandidující do parlamentu a do samospráv podepisují etický kodex ještě před zařazením na kandidátní listinu.

Skutečně nezávislé kontrolní orgány

Správa obecních a krajských prostředků musí být provázena účinnou kontrolou. Vedle výše zmíněných oznámení je třeba zajistit skutečnou nezávislost kontrolním orgánům na všech úrovních. Zelení změní zákon o Nejvyšším kontrolním úřadu tak, aby vykonával kontroly i v obcích a krajích bez ohledu na to, zda se jedná o kontrolu prostředků státních či samosprávných, a aby aktivně poskytoval metodickou i odbornou pomoc kontrolním orgánům samosprávných jednotek. Odbory vnitřní kontroly a auditu budou personálně podřízeny nikoli exekutivě, ale přímo zastupitelstvu – zabrání se tak možnému zastrahování jejich pracovníků ze strany starostů či hejtmánů a ředitelů nebo tajemníků úřadů. Zasedání kontrolních a finančních výborů zastupitelstev budou ze zákona veřejná a zastoupení v nich bude proporcionální vzhledem k počtu získá-

ných mandátů v zastupitelstvu. Předseda kontrolního výboru bude muset být z jiné strany než starosta (nebo nezávislý). Zasedání všech orgánů obce a kraje budou veřejná.

Výběrová řízení a vnitrostátní offset

Budou vytvořena jednoznačná pravidla pro přezkoumatelnost výběrových řízení nejen kontrolními orgány, ale také veřejností. Současná praxe utajování průběhu a někdy i výsledků výběrových řízení pod pláštíkem obchodního tajemství je nepřijatelná. Otevřeme debatu o zavedení vnitrostátního offsetu ve stavebnictví s cílem omezení obchodování s veřejnými zakázkami a rovnoměrnější distribuce veřejných prostředků.

4.2 OBČANSKÁ SPOLEČNOST

Strana zelených odmítá takovou politiku, která je pouhou samoúčelnou snahou zajistit si co největší moc a zisky pro politické strany a s nimi spřízněné ekonomické subjekty. Snažíme se politice vrátit její původní smysl, usilujeme o omezení svévole politiků prostřednictvím aktivní občanské společnosti.

Občanská společnost – například referenda a neziskové organizace

Stále se setkáváme se snahou omezit práva občanů u věcí, které se jich týkají. Vidíme urputnou snahu zabránit naplnění ústavy a neumožnit existenci institutu celostátního (obecného) referenda. Místní referenda jsou často neplatná kvůli nutné vysoké účasti voličů. Navrhovatelé nových zákonů se pokoušejí omezovat účast zainteresované veřejnosti v rozhodovacích řízeních. Projevilo se to například při přijímání zákona o ochraně přírody a krajiny, atomového zákona a správního řádu. Občanské aktivity a účast veřejnosti ve správním či politickém rozhodování jsou v těchto situacích protiváhou formalizujících sil. Strana zelených se staví proti omezování občanských práv v zákonech, upravujících ochranu životního prostředí.

Strana zelených bude proto prosazovat co nejširší podporu nestátních neziskových organizací – zájmových sdružení, spolků, občanských iniciativ, nadací a veřejně prospěšných organizací, jako významného demokratického pilíře společnosti. V co nejkratší době chceme prosadit zákon o veřejné prospěšnosti, který by určil, co je veřejně prospěšná činnost a jakým způsobem budou patřičné organizace podporovány – například nižším nebo žádným zdaněním.

Někteří mladí členové naší strany působí i v občanském sdružení Mladí zelení, které sdružuje i nečleny strany a není s naší stranou nijak organizačně spojeno. Někteří mladí zelení kandidují za Stranu zelených ve volbách. Mladí zelení rozvíjejí svá témata, příkladem je snížení věkové hranice pro aktivní právo volit do parlamentu a samospráv.

Strana zelených bude prosazovat přijetí zákonů o celostátním referendu a krajském referendu. Zrušíme omezující podmínku padesátiprocentní účasti pro platnost všech typů referend. Budeme usilovat o posílení prvků přímé demokracie zavedením přímé volby starostů, hejtmanů a prezidenta.

Chceme pestrou společnost a rovnost příležitostí

Jsme stoupenci pestré společnosti. Součástí identity každého člověka ve společnosti může být jeho, národnost, příslušnost k filozofickému či politickému proudu, náboženství či víra a jeho sexuální orientace. Považujeme za správné vytvářet podmínky k tomu, aby se lidé bez obav z diskriminace nebo potíží veřejně hlásili ke své identitě veřejně v té míře, jak sami uznají za vhodné. Tento politický liberalismus naší strany nás vede nejen k prosazování zákazu diskriminace – nebo dokonce perzekuce!, ale přímo k podpoře všech návrhů právních úprav i praktických kroků, které zlepšují postavení různých skupin lidí. Občanský princip, chránící každého před diskriminací, chceme ho doplňovat v souladu s českou ústavou o skupinová (kolektivní) práva příslušníků menšin.

Proti diskriminaci, a také za vyrovnávací postupy

Podporujeme přijetí antidiskriminačního zákona, který je pro jeho větší účinnost třeba doplnit. Diskriminace a nerovné zacházení se mohou dotknout kohokoliv. Zákon proto plní nejen funkci právní ochrany, ale bude mít také významný osvětově-výchovný charakter. Rovnost před zákonem nepředstavuje pouze hodnotu etickou. Spravedlivá společnost rovných příležitostí je předpokladem zdravého hospodářství, které je závislé především na plném využití lidských zdrojů. Budeme také podporovat přiměřené vyrovnávací akce a dočasné postupy, jimiž se zmenšuje dosavadní nerovnost či historické znevýhodnění jedněch vůči druhým – žen, zdravotně postižených, příslušníků etnických menšin – hlavně Romů, ale i seniorů, uprchlíků a cizinců, žijících na českém území. Český právní řád to plně umožňuje.

Žádný zákon ani opatření však nemůže odstranit podhoubí, z něhož případná perzekuce, existující diskriminace a averze proti jakýmkoli menšinám vyrůstá. Tou je obava z cizího neboli xenofobie, která v případech postojů k lidem jiné etnické příslušnosti může vyústit i v nacionalismus a ve vztahu k lidem jinak vypadajícím i v rasismus. Odstraňování xenofobních a rasistických předsudků je nesmírně obtížný úkol, na němž ve vzájemné koordinaci musí spolupracovat škola, rodina, státní orgány, místní a krajská samospráva, média veřejné služby, církve, občanská sdružení. Účinnou pomoc poskytují a budou dále poskytovat orgány Rady Evropy, Evropské unie, OSN a další mezinárodní a evropské instituce.

Pokud jde o náboženské menšiny, bude naše strana prosazovat změnu zákona, která odstraní faktické nerovnosti mezi jednotlivými náboženskými subjekty.

SZ bude jako jeden z důležitých bodů vypořádání se s totalitní minulostí ČR počínaje rokem 1938 iniciovat zřízení výzkumného a dokumentačního ústavu namísto dnešního Úřadu dokumentace a vyšetřování.

Podpora krajanů a českých občanů v zahraničí

Budeme prosazovat rozvoj spolupráce České republiky s českými krajanými spolky v zahraničí. Pro české občany v zahraničí navrhne změnu volebního zákona, která umožní korespondenční způsob hlasování při hlasování mimo území České republiky. Změna současně umožní to, aby si voliči při hlasování mimo území České republiky mohli vybrat volební kraj, do kterého mají být jejich hlasy započítávány.

4.3 SNÍŽENÍ VĚKOVÉ HRANICE PRO VOLEBNÍ PRÁVO NA 16 LET

Budeme prosazovat snížení věkové hranice pro aktivní volební právo při volbách do samospráv a parlamentu a při referendu z 18 na 16 let. Dnešní šestnáctiletí jsou dostatečně zralí, aby mohli volit. Snížení by bylo v souladu i s Mezinárodní úmluvou o právech dítěte – stát zabezpečuje osobě do 18 let, která je schopna formulovat vlastní názory, právo tyto názory svobodně vyjadřovat ve všech záležitostech, jež se jí týkají, těmto názorům je třeba věnovat patřičnou pozornost.

4.4 OMEZENÍ POSLANECKÉ IMUNITY

Zelení nesouhlasí s ve světě ojedinělým rozsahem poslanecké a senátorské imunity. Usilujeme o změnu příslušného článku ústavy, který tuto nemorálnost a nerovnost umožňuje. Dosavadní článek 27 ústavy bude zrušen a nahrazen novým.

Za žádný projev (ústní, písemný, gesto atd.), učiněný v souvislosti s jeho funkcí, nemůže být poslanec postížen; tím se rozumí, že nemůže být trestně stíhán, ani proti němu nemůže být vedeno přestupkové nebo jiné správní řízení, a to i po skončení jeho mandátu; o tom, zda projev byl učiněn v souvislosti s funkcí rozhoduje sněmovna v případě, že řízení s poslancem je zahájeno, a on tvrdí, že se vede pro takový projev.

V přestupkovém či jiném správním řízení bude poslanec a senátor za jakékoliv své jednání postaven na roveň všem ostatním občanům. Dále uvedeme opatření, která poskytnou poslanci či senátorovi ochranu v tom smyslu, že žádný úkon trestního, přestupkového nebo správního řízení, jemuž má nebo může být přítomen jako účastník, se nebude konat v době schůze sněmovny či jejího orgánu, jehož je poslanec členem, ani den před zahájením takové schůze.

Orgány činné v trestním řízení nebudou potřebovat souhlas parlamentní komory k trestnímu stíhání poslance nebo senátora.

4.5 ANO veřejné správě, NE byrokracii

Silnější města a obce

Nezávislá obecní a regionální samospráva je základem svobodné společnosti. Zelení považují nezávislou samosprávu za základní stavební prvek na cestě k participační demokracii – svobodná je jen ta společnost, kde občan může ovlivnit chod věcí veřejných na té nejzákladnější úrovni – v místě bydliště a působišť. V Evropské Unii i Spojených státech amerických se samosprávě dostává zásadní nezávislosti na státních či federálních strukturách. Česká republika je signatářem Mezinárodní charty samospráv, která jde v pravomocích samosprávy dále než český zákon o obcích nebo zákon o krajích. Zelení budou z této Charty vycházet a zasadí se o ratifikaci všech jejích článků.

Referendum a přímá volba starostů, hejtmanů a prezidenta

Jedním ze zásadních prvků samosprávy je možnost spravovat určité záležitosti v obci či kraji přímo, bez prostřednictví zastupitelů, pomocí referenda. K tomu je potřeba zkvalitnit zákon o místním referendu a jeho rozšíření na kraje. Stejně jako ve volbách i při referendu bude výsledek závazný a neomezený účastí.

Starosta i hejtman by měli odpovědně spravovat úřad, zastupitelé by měli nezávisle od starosty a úřadu hájit zájmy občanů a promítnout je do usnesení a do obecních nebo krajských vyhlášek. Zelení budou proto prosazovat přímou dvoukolovou většinovou volbu starostů a hejtmanů, kteří se tak stanou nezprostředkovanými šefy obecních, městských a krajských úřadů s přímou odpovědností voličům. Úkol by to neměl být obtížný, přes 90% populace je dlouhodobě pro přímou volbu starostů.

Pro volby zastupitelstev obecních i krajských zachovají zelení proporcionální systém s jedním volebním obvodem – obcí, městem a krajem, bez procentuálního omezení pro vstup do zastupitelstva (bude zrušena 5% hranice a dělení na volební obvody) a bez omezení pro nezávislé. Právě komunální a regionální samospráva se musí stát líhní budoucích profesionálních politiků a veškerá omezení by byla ke škodě věci. Je-li starosta nebo hejtman zvolen přímou volbou, není podle zkušeností z jiných zemí nezbytná rada obce a kraje. Zelení budou prosazovat přinejmenším poměrné obsazování rad podle volebního výsledku. Rozhodování se každopádně vrátí tam, kam patří, tedy do zastupitelstva pod kontrolu veřejnosti.

Prosazujeme přímou volbu prezidenta při zachování stávajících kompetencí hlavy státu.

Hospodaření samospráv

Samospráva může být skutečně nezávislá jedině tehdy, bude-li mít pro svůj výkon nezávislé podmínky včetně práva výběru daní. V rámci ekologické daňové reformy provedou zelení úpravu daňového přerozdělení tak, aby větší část daní zůstala přímo v krajích a obcích a motivovala tak samosprávy k efektivnímu hospodaření. Aby obce nemusely vytvářet vlastní výběrčí aparát, budou se daně nadále odvádět na jednom formuláři a stát obcím převede výnos příslušných daní. Základem obecních příjmů bude daň z nemovitosti, nemovitost totiž nelze přestěhovat do daňových rájů.

Samospráva i státní správa jako veřejná služba

Nepřehlednost státní správy i samosprávy není možné přenášet na občana a nutit jej při podávání žádostí a jiné komunikaci se státní správou a samosprávou ke studiu "manuálů". Zavedeme univerzalitu podacích míst. To znamená, že občan bude moci podat jakoukoli žádost či jinak komunikovat se státem či samosprávou přes nejbližší podatelnu, místo aby musel kvůli jedné věci na radnici, kvůli jiné do okresního města, kvůli další na kraj a pro jinou zase na zvláštní úřad. Bude starostí úřadu, aby podnět zaslal na příslušná místa a občanovi jej vrátil vyřízený. Obdobným způsobem budou vyřizována podání dopisní a elektronická. Elektronický podpis bude zdarma.

S otevřenou společností souvisí i internet. Ve srovnání s vyspělým světem má dnes v ČR přístup k internetu málo obyvatel. Zelení budou zavádět přístup k internetu jako veřejnou službu. Kromě univerzálního přístupu k internetu ve veřejných knihovnách a školách budou zelení postupně zavádět celoplošný přístup k internetu, podobně jako stát garantuje přístup k veřejnoprávní televizi.

Ve státní správě a samosprávě Zelení postupně prosadí přechod na open software. Zbaví tím státní správu i samosprávu monopolu firmy Microsoft.

Modernizace ústřední státní správy je komplementární k reformě státní služby. Naším cílem je odpolitizování veřejné správy bezodkladným přijetím zákona o státní službě v moderní evropské podobě tak, aby byl stabilizován státní aparát, zvýšena jeho výkonnost a odstraněna jeho závislost na krátkodobých

politických tlacích. Státní úředníci musí být nestrannými profesionály. Zákon o státní službě nesmí obsahovat tzv. definitivu, ale naopak musí úředníky stimulovat k zlepšování kvality práce a výkonu. Je třeba dosáhnout stavu, kdy úředníci budou opakovaně prokazovat svou odbornou způsobilost. Zákon o státní službě bude klást na úředníky vysoké profesionální nároky a zároveň je bude chránit při výkonu jejich činnosti.

Zelení prosazují ochranu veřejných zařízení a služeb

Jde nám zejména o ochranu školských, zdravotních, sociálních, volnočasových a seniorských zařízení, dopravní obslužnosti, záchranné služby, hasičských sborů, apod., které jsou v posledních letech rušeny. Tímto negativním trendem jsou postiženy zejména venkovské oblasti.

4. 6 JUSTICE MÁ SLOUŽIT SPOLEČNOSTI A OBČANŮM

Tři neduhy české justice

Česká justice trpí třemi hlavními nedostatky. První je nedostatečné správné a technické zázemí soudců a soudů. To je způsobeno zdoluhavým zaváděním výpočetní techniky, jejím pomalým osvojováním si soudci a také nepočteností a mizernými platy pomocného personálu – zapisovatelů a vyšších soudních úředníků. Druhým problémem je nedostatečná vzdělanost soudců, které zákon nenutí k celoživotnímu vzdělávání se (jako například lékaře). To je daň přílišně chápané soudcovské nezávislosti, která z nezávislosti na moci výkonné přerostla v nekontrolovatelnost a téměř i nedotknutelnost soudců. Kárná postižitelnost soudců je iluzorní, zákon, který ji upravuje, je bezzubý. Proto jsou někteří soudci nezávislí dokonce i na zákonech. Oba tyto nedostatky se projevují v nadměrné délce soudního řízení. Třetím neduhem je značná finanční nedostupnost práva a právní pomoci soudících se fyzických osob. To jsou tři hlavní příčiny nekvalitního soudního řízení.

Budeme proto prosazovat změnu zákona o soudech a soudcích a zákona o kárné odpovědnosti soudců tak, aby soudci měli uloženu povinnost celoživotně se vzdělávat a aby byli kárně postižitelní i za zjevné porušení zákona při výkonu soudcovské pravomoci. Kárné senáty budou doplněny o státní zástupce, advokáty a další osoby.

Bezplatná právní pomoc a dostupnost práva

Listina základních práv a svobod každému zaručuje právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány a orgány samosprávy. Dodnes ale chybí zákon o bezplatné právní pomoci, který by toto právo zajistil. Strana zelených připraví zákonný rámec pro právní poradny sociálně slabým. Poradny mohou působit na právnických fakultách.

Zákony nesmějí být nástrojem vydírání a hrozeb, jak tomu bylo v některých případech vyvlastňování půdy soukromých vlastníků. Vláda, policie a jiné složky státní moci tu zneužily svého silnějšího postavení vůči občanům, a to je pro nás nepřijatelné. Ve všech těchto případech jsou totiž poškozováni slabší. Justice nemůže být nástrojem mocných k ovládnutí slabých, ale nástrojem slabých k ochraně práv a spravedlnosti.

4. 7 BEZPEČNOST LIDÍ PATŘÍ K ZÁKLADŮM PRÁVNÍHO STÁTU

Policie bude důsledná a bude si postupně získávat respekt občanů

Občanům, ale i všem osobám pod soudní pravomocí ČR, musejí státní orgány zajistit bezpečnost, a to v míře výrazně vyšší, než dosud. Zvýší to důvěru lidí ve stát, v jeho policii, soudy a v jeho zákony. Lidé pak budou spoluvytvářet poměry, přibližující společnost k ideálu – k právnímu státu. Zmenší se rezignace občanů. Ti budou chodit k volbám a účastní se i občanských aktivit. Oslabí se tím i extremismus všeho druhu.

Zajištění bezpečnosti vůči útokům proti životu, zdraví a majetku, a zajištění bezpečnosti před trestnými činy a přestupky vůbec, je v první řadě úkolem Policie ČR. Ta zatím selhává zvláště při ochraně veřejného pořádku a zajišťování bezpečnosti při silniční dopravě, a to způsobem, který nemá v EU obdoby. Policie, ale i soudy, státní zastupitelství, orgány samosprávy a rovněž vládní orgány a parlament, které připravují a schvalují zákony a předpisy – ti všichni pracují zatím málo účinně. Odráží se to v prohře státu v boji proti korupci, v nedostatečných výsledcích při stíhání trestné činnosti policistů, v pomalém postihu hospodářské kriminality i v poškozování životního prostředí.

Komunitní policejní práce vyžaduje novou zákonnou úpravu

Strana zelených se proto zasadí o obnovení prací nad novým zákonem o Policii ČR a o jeho přijetí. Smyslem zákona bude nejen účinná úprava represivní části policejní práce, nýbrž i její činnosti preventivní a ochranné. Někdy si s policií nerozumíme - moderní představy i zkušenosti z jiných zemí nabízejí jinou prevenci, než pouze situační, jako je například instalování kamer. Policejní prevence a práce policie vůbec by podle budoucí zákonné úpravy měla mít komunitní povahu, měla by se zaměřit na ohrožené skupiny obyvatel. První zkušenosti z ČR, z Brna a Ostravy, kde nestátní neziskové organizace už pořádají letní tábory pro romské děti s účastí policistů, kteří na nich organizují část programu, jsou dobré. Ukazuje se však, že bez úzké spolupráce s orgány obecní (městské) samosprávy je komunitní policejní práce nemožná.

Kromě zaměření na komunitu - ohrožené skupiny – bude základem policejní práce obchůzková služba a činnost policejního inspektora s územní odpovědností.

Nový zákon o Policii ČR také odstraní nedostatky, které České republice již léta – zatím marně – vytýká Výbor pro předcházení mučení a jinému krutému a ponižujícímu zacházení, který je orgánem Rady Evropy. Je to právo každé osoby v případě předvedení nebo sebekratšího nuceného pobytu v policejní služebně upozornit na svůj nedobrovolný pobyt telefonicky osobu podle svého výběru – příbuzné, konzula apod. - , dále právo okamžitého přístupu k advokátovi a okamžitá dostupnost lékařské péče.

Nové zákonné úpravy jsou nutné také pro činnost zpravodajských a jiných tajných služeb, používání zpravodajské techniky a hlavně kontrolu této činnosti a používání techniky tak, aby alespoň jeden orgán, například Sněmovna, měl právo sledovat i práci na takzvaných živých případech. Na úrovni vlády by zpravodajské služby měly být odpovědné jednomu orgánu nebo činiteli, a neměly by si v činnosti konkurovat.

Kontrola policejní činnosti musí být i občanská

Celá policejní činnost by měla být podrobena několikeré kontrole či dozoru – policejní, resortní (vnitřní), státního zastupitelství od počátku trestního řízení včetně věcného rozhodování o tom, zda bude zahájeno řízení evropské a mezinárodní a pak zejména občanské. Zlepšit se musí kontrola parlamentní a zřídit další občanská kontrola, k níž bude patřit i spolupráce s orgány samosprávy,

zvláště v obcích. V budoucnu bude také třeba sladit dvojí územní uspořádání státu – do krajů samosprávných a krajů a okresů soudních a policejních.

Zaměřit se chceme na protikorupční opatření přímo v řadách policejního sboru. K nim může patřit hrazení pokut bankovním převodem nebo na úřadě či stanovení nejvyšší částky peněz, kterou smí mít policista u sebe. Korupci u cizinecké policie mohou snížit skleněné přepážky v úřadovnách, ale ještě více zmírnění přísných pravidel pobytu pro cizince. Většina zaměstnavatelů a zaměstnáváných cizinců raději zákon obejde nebo i poruší, či dokonce dá úplatek, aby povolení dosáhla.

Policejní sbory je nutno začlenit do integrovaného záchranného systému. Reformovat pomocí nových zákonů je třeba i obecní (městskou) policii, tak aby se její činnost nepřekrývala s úkoly Policie ČR. Měla by mít dostatek pravomocí k udržování veřejného pořádku a nad její činností by měla být účinná občanská kontrola. Pokud toho nelze dosáhnout, je třeba obecní policii zrušit, a posílit Policii ČR.

Zasadíme se o to, aby používání odposlechů a kamer bylo upraveno jediným zákonem, který vymeze režim nakládání s obrazovými a zvukovými záznamy, zabráni zneužívání či nadměrnému používání osobních údajů a stanoví přísnou a účinnou kontrolu používání odposlechu a kamer a kontrolu nakládání se záznamy. Naléhavě potřebujeme zákonnou úpravu, která by byla povinná nejen pro policii, ale i soukromé subjekty při používání odposlechů a kamer, a zvláště při pořizování, uchovávání a využívání zvukových a obrazových záznamů.

Policejní práce, prevence, ochrana, transparentnost činnosti i represivní postihy musejí být koordinovány s bezpečnostními, justičními a legislativními orgány dalších, ba dokonce všech ostatních členských států EU. Jsme stoupenci jednotné bezpečnostní politiky Unie.

Uvědomujeme si finanční náročnost svých návrhů. Domníváme se ale, že investice do bezpečnosti a boje s korupcí se státu vyplatí. Chceme ostatně zvažovat, zda na tento účel nelze použít část finančních prostředků věnovaných na obranu státu proti útokům zvenčí.

Trestně stíhat policisty nemá inspekce ministra, ale samostatný vyšetřovací orgán

Zákon dnes svěřuje trestní řízení proti policistům, zvláště v počáteční fázi, kdy se rozhoduje o tom, zda bude policista trestně stíhán, inspekci ministra vnitra. Již mnoho let nedbají střídající se vlády doporučení a požadavků mezinárodních a evropských mechanismů a smluv, jimiž je ČR vázána, aby zákon svěřil tuto činnost jinému orgánu než složce resortu vnitra. Zasazujeme se o zřízení nového samostatného orgánu, který by trestně stíhal policisty, strážníky a dozorce vězeňské služby a který by nebyl svazován profesionální solidaritou a přáními ministra vnitra. Jde jak o trestnou činnost majetkovou (korupce, účast na trestné činnosti gangů apod.), tak o trestné činy proti zdraví a důstojnosti těch, vůči nimž policisté zasahují.

Podporujeme návrh Rady české vlády pro lidská práva z ledna roku 2006, na jehož vypracování se několik členů Strany zelených po léta podílelo. Podle něho má vláda předložit parlamentu návrh zákona, který by takový vyšetřovací orgán zřídil a vymezil jeho činnost. V čele tohoto orgánu by stál ředitel, volený a odpovědný jedné z komor parlamentu. I personální obsazování vyšetřovacího orgánu lze upravit zákonem podobně jako v zákoně o státním zastupitelství. Samostatný státní orgán považujeme za vhodnější než orgán podléhající vládě, jako je tomu v případě policejního prezidenta, nebo podléhající premiérovi jako v případě zpravodajských služeb, nebo ministru spravedlnosti, kterému do značné míry podléhá státní zastupitelství. V Evropě a ve světě je vytváření takových orgánů na postupu. Inspekci ministra vnitra by zůstala pravomoc kázeňského řízení za přestupky policistů. Občanská společnost nemůže dopustit, aby policie jednala svévolně, spoléhala na svou beztrestnost a byla poslušným nástrojem vlády.

5. PODPORA ŠKOLSTVÍ A VĚDY - KVALITNÍ ŽIVOT V BUDOUCNOSTI

5.1 ŠKOLSTVÍ A VĚDA – MYSLÍME NA ZÍTŘEK

Chceme, aby ze škol odcházeli lidé připravení pro život ve svobodné, demokratické společnosti. Občané, kteří budou schopni nést odpovědnost za svůj život, cítit spoluodpovědnost za druhé a za společenství, ve kterém žijí, včetně odpovědnosti za životní prostředí, které zanecháme dalším generacím. Vzdělání musí mladé lidi naučit otevřenému kritickému myšlení, schopnosti reagovat na vývoj technologií, schopnosti chápat svět v ekonomických a ekologických souvislostech. Vzdělání musí být přístupné každému tehdy, kdy jej potřebuje.

Zvýšíme platy učitelům

Ve škole mají děti získat nejen znalosti, pracovní a společenské návyky, škola má také podporovat touhu po dalším poznání, rozvíjet osobnost dítěte a jeho přirozené nadání. K tomu potřebují školy a učitelé dobré hmotné vybavení a finanční zajištění. Zasadíme se o zvýšení finančních prostředků pro školství, chceme také vyšší platy pro učitele.

Základní školy

Snížení počtu žáků ve třídách z důvodů populačně slabší ročníků nesmí být důvodem k propouštění učitelů nebo zavírání škol. V každém případě je nutné zachovat a rozšířit síť škol na venkově. To není důležité jenom pro vzdělávání, ale i pro udržení stabilního osídlení ve venkovských regionech, udržení charakteru krajiny, funkční zemědělství a další pro aspekty regionálního rozvoje. Kvalitní vzdělání je rovněž významný nástroj integrace národnostních a etnických menšin do společnosti.

Bez přijímacích zkoušek na střední školy

Chceme zvýšit počet studentů na gymnáziích. U středních odborných a učňovských škol klademe důraz na přípravu pro praktický výkon profese. Podporovány musí být obory, v nichž se již dnes projevuje nedostatek kvalifikovaných pracovníků, tzn. kvalifikovat pro trh, ne pro pracovní úřady. Zrušením přijímacích zkoušek chceme otevřít přístup na střední školy těm, kteří mají pro studium předpoklady. Zkoušky budou podmínkou pouze v případě, že žák nesplní kri-

térium prospěchu v posledním ročníku před zkouškami, např. horší prospěch než chvalitebný z hlavních předmětů.

Bez přijímacích zkoušek a bez školného na vysoké školy

Vysoké školy mají klíčovou roli v přípravě absolventů pro budoucí znalostní společnost. Podpora školství a vědy je dlouhodobě efektivnější, než investiční pobídky pro nadnárodní korporace! Nechceme školné na vysokých školách, problém financování neřeší, ale ztěžuje přístup ke vzdělání pro studenty z rodin s nižšími příjmy. Chceme otevřený přístup na vysoké školy bez přijímacího řízení. Šanci studovat musí mít každý, kdo je nadaný a pracovitý. Na vysokých školách budeme podporovat vědu, výzkum a vývoj. Vysoké školy musí být špičkovými vědeckými pracovišti. K uspokojení široké poptávky po studiu je nutná síť kvalitních škol s převážně bakalářskými programy pokrývající všechny regiony. Zasadíme se o vznik nových vysokých škol i nových studijních oborů. Pro rozvoj mezinárodně srovnatelného výzkumu a vývoje u nás je třeba, aby se vybrané vysoké školy staly také špičkovými vědeckými pracovišti. Je realistické, aby v Česku existovalo několik prestižních „výzkumných“ univerzit, jejichž vznik formou vývoje nejlepších stávajících škol nebo založením na zelené louce budeme podporovat.

Prostor i pro alternativní školství

Je třeba připravit flexibilní a dostupnější vzdělávací systém, který by umožnil větší bohatost učebních plánů. Strana zelených bude prosazovat, aby na základních školách byla pestrá nabídka výukových programů včetně alternativních. Větší možnosti by přitom měly být nejen na soukromých školách, ale také na veřejných. Učitelé, kteří chtějí pracovat s u nás málo používanými, ale v zahraničí osvědčenými metodami, by k tomu měli dostat příležitost. V přípravě nových učitelů na pedagogických fakultách by měl být alternativním systémem, jako je waldorfská škola, montessorri, daltonský plán apod., věnován větší prostor.

Chceme, aby domácí vzdělávání na úrovni 1. stupně (1. až 3. třída ZŠ) bylo rovnocenné vzdělávání institucionálnímu. Odpovědnost za domácí vzdělávání svých dětí mají nést rodiče, nikoliv škola; škola má pouze kontrolovat, jestli je dítě vzděláváno v souladu se závaznými učebními dokumenty.

Vzdělání - úkol na celý život

Proces vzdělávání je celoživotní, nelze jej omezit jen na školu. Svět se nyní rychle mění, s tím, co se člověk naučí ve škole, celý život nevystačí. Je třeba vytvářet možnosti celoživotního vzdělávání pro lidi středního i staršího věku. Proto Strana zelených usiluje o co největší podporu celoživotního vzdělávání.

Věda, výzkum a technologický rozvoj

Jsme pro razantní podporu kvalitního základního výzkumu. Aby byly vynaložené prostředky využity efektivně, je potřeba v české vědě vyhledávat týmy a jednotlivce, jejichž výzkum snese mezinárodní srovnání. Zastavit odliv mozků, tedy odcházení nejlepších absolventů našich univerzit do ciziny, a naopak přilákat talentované mladé vědce ze zahraničí je možné jen aktivní podporou a předkládáním reálných alternativ těm, kteří zatím nacházejí adekvátní uplatnění jen v cizině. Pokud nejlepším mladým vědcům nezajistíme podmínky ke kvalitní práci, budou odcházet do zahraničí a jejich znalosti a výsledky s nimi.

Vědu a výzkum považujeme také za důležitý prvek hospodářského rozvoje. Česká ekonomika potřebuje důraz na modernizaci, inovace a zavádění nových technologií. Budeme prosazovat daňové odpisy, které budou motivovat firmy k investicím do výzkumu a jeho uvádění do praktických aplikací. To se zvláště týká nových vědeckých poznatků a technologických postupů, které mohou přispět k řešení řady tíživých společenských problémů (například posilování energetické efektivity) a pro firmy, které z těchto poznatků vycházejí, jsou perspektivním předmětem podnikání.

Nechceme zapomínat ani na etický rozměr vědeckého výzkumu (využití kmenových buněk apod.), budeme iniciovat fundovanou veřejnou diskusi o etických otázkách.

5.2 JEDNO PROCENTO KULTUŘE

Podíl financí, které jdou ze státního rozpočtu do oblasti kultury, již několik let stagnuje nebo dokonce klesá. Koncepce kulturní politiky přijatá vládou v roce 1999 není v rozpočtové oblasti dodržována a žádná politická strana se k jejímu naplnění nehlásí. Zelení dnešní půlprocentní podíl kultury na rozpočtu nejméně zdvojnásobí na jedno procento. Jsme v této souvislosti připraveni podílet se na novelizaci několika zákonů.

Přísná ochrana památek

Účinnější ochrana památek vyžaduje novelizaci památkového zákona. Podpoříme výrazné zpřísnění finančních postihů za jeho porušování, zjednodušíme účast občanů v příslušných řízeních a zpřísníme vydávání stavebních povolení v památkových rezervacích.

NE podnikání státu v loteriích, podíl výnosu z privátních loterií na kulturu

Předložíme návrh změny zákona o loteriích. Stát nemá podnikat, ale stávající nastavení je k provozovatelům loterií příliš benevolentní. V současnosti si mohou vybrat, do které neziskové oblasti a kterému subjektu finance poukáží, což vede zaprvé k tomu, že většina prostředků z loterií míří do sportu, a zadruhé k tomu, že si provozovatelé loterií zřizují vlastní sportovní subjekty; jde tedy jen o praní peněz. Na obranu proti tomu zavedeme seznamem státem registrovaných kulturních subjektů, které budou muset splňovat stanovené parametry a mezi nimiž si provozovatelé vyberou. Odpovědností státu je oddlužit Fond kultury, který je zatížen břemenem dluhu státní loterie (200 milionů) a jehož veškerá aktivita je již léta v důsledku tohoto dluhu paralyzována. Budeme iniciovat diskusi o možnosti zásahu do systému daní, který by zahrnul institut daňové asignace do oblasti kultury garantované seznamem institucí, jimž je možné podporu poskytnout a u nichž stát ručí za účelné využití prostředků v kulturní oblasti.

Více zdrojů financí pro český film

Zákon o kinematografii upravíme tak, aby byl film financován zvýšením procenta z prodeje filmů distribuovaných v ČR, zavedením procenta z tržby z výpůjčného a z prodeje videokazet a rovněž z filmové reklamy v televizi a rozhlasu.

Standardy v kultuře – každoroční jistota z rozpočtu

Zavedeme standardizaci v některých oblastech kultury: zejména pro provoz a čerpání financí pro muzea a galerie, divadla, hudební nebo taneční tělesa, památkové objekty, knihovny a památníky. Standardizace spočívá v navázání stálých finančních prostředků na velikost nebo význam kulturní instituce za předpokladu měřitelnosti těchto parametrů. Tím zvýšíme mandatorní výdaje do oblasti kultury a zároveň provedeme reorganizaci příspěvkových organizací, které si nyní tento druh podpory monopolizují.

Zelená kultura je především živá. Z velké části ji lze financovat spravedlivějším nastavením zákonů. Investice do kultury je pro nás investicí do budoucnosti.

5.3 MÉDIA – ŠANCE PRO DEMOKRACII

Média nejsou jen zbožím

Sdělovací prostředky potřebují ke své funkci „hlídacího psa“ demokracie svobodu slova. Státní zásahy do obsahu zpráv, komentářů a vysílaných televizních a rozhlasových programů jsou nepřijatelné. Svoboda slova je posledním základním lidským právem, které je účinným lékem ve všech situacích, kdy jsou jiná lidská práva omezována. Je proto dobře, že novináři i veřejnost protestují předem i při pouhém podezření, že by někdo chtěl zneužít státní moc nebo ekonomický tlak. I v ČR vdčíme novinářům, především investigativním, za mnohá odhalení skutečností, které měly zůstat veřejnosti utajeny. Vdčíme jim i za pomoc při překonávání hanebností, které společnosti škodí, za nápravu pomocí postihů, různých opatření nebo i cestou změny zákona.

Média jsou důležitá nejen proto, že kontrolují mocné a mohou nabízet kvalitní informace a pluralitní vějíř názorů, nýbrž i proto, že podporují samostatné kritické uvažování lidí. Proto nelze noviny, časopisy, agenturní zprávy a rozhlasové a televizní vysílání považovat za pouhé zboží. Zákonná regulace je nutná nejen pro zachování povahy veřejné služby veřejnoprávních médií (Česká tisková kancelář, Český rozhlas a Česká televize) a pro kultivaci společnosti, ale regulace je nutná i pro soukromá média, například pokud jde o rozsah reklamy, ochranu dětí, mravnostní hlediska či ochranu volné soutěže. České zákony to dostatečně neumožňují.

Regulace médií je obtížná

Regulace médií v podobě zákonů a regulačních či obdobných zásahů mediálních rad je o to složitější, že je nutno vždy vyloučit podezření, že regulace je oním nepřijatelným státním zásahem do svobody slova či oprávněného podnikání. Jen zákonem a činností mediálních rad na základě zákona je ale možno zajistit, aby veřejnoprávní média byla médii skutečné veřejné služby, aby tedy uspokojovala zájmy specifických skupiny diváků, posluchačů či čtenářů, aby zajišťovala i vysílání o menšinách a pro menšiny, nejen etnické a náboženské. Pluralitní a multikulturní společnost zajišťuje rozhlasové a televizní vysílání veřejné služby i za cenu určitých finančních nákladů.

Ne vždy se to daří. Často jsme svědky značné vulgarizace i veřejnoprávních médií „soutěžících“ v povrchnosti, pokleslosti a kýči se soukromými. Můžeme se setkat i se značnou kartelizací tištěných médií a v případě regionálního tisku dokonce s tendencí k monopolizaci mediálního trhu. Tím se omezuje i hospodářská soutěž na trhu reklamy. Zvyšuje to její ceny a znevýhodňuje živnostníky a malé a střední firmy. Strana zelených chce otevřít veřejnou diskusi na téma, jak pomocí zákonů a regulačních opatření tento nedobý stav změnit.

Zpřísnit pravidla pro reklamu

Platná zákonná úprava nedostatečně chrání diváka, posluchače a čtenáře. Patří k tomu i nedostatečná zákonná úprava reklamy před útoky na veřejné zdraví. Zákony stále umožňují reklamu na tabákové výrobky, na alkohol a na potraviny škodlivé zdraví. Reklama někdy ohrožuje i naši bezpečnost, například v podobě velkoplošných poutačů u silnic. Její přemíra může narušovat i naše právo na soukromí. Strana zelených bude pečlivě zvažovat každý návrh na přísnější regulaci reklamy. Chceme jít cestou některých skandinávských zemí a otevřít veřejnou diskusi o případném úplném zákazu reklamy obracející se na děti mladší dvanácti let. Odmítáme také reklamu propagující nezdravé potravinové výrobky a to zvláště tu, která je určena dětem. Ochranu dětí před účelovou manipulací chceme spojit s bojem proti dětské obezitě, která se stává i v naší zemi stále závažnějším problémem.

Média veřejné služby bez politických a ekonomických tlaků

Vzhledem ke stavu sdělovacích prostředků se naléhavě ukazuje potřeba existence a správného fungování médií veřejné služby. S ohledem na jejich informační, vzdělávací a kultivační funkci nebude Strana zelených souhlasit s pri-

vatizací žádného ze současných veřejnoprávních rozhlasových ani televizních kanálů. Příjem České televize za reklamu se bude snižovat, její rozsah bude podle přijatého zákona každoročně do roku 2008 postupně klesat za současného růstu koncesionářských poplatků. Strana zelených chce otevřít veřejnou diskusi o dalším financování České televize a Českého rozhlasu i po roce 2008. Nejsme pro návrat reklamy do České televize. Jedním z řešení je podle vzoru Nizozemska a Finska zavést zákonem příspěvek, který by médiím veřejné služby poskytovaly soukromé televizní a rozhlasové stanice za to, že z vysílání reklamy mají značné příjmy.

Strana zelených podpoří zákonné i exekutivní změny posilující nezávislost ČT, ČRo a ČTK na politických a ekonomických tlacích. Rozhodně budeme prosazovat způsob ustavování mediálních rad tak, aby mohl při kontrole veřejnoprávní povahy těchto tří médií výrazně zesílit vliv občanské společnosti.

Celoplošná elektronická média v dnešní informační společnosti výrazně ovlivňují veřejné mínění. Strana zelených má proto vysoké nároky i na soukromé subjekty. Bude věnovat velkou pozornost tomu, aby se při udělování licencí rozhlasovým a televizním společnostem nepodvádělo, jak tomu bylo v minulosti.

Radniční noviny

Zvláštní péči bude Strana zelených věnovat nutným změnám v oblasti regionálních (městských a krajských) zpravodajů. Zde panuje katastrofální situace, většinou jsou tato média, která jsou často dotovaná z veřejných rozpočtů, zneužívána vládnoucími místními politiky k jednostranné propagaci a neposkytují potřebné místo opozici a občanům, aby si veřejnost mohla učinit nezkreslené názory. Na jedné straně cenzura závažných názorů a potřebných informací, na straně druhé přemíra zbytečných článků – to je v těchto zpravodajích na denním pořádku. Strana zelených podpoří nástroje umožňující zavést i v těchto médiích vyváženost a nestrannost podle vzoru veřejnoprávních médií

6. SOCIÁLNÍ POLITIKA: STEJNÁ PRÁVA - STEJNÉ ŠANCE

6.1 SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ A POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI

Strana zelených chápe sociální politiku nejen jako pomoc v sociální nouzi, ale především jako zajištění rovných příležitostí a podporu v přístupu občanů k práci, celoživotnímu vzdělání, kvalitnímu životnímu prostředí a bydlení, dobrému zdraví a finanční soběstačnosti. Kvalitní sociální politika přispívá nejen k humanizaci společnosti, ale rovněž ke společenské a ekonomické restrukturalizaci, je investicí do lidského kapitálu. Sociální politika má stimulovat ke společenské a pracovní aktivitě

Sociální zabezpečení musí vycházet ze skutečných potřeb občanů

Vysoký růst výdajů na sociální zabezpečení je jedním z důvodů deficitnosti státního rozpočtu.

Strana zelených bude usilovat o začlenění do systému veřejné zprávy „poptávkového“ principu, který vychází ze skutečných potřeb občanů. Rozhodování o rozmístění veřejných zdrojů v působnosti správců kapitol státního rozpočtu musí vycházet nejen z předchozího historického základu, ale rovněž z definování konkrétních potřeb, problémů a kalkulací očekávaných výstupů. Vláda by měla nejen reagovat, ale především koncipovat.

Reforma sociálního zabezpečení - decentralizace alokačních výdajů a poskytování služeb soukromým sektorem

S cílem řešit fiskální krizi bude Strana zelených usilovat o dlouhodobé snížení schodku veřejných financí. Považujeme za nezbytné omezit mimorozpočtové výdaje.

V oblasti sociální politiky budeme podporovat smíšenou ekonomiku, rozrůznění finančních zdrojů: privatizaci nebo alespoň odstátnění některých částí státního sektoru.

Prosazujeme reformu zdravotnického a důchodového systému, stabilizaci růstu nákladů na sociální zabezpečení a zdravotnictví.

Veřejné služby může poskytovat soukromý sektor

Veřejná služba nemusí být produkována v rámci veřejného sektoru. V případě sociálních a zdravotních služeb se musí veřejný sektor doplnit soukromým

mi, dobrovolnými a komerčními subjekty, nevládními neziskovými iniciativami. Účelem privatizace je podněcování soukromého sektoru k tomu, aby poskytoval služby, za které zodpovídá stát. Tam, kde celková privatizace služby je nemožná, rozhodování o poskytování služby sice zůstává ve veřejném sektoru, ale poskytnutí takové služby může být smluvní formou svěřeno soukromé společnosti. Například, samospráva může smluvně zajistit domácí péči o staré lidi. Strana zelených bude podporovat decentralizaci alokačních výdajů na územní samosprávu.

Reforma zdravotnictví

Příkladem uplatnění těchto dvou principů sociální politiky – decentralizace alokačních výdajů na územní samosprávu a poskytování služeb soukromými subjekty formou veřejné soutěže může být - **poskytování zdravotní péče**. Objem nezbytné zdravotní péče by měl být definován vyhláškou nebo zákonem s přihlédnutím k objemu prostředků ze zdravotního pojištění. Kraje, které jsou fakticky zodpovědné za péči pro své občany, pak definují páteřní síť zdravotnických zařízení. Na tento objem je nutné vyhlásit veřejnou soutěž, kam se mohou zdravotnická zařízení přihlásit. Podmínky veřejné soutěže by stanovily nutnost poskytování již předem definované zdravotní péče co do objemu a struktury. Tím vznikne břemeno, které by mělo účinně zamezit poklesu péče.

Sociální pomoc musí být adresná

Lidé by měli mít programy „šité na míru“. Podpoříme snížení výdajů a spravedlnost přidělováním dávek zaměřených přesněji na dané potřeby. Vyšší adresnost sociální pomoci zabezpečíme rozvojem sociální práce, která upřesní diagnózu sociální situace občana a navrhne způsoby jejího řešení. Snaha a součinnost občana zlepšit svoji sociální situaci bude bonifikována.

Trh práce a nezaměstnanost

Evropská unie čelí vážnému problému rostoucí nezaměstnanosti a sociální nerovnosti. Na vině je nejen tlak globální ekonomiky, ale také krátkozraká politika řady evropských vlád, které chrání své pracovní trhy přílišnou regulací prodávající lidskou práci a brání podnikům zaměstnávat pracovníky na přechodnou dobu. Tento přístup se ve výsledku obrací proti těm, které má chránit. Vzniká dlouhodobá nezaměstnanost lidí s nízkou kvalitací a mladšího věku.

Podpoříme práci na částečný úvazek

Nedostatek možností výdělků chceme řešit přijetím zákonné úpravy, která přinese daňovou podporu práce na částečný úvazek. Zaměstnavateli se sníží vedlejší náklady práce, zaměstnanec platí nižší daně. Zelení budou podporovat vznik flexibilních pracovních smluv, které umožní snadněji a bez nutnosti obcházet zákony zaměstnávat pracovníky na přechodnou dobu.

Podpoříme modernizaci organizace práce a forem pracovní doby. Jsme pro postupné zkracování pracovní doby.

Podpoříme malé a střední podnikání

Nezaměřujeme se pouze na velké investory domácí a zahraniční, ale i na malé i střední podniky. Požadujeme uvolnění a zjednodušení předpisů pro samostatnou výdělečnou činnost občanů.

Podporujeme také růst pracovních míst s nízkými požadavky na kvalifikaci, pro převážně opomíjené nekvalifikované nezaměstnané. Lidé s nízkou kvalitací nebo bez kvalifikace představují celou jednu třetinu dlouhodobě nezaměstnaných.

Prosazujeme ekologickou daňovou reformu a snížení sociálního a zdravotního pojištění

Prosazujeme ekologickou daňovou reformu, která počítá se snížením vedlejších nákladů práce – sociálního a zdravotního pojištění. Relativně vysoké odvody na sociální pojištění fungují jako rovná daň. Nechceme však škrtat konkrétní dávky a důchody. Stát by měl snížit odvody a prostředky vybrat na jiných daních – ekologických.

Změníme konstrukci odvodů

Budeme prosazovat změnu konstrukce odvodů. Odvody by se měly platit ze všech srovnatelných příjmů podle stejných pravidel.

Prioritou SZ je aktivní politika zaměstnanosti, rozvoj mobility pracovní síly a pružnosti trhu práce

Sociální politika a systém sociálního zabezpečení by měly vytvářet stimuly pro

novou zaměstnanost a nezávislost, dát jednotlivci šanci k růstu, sebezdokona-
lování, poskytnout mu větší flexibilitu a možnost rozhodovat o své pracovní
kariéře.

Naším cílem je zvýšit pružnost pracovního trhu a zároveň poskytnout dobrou
ochranu a příležitosti těm, kteří se ocitnou bez práce či ve znevýhodněné pozi-
ci.

Podpoříme mobilitu pracovních sil, možnost získat práci v zemích Evropské
unie.

Bonifikujeme začlenění nezaměstnaných do vzdělávacích a veřejně prospěš- ných aktivit

Podporujeme začlenění nezaměstnaných do vzdělávacích a veřejně prospěš-
ných činností jako podmínky pobírání příspěvků za účelem snížení závislosti
lidí na pomoci státu.

Podpoříme absolventy vysokých škol

Práce na částečný úvazek ke konci studia spolu s podporou absolventských míst
pomůže absolventům rychle získat praxi, která je požadována na trhu práce.
Podpoříme rozmanité rekvalifikační programy pro určité skupiny nezaměstna-
ných, zejména mladistvé a osoby ve věku nad 50 let.

SZ podpoří programy sociální práce s nezaměstnanými, určení sociální diagnó-
zy a adresnou podporu.

Zaměříme se na znevýhodněné skupiny – ženy, mladistvé, starší občany

Naše politika zaměstnanosti se zaměří na skupiny, které jsou na trhu práce pří-
mo znevýhodněny - ženy, osoby s nižším vzděláním, občany ve strukturálně
postižených regionech, generaci na začátku a konci produktivního období, živ-
nostníky.

6.2 MODERNÍ RODINA

Širší pojetí rodiny

Strana zelených chápe rodinu jako společenství lidí, kteří pro sebe navzájem
tvorí domov. Kvalita domova, důstojný život a láskyplné soužití jsou pro nás
cílem, volba formy soužití je pouze prostředkem, který si rodinní partneři vybí-
rají. Vážíme si klasicky sezdáných heterosexuálních párů, přitom však stejný
respekt chováme k nesezdáným párům v dlouhodobých svazcích, k rozvede-
ným rodičům, kteří se snaží o harmonickou výchovu dětí, ke svobodným mat-
kám i otcům starajícím se o dítě ve vlastní péči a k pevným svazkům homose-
xuálů.

Zakotvení rodiny v právním řádu je třeba modernizovat, aby respektovalo
právo lidí volit si formální uspořádání vzájemných svazků a aby je jejich vol-
ba neznevýhodnila při vytváření domova v páru pro sebe navzájem, ale pře-
devším pro děti, o něž společně pečují. Na prvním místě je pro zelené živá
bytosť – druh, dítě, prarodič – a teprve na druhém místě je forma, existence
či neexistence pokrevních svazků. V případech, kdy se manželské pouto stane
pro část domácnosti peklem, kde vládne psychické či fyzické násilí, musejí mít
šikanovaní právo na účinnou pomoc okolí. Budeme prosazovat úpravy trest-
ního zákona, které povedou k snadnějšímu a účinnějšímu oddělení obětí od
domácích násilníků.

Rodina a děti

Dlouhodobý pokles porodnosti je důsledkem mnoha faktorů vývoje euro-
atlantické společnosti, z nichž celou řadu respektujeme (zvětšující se podíl žen
v náročných a zodpovědných funkcích, zvyšující se rodičovský věk apod.). Stát
nemůže zasahovat rodinám do výsostně intimních rozhodnutí, kdy a kolik dětí
chtějí přivést na svět. Musí jim však vytvořit podmínky, aby se nerozhodovali
pod hrozbou zásadního propadu životního standardu či sociálního postavení
v případě, že zvolí narození dítěte. Stát musí vytvořit podmínky, aby se neroz-
hodovali v obavách o důstojné materiální poměry, v nichž bude dítě vyrůstat,
a dostupnost jeho vzdělání.

Flexibilní rozdělení rodičovské dovolené mezi muže a ženu

Moderní podoba rodiny, kdy oba rodiče mají mít rovné pracovní i společenské
možnosti, vyžaduje posílení role muže v péči o děti a jejich výchově. Strana

zelených se bude zasazovat o možnost flexibilní distribuce rodičovské dovolené mezi oba rodiče. Rodičům musí být umožněno, aby si penzum rodičovské dovolené mohli vybrat v delším časovém úseku a aby se na rodičovské dovolené mohli volně střídát. Tato flexibilita zajistí, aby ani jeden z rodičů nemusel na dlouhou dobu ztratit kontakt se svou profesí, a přispěje k hlubšímu zapojení otce (popř. druhá) do výchovy dítěte.

Dále budeme prosazovat společnou rodičovskou dovolenou po dobu šesti týdnů po narození dítěte za stejných podmínek jako má mateřská či otcovská dovolená.

Možnost snížení věkové hranice pro odchod do důchodu podle počtu vychovaných dětí se v současnosti vztahuje pouze na ženy. Budeme usilovat, aby to bylo umožněno i mužům.

Rodiče a pracovní doba

Chceme výrazně prohloubit možnosti zaměstnávání na částečný úvazek a podporovat rozsáhlejší využívání pružné pracovní doby. Tyto formy zaměstnávání jsou v České republice využívány zcela minimálně, protože jsou za současných okolností pro zaměstnavatele nevýhodné. Proto budeme prosazovat vytváření motivačních nástrojů (např. v podobě daňových pobídek), které zajistí, aby tyto formy pracovních vztahů byly pro zaměstnavatele atraktivnější.

Rozšíření právního zakotvení rodiny

Rodinná politika by neměla být založena na preferování manželských rodin před ostatními formami spoluzití, ale na spravedlivém ohodnocení výchovy, kterou rodina v celospolečenském zájmu odvádí v rámci péče o potomky (nebo prarodiče). Hodnota těchto výkonů je u manželských i jednorodičovských rodin, nesezdaných dvojic i homosexuálních párů stejná. Systém státní kompenzace „ušlých příležitostí“ musí respektovat individuální volby a osudy občanů. Zakotvení rodiny v právním řádu proto musí být modernizováno a musí vycházet vstříc všem současným podobám partnerského soužití.

Kompenzace „ušlých příležitostí“

Kvalitní prorodinná politika musí zohledňovat skutečnost, že instituce rodiny je jediným a nenahraditelným zdrojem obnovy lidského kapitálu celé společ-

nosti a musí proto v nejvyšší možné míře kompenzovat jak profesní handicapy, které lidi od rodičovství odrážejí, tak nejrůznější druhy nákladů, které výchova dětí přináší. Rodinná politika musí zajistit, aby narození dítěte pro rodiče automaticky nepředstavovalo pokles jejich životního standardu a snížení jejich sociálního postavení. Musí vytvořit podmínky, které lidem umožní mít tolik dětí, kolik si ve skutečnosti přejí, a v nichž nebude narození dalšího dítěte představovat omezení vývoje dětí již narozených. Ekonomicky slabší rodiny musí mít možnost zajistit svým dětem stejné vzdělání a stejné podmínky pro rozvoj jako rodiny ze sociálně a ekonomicky silnějších vrstev. Rodičovství nesmí být dále chápáno jako přítěž.

Různé způsoby kompenzace tzv. „ušlých příležitostí“ proto nelze chápat jako plýtvání finančními prostředky či klasický případ jejich nespravedlivého přerodělování, protože přispívají k průběžné obnově lidského kapitálu a z dlouhodobé perspektivy z nich mají užitek nejen takto podporované rodiny, ale především společnost jako celek.

Společné zdanění pro domácnost

Možnost tzv. společného zdanění manželů, která byla zavedena v roce 2005, by měla být rozšířena i na nesezdané rodiče. V této souvislosti budeme usilovat i o odstranění jiných podob diskriminace nesezdaných párů oproti manželským rodinám.

Poskytování výhodných státních půjček

Budeme podporovat poskytování výhodných státních půjček pro rodiny s dětmi. Půjčky by byly předem určené na pořízení bydlení, překonání obtížné finanční situace v rodině a na záležitosti spojené se vzděláním a duchovním rozvojem dětí.

Podpora placeného hlídání dětí

Vedle jeslí a mateřských školek budeme usilovat o větší dostupnost placeného hlídání dětí nerodičovskou osobou. Budeme iniciovat novelu živnostenského zákona tak, aby placené hlídání dětí nepodléhalo podmínce pedagogického vzdělání a stalo se volnou živností. Současně navrhujeme, aby náklady na placené hlídání byly zahrnuty mezi položky odečitatelné od základu daně.

Zrušení dětských domovů – náš cíl

Obec, stát i občanská společnost mají podporovat především původní rodinu dítěte, zvláště je-li v obtížné situaci. A nejde zdaleka jen o pomoc materiální. Teprve když je péče ve vlastní rodině neúčinná, nebo když není možná, musí soud rozhodnout o jiné péči pro dítě. Zde bude Strana zelených podporovat všechny formy péče, které jsou mimo dětské domovy. Ty by podle našeho názoru měly být postupně zcela zrušeny, jako je tomu ve Velké Británii. V ČR je v dětských domovech mnohem více dětí, než v jiných evropských státech. Volba mezi dětským domovem a náhradní rodinou, ať už adoptivní, nebo pěstounskou, bývá řešením, které přichází pozdě.

Dnešní zákony upřednostňují možnost návratu opuštěných dětí do pokrevní rodiny. Tento návrat je však v mnoha případech spíše fiktivní. Preferujeme pro děti nalezení nového domova u lidí, kteří by se soužitím s nimi cítili rovněž obohaceni. Budeme prosazovat usnadnění adopcí a snížení časového limitu, který nechává děti čekat, projeví-li o ně pokrevní rodiče zájem.

Naše strana se bude zasazovat o změnu dosavadního, společensky nesolidárního stavu. Nelze také odebírat děti rodinám jen proto, že jsou chudé nebo mají momentální problémy.

6.3 ŽENY A MUŽI – NEMĚŘÍME DVOJÍM METREM

Rovný přístup k mužům a ženám a nediskriminace na základě pohlaví

Rovný přístup k mužům a ženám a zásada nediskriminace na základě pohlaví je programovou prioritou Strany zelených. Strana zelených prosazuje naplnění směrnic ES, týkajících se rovného zacházení a zákazu diskriminace na základě pohlaví. Zelení vítají přijetí antidiskriminačního zákona – zákona o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací.

Česká republika se zavázala respektovat zásady rovných příležitostí, obsažené v Amsterodamské smlouvě, směrnicích Evropského společenství a konvenci OSN o odstranění všech forem diskriminace žen. Avšak v praxi není zásada rovnosti vždy dodržována a to především ve vzdělání, na trhu práce, ve výchově dětí i v dalších oblastech života.

Stejně mzdy žen a mužů za stejnou práci

Ženy za stejnou práci dostávají v průměru o 25 procent nižší mzdu než muži a na trhu práce se setkávají s různými formami diskriminace. Hluboce zakořeněné názory o mužských a ženských podstatách a kulturně přijatelných způsobech jejich chování vedou mnohdy k upřednostňování zájmů mužů před zájmy žen. Život v současné společnosti vyžaduje ekonomicky aktivní ženy i muže. Ženy čelí na pracovním trhu různým formám diskriminace, které jsou příčinou výrazné platové a kariérní nerovnosti. Diskriminace je pro zelené nepřijatelná. Budeme apelovat na důsledné dodržování zákoníku práce, který chrání pracovníky před různými formami diskriminace a sexuálními obtěžováními. Zelení se zasadí o tvorbu zákonů směřujících k odstranění nerovností týkajících se nejen pracovního trhu, ale i rodiny, která je s pracovním trhem úzce spojena.

Efektivní a rovná podpora rodičovství

Významným pozitivním faktorem a účinným nástrojem při prosazování rovnosti mužů a žen ve společnosti je efektivní a rovná podpora rodičovství. Zelení chtějí zavést společnou mateřskou a rodičovskou dovolenou pro oba rodiče v období šesti týdnů od porodu, pečující otec bude v tomto období pro matku vítanou oporou. Na mateřskou i rodičovskou dovolenou bude po těchto šesti týdnech moci nastoupit kterýkoli z rodičů. Zelení kladou důraz na rovné zacházení při rozvodových řízeních, aby děti nebyly svěřovány do péče pouze jednoho z rodičů na základě genderových stereotypů.

Rovný přístup ke vzdělání

Za vhodný nástroj k odstraňování předsudků a stereotypů považují zelení vzdělání. Úspěšné vzdělávání od předškolního věku v duchu moderního pohledu na roli mužů a žen a zavedení problematiky „gender“ jako povinného předmětu na pedagogických fakultách může negativní dopady stereotypů zmírnit. Významným faktorem nediskriminace při přístupu ke vzdělání je návrh Zelených zrušit přijímací řízení.

Rodině přátelské prostředí

Zelení budou prosazovat, aby byla v architektuře zohledňována specifika odlišnosti pohlaví, aby se věnovala patřičná pozornost bezpečnosti žen doma i na veřejných prostranstvích. Dále prosazujeme pozornost specifickým potřebám rodičů vzhledem k péči o děti, dopravní obslužnosti, zvyšování bezpečnosti v dopravě apod. To by mělo být zohledněno v konkrétních studiích, stavbách, projektech, opatřeních a plánech. Jedná se o dětské koutky, bezbariérové trasy vhodné i pro kočárky, přebalovací pulty, prostorné výtahy pro kočárky, bezbariérovou veřejnou dopravu.

Zelení: příklady táhnou – začali jsme u sebe

Nerovné postavení mužů a žen ve společnosti se mimo jiné odráží v oblasti politického rozhodování. Poměr mezi ženami a muži ve volených funkcích i ve státní správě by měl více odpovídat jejich podílu ve společnosti. Proto se zelení svými vnitřními předpisy zavázali, že ve všech stranických orgánech i na kandidátních listinách bude alespoň třetinové zastoupení vyhrazeno pro osoby opačného pohlaví. Na některých kandidátkách do parlamentních voleb jsme dosáhli pravidelného střídání mužů a žen nebo poměru vyššího, než je jedna třetina.

Ochrana žen před násilím

Domácí násilí je pácháno převážně na ženách a představuje závažné a společensky nepřijatelné chování. Odborné výzkumy ukazují, že se v České republice domácí násilí týká 38 procent žen. Obětí domácího násilí se přitom může stát každý. Strana zelených podporuje snažení nestátních neziskových organizací, které nyní suplují nefunkčnost a nepružnost státního aparátu. Zelení navrhnou změnu zákona, která by chránila oběť a postihovala násilníka, podle vzoru

Německa či Rakouska. Policie by měla být oprávněna vykázat násilníka ze společného obydlí a na určitou dobu zakázat do něj vstup.

Zelení dále prosazují zrušení možnosti vyloučit příbuzného z trestního řízení v případech domácího násilí.

O antikoncepci a interrupci rozhoduje žena, ne politici

Zelení prosazují znovuzavedení příspěvku na antikoncepci z fondu prevence zdravotních pojišťoven, především VZP. Hormonální antikoncepce nejen zlepšuje kvalitu života žen, ale je preventivním prostředkem, neboť předchází nechtěným těhotenstvím, umělým potratům a dalším sociálně patologickým jevům především ve skupině mladistvých a sociálně slabých žen. Chráníme právo ženy na rozhodnutí podstoupit interrupci. Veškeré tlaky, které budou směřovat k větší regulaci či zákazu potratů nebo antikoncepce, považujeme za nepřijatelné a budeme vystupovat proti nim. Zelení podpoří programy podpory zdraví pro dospívající, zaměřené na jejich zdravý životní styl, prevenci nechtěného těhotenství, pohlavně přenosných chorob včetně HIV/AIDS.

Ochrana dětí před pornografií

Zelení vítají nález ústavního soudu k pornografickým časopisům, který obcím dává pravomoc vykázat pornografické časopisy z viditelných míst na novinových stáncích. Budeme prosazovat, aby se tato pravomoc stala normou. Časopisy s výslovně sexuálním obsahem na přední straně mají být prodávány v sexshopech a na stáncích by měly být umístěny za pultem v neprůhledném obalu a prodávány na vyžádání. Tato úprava směřuje k lepší ochraně dětí před pornografií.

Registrované partnerství

Strana zelených odmítá jakékoliv projevy xenofobie, včetně projevů homofobie a podílí se na vytváření tolerantního společenského prostředí. Zelení dlouhodobě podporují přijetí zákona o registrovaném partnerství, který byl vetován prezidentem republiky. Registrované partnerství umožňuje důstojné soužití osob s menšinovou sexuální orientací. Zákon o registrovaném partnerství odstraňuje diskriminaci stejnopohlavních párů, tedy napravuje stav, kdy partneri nemohou po sobě dědit, nemají právo na informace o zdravotním stavu partnera, nemají právo přechodu nájmu v případě úmrtí jednoho z nich, nemají právo odepřít svědeckou výpověď. Právní stabilizace partnerských vztahů osob

téhož pohlaví posílí lidská a občanská práva partnerů, pozitivně ovlivní jejich sociální i ekonomické postavení. Zelení chrání při adopci zájmy dítěte. Děti žijící ve společných domácnostech homosexuálních párů musejí mít stejná práva jako děti žijící v heterosexuálních rodinách. Zelení podporují možnost osvojení dítěte biologického rodiče, který žije v registrovaném partnerství partnerem (partnerkou) tohoto rodiče tak, aby v případě úmrtí biologického rodiče zůstalo dítě v péči pozůstalého partnera (partnerky).

6.4 BYTOVÁ POLITIKA

Cíle bytové politiky z pohledu SZ

Strana zelených chce v horizontu 5 roků vytvořit v České republice tržní bytové prostředí, které bude podobné moderním evropským zemím a definitivně ukončit období postsocialistického centrálního modelu bytové politiky.

Nájemní bydlení a jeho formy

Strana zelených prosazuje stanovování výše nájmu na základě principů místně srovnatelného nájemného dle německého modelu. Konkrétní výše nájemného musí být stanovována na principu subsidiarity na úrovni krajů a obcí a co nejdříve musí být ukončena centrální regulace nájmu. Prosadíme změnu kompetencí v bytové oblasti pro kraje i obce. Stát bude určovat pouze metodiku, kraje stanoví konkrétní maximální hranice pro výši nájmu například na základě cenových map. Obce či města budou samostatně rozhodovat o přiřazení se k jednotlivým maximálním hranicím nájemného.

Strana zelených prosazuje rehabilitaci nájemního bydlení, špatně založeného v období centrálního řízení státu, jehož princip byl navíc pokřiven chaotickou a právně špatnou privatizací. Podporujeme velmi brzké schválení nového Občanského zákoníku nebo samostatného zákona o bydlení, které zajistí základní podmínky pro založení tržního prostředí v bytové politice. Nájemní bydlení musí poskytovat jednoduchou a srozumitelnou formou jistoty pro skupinu obyvatel, srozuměnou s tím, že nejsou schopni si v dané životní situaci zajistit vlastní byt. Bydlení nesmí bránit pohybu pracovních sil a nájemní bydlení musí být základní dostupnou podmínkou pro zaměstnance a jejich rodiny kdekoli v České republice. Dále musí nájemní bydlení sloužit pro sociálně či zdravotně limitované občany a jejich rodiny. Podporujeme vznik obecně pro-

spěšných bytových subjektů, které se musí stát, vedle obcí, základními vlastníky nájemních bytů.

Sociální nájemní bydlení

SZ podpoří možnost dorovnání nájemného pro sociálně slabé rodiny (adresný příspěvek na nájemné jako samostatná položka soc.dávek pro lidi, kterým celkové výdaje na bydlení přesáhnou 30 procent čistých příjmů). Je však nutné nejprve zajistit legislativní jasnou definici „sociálně slabé rodiny či jednotlivce“ a jim poskytovaných veřejných prostředků. Výše časově omezeného příspěvků by měla být diferencována podle výše příjmů domácnosti, ale i podle výše nákladů na bydlení v dané lokalitě na základě cenové mapy. Jednou z priorit SZ je formulování takto organizované podpory bydlení definovaných skupin obyvatelstva.

SZ bude prosazovat zachování nebo rozvoj přiměřeného bytového fondu, určeného k podporovanému sociálnímu bydlení v kompetenci obecně prospěšných bytových subjektů, měst a obcí. V případě, že občan, rodina bydlí v nájemním bytě a nájemné přesahuje předem stanovenou částku, občan může požádat o podporu svého bydlení příslušný sociální úřad. SZ bude podporovat převedení částí sociálních dávek (institut zvláštního příjemce), určených na bydlení, přímo na účet majitele bytu v případech, kdy dochází k dlouhodobému neplacení nájemného.

Strana zelených podpoří programy terénní sociální práce, zaměřené na konkrétní rodiny a občany s dluhem na nájemném a všemi prostředky budeme podporovat moderní formy urbanistického plánování sídel, které zabrání vzniku slumů a ghatt. Ghetto jako místo sociální exkluze zamezuje rozvoji obce v té části, kde je zřízeno, má tendenci se rozrůstat a je zázemím pro rozvoj sociálně negativních jevů (lichva, prostituce, odebrání dětí do ústavní péče). Strana zelených nepodporuje výstavbu holobytů, ale výstavbu lidsky důstojných bytů. Podporujeme změny technických předpisů a norem pro bydlení, které zajistí hygienicky, energeticky a bezpečnostně kvalitní stavby bytů a domů s byty.

Právní rámec bydlení

Strana zelených podporuje zásadní změnu Občanského zákoníku, který musí zajistit vyrovnání práv a povinností vlastníků a nájemců bytů, případně je zabudovat do zákona o nájemním bydlení. Strana zelených podpoří vznik nových

právních subjektů, nutných pro rozvoj trhu s byty, podobných forem jako ve vyspělých evropských zemích (obecně prospěšné bytové subjekty, kondominia, byty pro bezdomovce, byty pro přechodné bydlení), zajišťujících různé formy bydlení. Právní a daňové nástroje budou nastaveny i pro rozvoj družstevního bydlení.

Ekonomika bydlení = ekologie bydlení

SZ podpoří stavební spoření občanů prostřednictvím státního příspěvku a úrokové podpory hypotečních úvěrů. Je nutné stanovit meze pro poskytování podpory tak, aby nebyla v rozporu s hranicemi nepřiměřené podpory, platné v EU, ale současně byla účinná a motivační pro občany České republiky. Zasadíme se o další, moderní formy podpor. Podpoříme rozvoj a zlepšení funkcí Státního fondu pro rozvoj bydlení.

Zjednodušíme pro vlastníky bytů přístupové možnosti k dotacím na regenerace energeticky náročných domů s byty. Podpory musí motivovat vlastníky k ekologickým opatřením na svých domech s byty a musí vést ke snižování energetické náročnosti bydlení. Máme formulovány principy trvale udržitelného života pro bytovou oblast a budeme je prosazovat (zateplování domů, nízkoenergetické domy, zdroje tepla i energie z obnovitelných zdrojů). Vlastník bude moci zvýšit nájemné o část ceny tepla, které nájemník uspoří po provedené regeneraci domu. Finanční úspora se tak rozloží mezi vlastníka a nájemníka.

SZ bude prosazovat jasnou a jednoduchou formu evidence bytů (pozemková kniha bytů vedená katastrálními úřady v nové podobě). Najdeme nová jasná pravidla pro převod bytů do osobního vlastnictví z fondů obcí a měst. Najdeme účinné nástroje pro omezení černého trhu s nájemným byty.

Daně a bydlení

SZ podpoří zavedení daňových úlev pro zaměstnavatele investující do bydlení svých zaměstnanců či pro vlastníky bytů, kteří vybudují byty v nevyužívaných objektech, zlepší energetické vlastnosti bytů a domů.

Kde chceme bydlet

SZ podpoří regeneraci panelových sídlišť, obytných zón a nevhodně postavených obcí. Zasadí se o rehabilitaci bydlení na venkově a zlepšení veřejného dopravního propojení satelitních obcí a velkých měst. Podpoří rozvoj a dokončení základní infrastruktury obcí.

6.5 ZDRAVOTNICTVÍ

Každý občan má právo na zdraví, které je zakotveno v Listině základních práv a svobod jako součást ústavního pořádku.

Strana zelených bude usilovat o vybudování moderního, efektivního a solidárního zdravotnictví jako obecně dostupné veřejné služby. Dostupnost a kvalita zdravotní péče musí být garantována všem občanům alespoň ve standardním povinném rozsahu, což neomezuje a neruší přístup k nadstandardním službám, které hradí pacient z vlastních zdrojů.

Tento garantovaný systém zdravotní péče vychází z principu povinné solidarity financované z veřejných zdrojů a je založen na zákonném pojištění s pluralitním vlastnictvím zdravotnických zařízení, pluralitou pojišťoven a na svobodné volbě občana.

Kvalita života, podpora zdraví a prevence

Podle odborných odhadů zdravotnictví ovlivňuje zdravotní stav obyvatelstva pouze z 15 až 20 %. Významný podíl na zdravotním stavu obyvatel má životní prostředí a způsob života. Prioritou Strany zelených v oblasti zdravotní politiky je prevence a podpora zdraví. Hledisko zdraví, kvality života a stavu životního prostředí se musí prosadit do každé lidské činnosti.

Zelení usilují o kvalitní životní prostředí, dodržování hygienických norem, nezávadnost potravin, čistotu vody a ovzduší, snižování hluchosti, bezpečnost práce a tím i o trvalé zlepšení zdravotního stavu obyvatel a úspory veřejných zdrojů.

Strana zelených podporuje programy prevence drogových závislostí, kuřáctví, HIV/AIDS.

Zelení budou prosazovat programy aktivního vyhledávání onemocnění v počátečním stadiu. V rámci výchovy ke zdraví bude Strana zelených podporovat

šíření znalostí o základních projevech a symptomech nemocí, zásadách poskytování první pomoci, doporučených laických postupech a léčbě nelékovými a přírodními prostředky.

Reforma zdravotnictví

Zelení prosazují vznik a rozvoj koncepčně definované decentralizované „páteřní“ sítě veřejných neziskových zdravotnických zařízení, poskytujících základní péči alespoň v minimálním povinném rozsahu na základě závazných léčebných standardů.

Prosazujeme jasné legislativní zakotvení odborných a finančních vztahů v trojúhelníku, tvořeném poskytovatelem zdravotní péče, pacientem a financujícím subjektem (zdravotní pojišťovnou).

Strana zelených se zasadí o ozdravení a stabilizaci pojistného systému, zrovnoprávnění VZP a zaměstnaneckých zdravotních pojišťoven a o stoprocentní přerozdělování vybraného pojistného jako podmínku efektivní alokace veřejných zdrojů.

Podpoříme posílení vlivu pojišťoven, krajů a státu na tvorbu reálné zdravotní politiky tak, aby byly respektovány reálné potřeby pacientů a byla garantována kvalita a dostupnost zdravotní péče.

Kraje jsou fakticky zodpovědné za zdravotní péči pro své občany, proto si určí, jakou síť a kde chtějí mít. Prostředky ze zdravotního pojištění jsou omezené, proto bude nutné nadefinovat objem základní nezbytné zdravotní péče a její strukturu, a to vyhláškou nebo zákonem. Použijí se jednak existující standardy, jednak historická báze – objem nyní poskytované péče.

Na tento objem základní zdravotní péče bude vyhlášena veřejná soutěž, do které se mohou přihlásit všechna zdravotnická zařízení (včetně veřejných neziskových). Ve veřejné soutěži bude podmínkou poskytování již předem definované zdravotní péče co do objemu a struktury. Tím vznikne závazek, který by měl účinně zamezit poklesu péče. Tato péče bude hrazena z veřejných solidárních prostředků zdravotního pojištění.

Peníze pro zdraví

Naším cílem je stabilizace růstu výdajů systému zdravotního pojištění v souladu s úrovní růstu mezd.

Strana zelených navrhuje dále zvýšit platby za pojištěnce, za něž platí pojištění stát.

Vedle současného hlavního zdroje financování zdravotní péče skrze povinné zdravotní pojištění na principu solidarity prosazují Zelení zvýšení prostředků na zdravotnictví prostřednictvím ekologické daňové reformy - tzn. zdaněním energií a činností, které zatěžují životní prostředí a ohrožují lidské zdraví. Dodatečný výnos ze zdanění elektřiny, tepla, uhlí, zemního plynu a leteckého benzínu bude využit ke snížení odvodů zdravotního pojištění. Reforma bude fiskálně neutrální. Celková daňová zátěž se nezvýší, ale přesune se z přímých daní k daním nepřímým. Po zavedení ekologické daňové reformy by se mohla postupně snižovat sazba povinného zdravotního pojištění v závislosti na podílu z výnosu ekologického zdanění, určeného pro zlepšení zdravotního stavu obyvatelstva a pro systém zdravotnictví.

Zavedení ekologických daní bude mít vliv i na zlepšení kvality životního prostředí a tím pádem na zlepšení zdravotního stavu obyvatel.

Strana zelených doporučuje zavedení minimálních poplatků za vystavení receptu. Dále poplatku za „hotelové služby“ při hospitalizaci, který bude určen především ke zlepšení stravy, sociální a celkové nezdravotní péče v nemocnicích. Přímé platby představují pouze doplňkovou, okrajovou formu financování zdravotnictví, jejich hlavním cílem je omezit plýtvání.

Posílení úlohy a práv pacienta

Strana zelených nahlíží na systém zdravotní péče z pozice pacienta. Budeme prosazovat důslednější ochranu důstojnosti a práv pacienta, posilovat vliv a postavení pacienta v systému zdravotní péče. Zasadíme se o rozšíření pravomocí organizací a sdružení pacientů.

Zelení budou požadovat vyřízení stížností pacientů v linii pacient, lékař, zdravotní pojišťovna tak, aby toto nebylo jen v kompetenci České lékařské komory. Strana zelených bude usilovat o zajištění přístupů pacientů k informacím týkajícím se jejich zdravotního stavu. Pacient má právo být co nejpřesněji informován o tom, co obnáší konkrétní léčebný postup či zákrok, který zvažuje podstoupit.

Zpřístupníme informace o zdravotnických zařízeních a kvalitě poskytovaných služeb. Každý má právo si zvolit takové zařízení, které mu bude umět co nejlépe pomoci.

Budeme usilovat o průhlednost hospodaření s finančními prostředky ve zdravotních pojišťovnách. Občan má právo vědět, zda pojišťovna neplýtvá jeho penězi a zajišťuje mu spravedlivý díl co možná nejkvalitnější péče.

Zelení podporují zřízení funkce ombudsmana nemocnice, kterým nebude zaměstnanec zdravotní pojišťovny nebo nemocnice, ale např. kvalifikovaný pracovník krajského úřadu. Tak by byla zajištěna nezávislost na zdravotních organizacích i pojišťovnách.

Léková politika – paušál za recept bez příplatku na léky

Zelení chtějí změnit regulaci nákladů na léky tak, aby byla zachována jejich dostupnost, ale výrazně omezeno plýtvání prostředky ze solidárního systému zdravotního pojištění. K tomu je třeba zajistit transparentní pravidla pro tvorbu cen, přičemž spoluúčast pacientů musí být srozumitelně a odůvodněně definována. Zelení podporují zavedení degresivní přírážky dle několika cenových kategorií (tzn. vyšší marže na levnější léky a nižší na dražší).

Strana zelených podpoří zavedení minimálního paušálního poplatku za recept a systém procentuálních úhrad léků, který vnáší do systému autoregulační prvky spotřeby.

Péče o seniory a paliativní péče

Stárnutí populace znamená zvýšení nároků na primární péči a na praktické lékařě. Strana zelených považuje za nutnost zvýšení počtu praktických lékařů pro dospělé (dosažení menšího počtu pacientů připadající na jednoho lékaře).

SZ podpoří místní společenstva, občanská sdružení, svépomocné a samoobslužné skupiny, které se starají o seniory na principech komunitivní svépomoci. Zelení budou podporovat vznik domovů stáří a domovů důchodců.

Zelení považují za důležité umožnit starým a nemocným lidem důstojné umírání v humánních podmínkách a budou prosazovat rozvoj komplexní paliativní péči. Tato péče účinně zmírňuje fyzické i duševní utrpení, je však v ČR dostupná minimu občanů. Proto Zelení požadují rozšíření sítě ambulantních a stacionárních hospiců, které poskytují péči umírajícím i jejich blízkým. Péče o důstojnost lidského života až do posledního okamžiku patří k našim základním hodnotám.

6.6 DŮCHODOVÁ REFORMA

Důchodové zabezpečení v sociálním systému společnosti

V oblasti důchodového zabezpečení bude Strana zelených chránit starší a jinak ohrožené lidi před chudobou a sociálním vyloučením a usilovat o to, aby se tito lidé přiměřeně zapojili do pracovní, veřejné a kulturní činnosti podle svých možností. SZ bude usilovat o zajištění vhodného penzijního systému pro každého občana, o zabezpečení přístupnosti a jistoty důchodového zajištění v poproduktivním věku. SZ podpoří solidaritu uvnitř a mezi generacemi s ohledem na zachování udržitelnosti veřejných financí.

SZ bude podporovat princip odpovědnosti a spoluúčasti jednotlivých občanů, rodin a pracovních kolektivů při rozhodování a vytváření vlastních modelů budoucnosti a jejího zabezpečení.

SZ je otevřena hledání konsenzu v otázce důchodové reformy mezi nejširším spektrem politické reprezentace.

Stávající systém je dlouhodobě neudržitelný a potřebuje zásadní reformu, která dokáže předejít kolapsu důchodového systému díky nevyhnutelnému demografickému šoku. Prosazujeme provedení strategického politického rozhodnutí a zahájení reformy důchodového zabezpečení konkrétními dílčími kroky nejpozději v roce 2007.

Strana zelených podporuje přechod na kombinovaný zásluhový důchodový systém s garantovaným minimálním důchodem a smíšeným financováním, který zabezpečuje diverzifikaci rizik. Základem důchodového systému je kombinovaný třípilířový model.

První pilíř důchodového systému

Prvním pilířem bude reformovaný, silný, státem garantovaný systém důchodů, založený na mezigenerační solidaritě a financovaný průběžným způsobem. První pilíř bude definován příspěvkově, což znamená, že účastníci platí stanovenou příspěvkovou sazbu, ale důchod je vypočten s ohledem na výši vybraného pojistného, míru výnosu a očekávanou dobu dožití v době přiznání důchodu. Konstrukce důchodu je dvousložková, v níž první složka je pevně stanovená minimální částka a druhá je odvozena z výše výdělků, doby pojištění a očekávané doby dožití ve věku odchodu do důchodu.

Strana zelených prosazuje zavedení ekologické daňové reformy, přičemž „výtěžek“ se použije na posílení příjmů důchodového systému. Toto posílení příjmů státního pilíře umožní postupné snížení stávající vysoké pojistné sazby na důchodové zabezpečení v jednotkách procent hrubé mzdy. Snížení zdanění práce bude pozitivně působit na trh práce, podpoří růst zaměstnanosti a konkurenceschopnost podniků. Z celkového hlediska by operace byla fiskálně neutrální, avšak příznivá z hlediska makroekonomických efektů.

Pojistné může pojištěnec částečně přeměrovat do druhého pilíře tak, že by do prvního státního pilíře plynulo 25 % a do druhého fondového pilíře 3 % s tím, že pojištěnec sám dodá další 3 % ze svých vlastních úspor. Jeho celková sazba pak činí 28 % z vyměřovacího základu. Převedení uspořené 3 procentních bodů do druhého pilíře (opt-out) by bylo dobrovolné a podněcovalo by k výnosnějšímu spoření v druhém pilíři. Budoucí důchod ze státního pilíře bude tomuto pojištěnci adekvátně snížen.

Druhý pilíř důchodového systému

Strana zelených jako strana, zastávající principy politického liberalismu, uznává individuální odpovědnost občana ve smyslu snahy podílet se na zajištění svého stáří. Proto SZ vedle základního prvního pilíře podporuje druhý, **fondový** pilíř důchodového systému, tedy penzijní fondy na komerční bázi. V těchto fondech si pojištěnci vytvářejí pomocí pojišťovacího systému kapitálové rezervy, které jsou pak použity na financování jejich důchodů. Občané v ČR často nemají důvěru v dlouhodobé soukromé pojištění, obávají se inflace, znehodnocení úspor na stáří a možného „tunelování“ pojistných fondů. Vstup do druhého pilíře by měl být zcela dobrovolný, aby se každý jednotlivec mohl samostatně a svobodně rozhodnout na základě dostupných a kvalitních informací.

Bude zavedena možnost dobrovolného odvodu 3 p.b. pojistného do druhého fondového pilíře za podmínky dodání dalších 3 % vlastních úspor. Pojistná sazba odváděná do státního pilíře se tak adekvátně sníží o 3 p.b. - jedná se o umožnění částečného dobrovolného vyvázání (opt-out).

SZ bude klást důraz na regulační a dohledovou politiku státu, hospodaření penzijních fondů musí být transparentní a podléhat veřejné kontrole. SZ podpoří zavedení limitů pro administrativní a reklamní náklady fondového systému. Stát by měl hrát úlohu tvůrce pravidel hry a umět je efektivně vymáhat.

Kombinace průběžného (první pilíř) a fondového (druhý pilíř) systému finan-

cování významně snižuje rizika a citlivost celého důchodového systému jak vůči demografickému šoku, tak vůči oscilacím na kapitálových trzích či politickým zásahům.

Třetí pilíř důchodového systému

SZ podporuje i posílení třetího, zcela dobrovolného pilíře důchodového systému, tedy dobrovolného penzijního připojištění se státním příspěvkem, soukromého životního pojištění či jiného individuálního spoření, kdy jsou klienti zvýhodňováni daňově. Penzijní připojištění umožňuje snížit zatížení veřejných výdajů, neboť přenáší na občana značnou část odpovědnosti za jeho budoucnost. SZ podporuje další investiční aktivity občanů jako dobrovolnou formu zabezpečení se na stáří: stavební spoření, investice do nemovitostí, do podílových fondů apod.

Zvýšení potřebných finančních zdrojů

SZ bude prosazovat zdrženlivou variantu valorizace důchodů pouze na úrovni zákonného minima (třetina růstu průměrné reálné mzdy a inflace).

SZ podpoří zavedení plateb za náhradní doby pojištění (v době studia, nezaměstnanosti atd.) a postupné snižování zápočtu náhradních dob na 50 % s výjimkou doby péče o dítě či o bezmocnou osobu.

SZ podpoří dobrou informovanost občanů o dlouhodobých perspektivách důchodové politiky. Každý občan by měl od okamžiku zahájení pracovní kariéry vědět, jaké má podmínky a možnosti pro zajištění se na důchodový věk. Zabezpečení se na stáří je úkolem, kterým by se měl každý občan zabývat v průběhu celé pracovní kariéry. Zlehčování situace zvyšuje riziko chudoby v důchodovém věku.

Zvyšování věku odchodu do důchodu

Navrhujeme postupné zvyšování věku odchodu do důchodu na 65 let pro muže a ženy tak, že muži a bezdětné ženy dosáhnou této hranice od roku 2020, ženy podle počtu dětí o něco později, nejpozději však od roku 2030. Od roku 2030 se bude případné zvyšování důchodového věku odvíjet od demografické situace s ohledem na dlouhodobou demografickou prognózu a makroekonomický scénář.

SZ podporuje pozdější odchod do důchodu mj. postupným snížením náhradového poměru (relace průměrného starobního důchodu k průměrné hrubé mzdě) ze současných 42 % na 30 % koncem století. Náhradový poměr lze zvýšit pozdějším odchodem do starobního důchodu, neboť delší příspěvková doba se plně promítne do výše vyměřeného důchodu.

SZ bude podporovat souběh důchodu a pracovní aktivity i po dosažení důchodového věku tak, že se procentní výměra důchodu bude zvyšovat nejenom v souladu s výší příjmu, ale také o stanovený bonus. Dalším nástrojem zvýšení ekonomické aktivity starších občanů je vytvoření efektivního trhu práce nabízejícího dostatek pracovních příležitostí pro starší osoby. Zvýšení míry zaměstnanosti obyvatelstva pozdějším odchodem do důchodu přispěje k finanční udržitelnosti důchodového pojištění.

Chceme legislativně a státní podporou vytvořit lepší podmínky pro domácí péči o stárnoucí obyvatelstvo zajišťovanou rodinnými příslušníky a podmínky pro částečné a pružné pracovní úvazky. Budeme podporovat nevládní organizace, svépomocné skupiny a další komunitní aktivity v péči o seniory.

Nestarobní důchody (invalidní, vdovské/vdovecké a pozůstalostní)

SZ bude prosazovat zachování vyrovnané výše starobních a invalidních důchodů. Důchodové pojištění osob s nepříznivým zdravotním stavem by mělo být nastaveno tak, aby motivovalo jejich návrat do pracovního procesu, který by neohrožoval jejich zdraví a zaručil jim alespoň částečnou finanční soběstačnost. Pobírání invalidního důchodu by mělo být omezeno pouze na období do dosažení statutární věkové hranice odchodu do starobního důchodu.

Samotná důchodová reforma neřeší problém zvyšujícího se sociálního zatížení. Udržení sociálního a důchodového systému vyžaduje podporu řízené imigrace a začlenění imigrantů do české společnosti, podporu celoživotního vzdělávání obyvatel a znalostní ekonomiky, diversifikaci hospodářství, aktivní politiku zaměstnanosti.

6. 7 PRACOVNÍ A SPOLEČENSKÁ INTEGRACE CIZINCŮ

Řízená imigrace je přirozená. Vyvolává však i obavy. Příliš represivní imigrační politika státu není správná. Plán zvaný "pevnost Evropa", volající po uzavření

hranic, selhal. Praxe ukázala, že čím více je omezována legální migrace, o to větší je migrace ilegální. Podle Mezinárodní organizace pro migraci (při OSN) se do Evropy ilegálně propašuje až půl milionu lidí ročně. ČR by neměla opakovat chyby jiných států EU. V ČR nyní žije 2,3 % cizinců, ale postupně se mění ze země tranzitní v zemi cílovou. Počet cizinců bude zřejmě i nadále růst. Naše strana se, na rozdíl od některých jiných stran, nedomnívá, že máme tuto tendenci plně odmítat. Jsme si ale vědomi rizik, která otevřenější imigrační politika může přinášet. Připravme proto účinnou strategii zaměřenou na kvalitní integraci cizinců se zohledněním integrační kapacity České republiky a obsahující projekty proti negativním náladám a projevům vůči cizincům ze strany části české společnosti.

Máme připraven návrh systému pracovní a společenské integrace cizinců. Imigrační pobídku musí doprovázet uvážená nabídka práce a bydlení. Tu dnes namísto státu poskytují lidé, kteří cizince odírají. Také navrhujeme změnu zákoníku práce a dalších předpisů, které vyloučí otročskou práci cizinců a zajistí jejich práva.

6. 8 INTEGRACE PŘÍSLUŠNÍKŮ ROMSKÝCH KOMUNIT DO SPOLEČNOSTI

Současný model integrace lze zlepšovat

Současné institucionální zajištění integrace příslušníků romských komunit do společnosti není dostatečné. Na centrální úrovni sice existuje poradní orgán vlády, na úrovni samospráv pak systém koordinátorů a romských poradců, propojení obou úrovní je však neefektivní a koordinace jejich aktivit značně omezená. Nedostatečná je i koordinace jednotlivých resortů státní správy, které různými způsoby přispívají k začlenění Romů do společnosti a bojují proti jejich sociálnímu vyloučení. Neprovázanost a nejednotné, nekoordinované řízení integrace vede ke značnému snížení kvality tohoto procesu a také ke snížení efektivity vynakládaných finančních prostředků. Poměr mezi vynaloženými finančními prostředky a dosaženými změnami není uspokojivý. Integrace příslušníků romských komunit představuje komplexní proces, který musí být podepřen jednotnou a odborně zpracovanou koncepcí.

Zřízení koordinační agentury pro integraci Romů

Zásadní je stanovení cílů a oblastí, v nichž má být integrace dosaženo. Aktivity prováděné v rámci všech veřejných finančních zdrojů musí být důsledně koordinovány. Priority programů kontrolovaných státem a doporučení pro evropské programy kontrolované krajem musí vycházet ze znalosti konkrétní situace v daném místě. Strana zelených bude proto usilovat o zřízení centrálního pracoviště – implementační agentury manažerského typu, která bude mít na starosti vedení a koordinaci všech integračních aktivit. Pracoviště bude využívat moderní principy řízení a bude vybaveno požadovanými kompetencemi. Bude samosprávám poskytovat komplexní a provázaný servis, od poradenství až po konkrétní programy, včetně pomoci při získávání finančních prostředků, např. z fondů EU. Orgány centrální správy a samosprávy převedou veškeré grantové a dotační řízení na agenturu a sníží stavy úředníků. Centrální orgány státní správy musí motivovat samosprávy k provádění kvalitní politiky sociálního začleňování. Při řešení sociálního vyloučení v romských komunitách je nezastupitelná role neziskového sektoru. Budeme v této oblasti podporovat romské a proromské organizace. Strana zelených podporuje aktivní spolupráci státní správy, samosprávy, neziskového sektoru, odborníků z dané oblasti a těch, kterých se řešená problematika týká – samotných Romů.

Oblastmi, kterým je třeba se věnovat přednostně, jsou vzdělávání, zaměstnanost a bydlení.

Dostupnost vzdělávání

Vzdělávání všech skupin obyvatelstva představuje účinný nástroj pro zajištění společenské soudržnosti. Struktura vzdělávací soustavy musí být taková, aby znemožnila jakoukoliv segregaci. Převažující nízké vzdělání Romů vede k jejich horšímu postavení na trhu práce, jejich špatné orientaci ve většinové společnosti a následnému sociálnímu vyloučení. Systém vzdělávání musí zapojit děti a mladé lidi ze sociálně a kulturně znevýhodňujícího prostředí do hlavního vzdělávacího proudu. K tomu může přispět systém vhodného poradenství, předškolního vzdělávání, přípravných tříd a sítě pedagogických asistentů. Vhodným motivačním faktorem jsou stipendijní programy určené nejen pro žáky středních škol, jak je tomu dnes, ale i pro vysokoškoláky. Rodinám těchto dětí je třeba vysvětlit, jaký má vzdělání pro jejich děti význam a tam, kde je to možné – především v mateřských a základních školách – je zapojit do života školy.

Sociální bydlení a oddlužení

Jako prioritní v oblasti bydlení se jeví legislativní zakotvení systému sociálního bydlení s důrazem na odpovědnost obce. Je třeba bezodkladně řešit možnost dosažení dostupnosti legitimních finančních služeb (mikropůjčky), které dlouhodobě zadluženým osobám umožní, aby se těchto dluhů zbavili. Neoddělitelnou součástí politiky bydlení je doprovodná terénní sociální práce, nejlépe přímo v bydlíšti klienta.

Podpora zaměstnanosti Romů

V oblasti zaměstnanosti je nezbytné zavádění motivačních prvků do systému sociálních dávek tak, aby se pracovat vyplatilo. Je třeba posílit a zlepšit systém veřejně prospěšných prací a nabídnout poradenské a asistenční služby. Vhodným prvkem vedoucím ke zvýšení zaměstnanosti je vytvoření právních podmínek a standardů pro mikrofinancování samostatné výdělečné činnosti.

Boj s rasismem

Stát musí důsledně garantovat ochranu před rasovou diskriminací a násilím. Strana zelených bude podporovat nejen přijetí antidiskriminační legislativy, ale také razantní přístup orgánů činných v trestním řízení všude tam, kde bude podezření, že došlo k rasově motivovaným činům. SZ se zasadí o zrušení velkovýkrmny vepřů v Letech u Písku a bude přitom dbát na hospodářské zájmy kraje i podnikatelů. Protektorátní koncentrační tábor pro Romy, který byl součástí zločinné nacistické genocidy, by měl být pietním místem pro českou a evropskou veřejnost i pro další generace.

6.9. REGULACE PROSTITUCE SAMOSTATNÝM ZÁKONEM

Prostituci vnímáme jako závažný společenský problém s řadou negativních bezpečnostních, sociálních a zdravotních dopadů. K problémům, které prostituce sebou nese, patří nedobrovolná prostituce a organizovaný zločin, komerční sexuální zneužívání dětí, drogová kriminalita, daňové úniky, zdravotní rizika, obtěžování veřejnosti a narušování každodenního života měst a obcí, zejména v příhraničních regionech.

Stávající právní řád reguluje pouze část problémů, které sebou prostituce přináší. Vzhledem k tomu, že prostituci chybí legislativní rámec, je velmi obtížné tyto problémy řešit, především obchod s lidmi a porušení lidských práv obětí.

Výpověď Úmluvy o potlačování a zrušení obchodu s lidmi

Strana zelených bude prosazovat regulaci prostituce prostřednictvím samostatného zákona. Pro přijetí tohoto zákona bude nutné vypovědět Úmluvu o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob, která je s tímto zákonem v rozporu.

Zákon o regulaci prostituce

Navrhujeme regulovat prostituci samostatným zákonem, který vytlačí prostituci z ulic a omezí negativní jevy, které prostituce přináší. Prostituce se stane druhem podnikání na základě zvláštního právního předpisu bez možnosti ji vykonávat v zaměstnaneckém poměru. Nabízení prostituce bez příslušného osvědčení bude nezákonné. Osoba, vykonávající sexuální služby, bude plnit řadu povinností, například platit sociální a zdravotní pojištění, odvádět daně a pravidelně se podrobovat lékařským prohlídkám.

Prostituce bude umožněna pouze ve speciálních zařízeních k tomu určených, přičemž provozování těchto zařízení bude živností. Osvědčení či povolení pro tento podnik by vydával příslušný obecní úřad v místě, kde by měla být činnost vykonávána.

Obec bude mít kompetenci rozhodnout, zda prostituci umožní, či ji úplně zakáže, a to včetně speciálních podniků.

Zákaz „pouliční“ prostituce

„Pouliční“ prostituce, nabízení sexuálních služeb na veřejných prostranstvích a na místech viditelných z veřejných prostranství (výlohy veřejných domů apod.), bude zákonem zakázána.

7. ŽIVOT V JEDNOM SVĚTĚ: Zahraniční politika zelených

Zelení jsou evropští

Evropská unie je historicky jedinečný projekt založený na myšlence trvalého míru, ekonomické prosperity, sociální soudržnosti a lidských práv. Česká Strana zelených úzce spolupracuje se skupinou Zelených v Evropském parlamentu při prosazování kroků, které usilují o posílení schopnosti EU řešit sociální a hospodářské otázky dnešní doby i problémy spojené s ochranou životního prostředí.

Smlouva o ústavě pro Evropu

Smlouva o ústavě pro Evropu měla přinést řadu pozitivních změn. Byla přijata třinácti členskými zeměmi. Její odmítnutí referendy ve Francii a Nizozemsku i neschopnost evropských vlád dohodnout se na rozpočtu se však proměnily v krizi. Jak se ukázalo, tato odmítnutí nebyla odmítnutím hlubší integrace, nýbrž vyjádřením toho, že EU není dostatečně transparentní a schopná účinně řešit ekonomické a sociální problémy svých obyvatel. Odpovědnost za tento stav nesou především národní vlády, které mají prostřednictvím Evropské rady hlavní rozhodovací pravomoci. Zelení vítají iniciativu Unie vést po období přibližně jednoho roku intenzivní diskusi s občany, regiony, obcemi i nevládními organizacemi na téma budoucnosti a podoby Evropské unie. Zelení podporují institucionální změny již obsažené ve Smlouvě o ústavě, usilují o vypuštění její třetí části (definující oblasti politiky EU), případně podporují vznik nového dokumentu, který nahradí současnou Smlouvu o ústavě EU. Strana zelených požaduje, aby pak tato smlouva byla přijata formou celoevropského referenda konaného ve stejnou dobu a tím se tak posílil její společný evropský charakter.

Chceme užší integraci EU

Evropské státy stojí před výzvami, které nemohou vyřešit samy, nýbrž pouze užší spoluprací a integrací. Zelení usilují o posílení spolupráce v zahraniční politice tak, aby Unie svou vahou hrála důležitější roli v mezinárodních organizacích, především OSN, i při předcházení konfliktům a jejich řešení. Zelení prosazují změny v obchodní politice Unie tak, aby zároveň umožňovala rozvoj nejchudších zemí světa. To znamená nejen radikálně reformovat dotační politiku zemědělské produkce, která deformuje cenu evropských potravin. Strana zelených usiluje o výrazný obrat v evropské energetické a dopravní politice.

A především Unie potřebuje demokratizovat své rozhodování a zefektivnit ho.

Zelení podporují další politickou integraci Evropské unie paralelně s jejím rozšiřováním. Uvědomujeme si rizika nerovnoměrného vývoje v různých zemích EU i v mimounijních evropských státech. Přesto budeme v určitých oblastech podporovat posílenou spolupráci těch členských zemí EU, které se na ní dohodnou.

Hranice Unie

Smysl EU zůstává i desetiletí po jejím založení v mírovém a vzájemně přínosném soužití evropských států. Proto je správné, aby se Unie nadále rozšiřovala o všechny země, které splní tzv. kodaňská kritéria. Mezi tyto země patří Bulharsko, Rumunsko i Turecko. Členství v Unii závisí na přesvědčivém splnění všech tří kodaňských kritérií: politického (stabilní instituce zaručující demokracii, právní stát, ochrana lidských práv a respektování menšin), hospodářského (fungující tržní hospodářství) a zavádění *acquis* (věrnost politickým, hospodářským a měnovým cílům Unie). Zelení odmítají stereotypní pohled na islám jako na nepřátelské náboženství či doktrínu. Problémy multikulturního soužití v Evropě jsou reálné. Zelení je považují za politicky řešitelné, a to především bojem proti sociálnímu vyloučení a nespravedlivým životním podmínkám.

Bezpečnost a mír jsou víc než jenom klid zbraní

Pro zelené stojí těžiště zahraniční a bezpečnostní politiky v konceptu rozšířené bezpečnosti. Zdůrazňuje řešení konfliktů civilními prostředky, rozvojovou spolupráci, boj s chudobou, ochranu životního prostředí, zasazuje se za lidská práva, demokracii, nenásilí, vytváření právního státu a podporuje dialog kultur a náboženství. Konflikty o přírodní zdroje, HIV/AIDS, rozpadající se státy, mezinárodní terorismus a šíření zbraní hromadného ničení ohrožují naši kolektivní bezpečnost. Tato rizika se týkají nás všech - oddělená bezpečnost již neexistuje, jak dokázaly útoky v New Yorku, Madridu, Istanbulu, Londýně i jiných místech. Čelit těmto hrozbám preventivními válkami či kulturními střety považují zelení za špatné, pošetilé a kontraproduktivní.

I přes tvrzení odpovědných úředníků i ministrů Česká republika podporuje vývozem zbraní porušování lidských práv v řadě zemí. To je v rozporu s principy Kodexu chování EU při vývozu zbraní, k jehož dodržování se ČR zavázala již v roce 1998. Zelení budou usilovat o to, aby Česká republika přestala vyvážet

zbraně do zemí porušujících lidská práva a aby veškerý vývoz zbraní podléhal přísné veřejné kontrole

Evropská bezpečnost

Zelení považují prohloubení projektu evropské bezpečnosti a obranné politiky za nezbytnou součást evropské integrace. Úspěch této politiky bude závislý na celkovém vývoji EU, především na rozvoji společné zahraniční politiky. Zelení budou usilovat o to, aby evropské bezpečnostní síly v budoucnu mohly nahradit NATO v Evropě. Zelení prosazují, aby se státy EU i v bezpečnostní a obranné politice výrazněji řídily zájmy společné evropské zahraniční politiky a aby vůči USA vystupovaly sebevědoměji, a to i v rámci NATO, zvláště bude-li zahraniční politika Spojených států nadále tak jednostranná a z řady závažných důvodů sporná, jak tomu je v rámci tzv. boje proti terorismu po 11. 9. 2001.

Rozvojová pomoc: Pomáhejme více a lépe

Podle Indexu lidského rozvoje OSN (HDI), který se používá jako měřítko vyspělosti státu, je Česká republika třicátým druhým nejlepším místem na světě pro život. To nás řadí mezi nejbohatší pětinu států. Ačkoliv čeští občané dokáží být v případě krizí a přírodních katastrof štedří, na dlouhodobý rozvoj nejchudších zemí světa přispíváme devětkrát méně než Norové a třiapůlkrát méně než průměrný Evropan. Prostředky poskytované Českou republikou na rozvojovou spolupráci tvoří v současnosti jen 0,108 % jejího hrubého národního důchodu (HND). Strana zelených bude prosazovat zvyšování objemu oficiální rozvojové pomoci České republiky v souladu se závazky členských zemí Evropské unie na 0,34 procent HND do roku 2010 a na 0,7 procent HND do roku 2015.

Zelení také požadují, aby se správou finančních prostředků na rozvojovou spolupráci zabývala profesionální státní agentura, tak jak je to běžné v zemích EU. Chceme, aby tyto prostředky byly využívány na boj proti extrémní chudobě, zajištění základních životních potřeb lidí a nikoliv na podporu českého exportu. Zvláštní pozornost si v rámci rozvojové pomoci zaslouží ženy, které bývají mnohanásobnými oběťmi katastrof, konfliktů a diskriminace. Jejich role je klíčová při práci na obnově a rozvoji společnosti.

Zelení prosazují zavedení transparentních a spravedlivých pravidel mezinárodního obchodu, která nebudou jednostranně zvýhodňovat bohaté země, nýbrž umožní rozvoj i těm chudším. Zelení se v evropských institucích zasazují za ukončení dotovaného vývozu evropské zemědělské produkce pod cenou výrobních nákladů, zvláště do rozvojových zemí. Důležitou roli přitom spatřu-

jeme ve veřejném mínění a tlaku občanské společnosti na nadnárodní firmy, aby dodržovaly lidská práva a chránily životní prostředí. Zelení zavedou státem kontrolovanou certifikaci FAIR TRADE pro import z třetího světa jako obdobu certifikace BIO pro potraviny.

Česko dobrým sousedem

Strana zelených usiluje o ještě užší hospodářské a kulturní styky ČR se sousedními státy a jejich občany. I po rozbití společné federace a zvláště nyní, po společném začleňování se do EU, nepovažujeme Slovensko za cizinu, a budeme dbát o to, aby se v běžném životě udrželo užívání obou jazyků v obou státech. Užších styků si zasluhuje i příhraniční a přeshraniční spolupráce s Polskem a Německem.

Pokud jde o Rakousko, podpoříme zřízení společného fondu pro obnovu a rozvoj českých a moravských příhraničních oblastí a posílení regionální a komunální spolupráce, zejména občanské aktivity, kulturní rozvoj a projekty pro mládež. Postoj Rakušanů a Rakouska k vysoké ochraně životního prostředí, přísná kritéria při spotřebě potravin, včetně geneticky modifikovaných, a také přístup většiny rakouské společnosti k jaderné energetice mohou být pro nás, české zelené, inspirací a vzorem. Lepší součinnost obou států a dalších zemí této oblasti Evropy při regulaci kamionové dopravy a při podpoře železnic také prospěje životnímu prostředí i pohodě obyvatel.

Česko-německé vztahy by se měly zlepšit pomocí otevřené diskuse. Její součástí musí být i nezaujatá výuka ve školách a styky mezi Čechy a Němci na všech úrovních. Němci i Češi by měli být informováni o různých postojích i ke konfliktním částem společné historie. V ČR bychom měli věnovat větší pozornost historickému vlivu německé a židovské kultury na českou společnost. Rozvíjet je třeba i dvoujazyčné školy a výuku obou jazyků v sousedních státech. Porozumění napomáhají i studijní a pracovní pobyty. Zasadíme se o to, aby ve své činnosti pokračoval Česko-německý fond budoucnosti, stejně jako projekty místního rozvoje českého pohraničí.

Česká vláda nyní uznává utrpení německých antifašistů, a naše strana takové kroky podporuje, neboť pomáhají bořit bariéry odcizení, strachu a viny. Společně s německými a rakouskými Zelenými a všemi evropskými demokratickými silami odmítáme nacionalistická a jiná ideologická obviňování.

Volební program
**Kvalita
života**
Strana zelených